

Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden säästäminen ja sijoittaminen

Katja Kauppinen

Tekijä Katja Kauppinen	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma, tradenomi	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden säästäminen ja sijoittaminen	Sivu- ja liitesivumäärä 82 + 7
<p>Tässä opinnäytetyössä on tarkoituksena tutkia Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden säästämistä ja sijoittamista. Tavoitteena on selvittää miksi ja miten Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät. Tutkimuksen avulla selvitetään Haaga-Helian opiskelijoiden säästämiseen motivoivat tekijät, heidän suosimansa säästömuodot, sijoittamisen yleisyys sekä tulorakenne. Tuloksia verrataan myös eri vuosikurssien välillä. Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat valikoituivat tutkimuksen kohteeksi pääkaupunkiseudun muuta Suomea korkeampien elinkustannuksien vuoksi ja liiketalouden koulutusohjelman vahvan talous- ja liiketoimintapainotteisuuden vuoksi. Haaga-Heliassa opiskelee yli puolet koko pääkaupunkiseudun liiketalouden opiskelijoista. Tutkimus on rajattu koskemaan päivä- ja nuoriso-opiskelijoita.</p> <p>Työn teoriaosuus käsittelee aiheita säästäminen ja sijoittaminen yleisesti, säästäminen opiskelijan näkökulmasta ja opiskelijan yleisimmät tulonlähteet. Myös pankkien tarjoamat yleisimmät säästömuodot on eritelty tarkastellen niiden sisältämää riskiä ja tuottomahdollisuuksia säästäjälle. Yleisimpien säästömuotojen tarkastelun lisäksi vertaillaan Nordean, Osuuspankin, Handelsbankenin, Aktian sekä S-Pankin tarjoamia säästömuotoja sekä niiden korkoja ja säästäjälle suositeltujen rahastojen hallinnointikuluja. Teoriaosuuden tarkoituksena on antaa kattava kuva opiskelijan säästämiseen liittyvistä aiheista niin säästämistä hankaloittavista tekijöistä, opiskelijan tulonlähteistä kuin opiskelijalle sopivista säästömuodoistakin sekä avata keskeisimpiä käsitteitä liittyen säästämiseen ja sen muotoihin.</p> <p>Tutkimus suoritettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää hyödyntäen kyselylomakkeella Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa. Tulokset analysoitiin Excel-ohjelman avulla ja tuloksia verrattiin teoriaosuuden tietoihin. Tutkimuksen tulokset vahvistivat ennakkoolettamaa, että opiskeluaikana säästäminen on vaikeaa ja työssä käynti opintojen ohella pääkaupunkiseudulla on yleistä, ja jopa välttämätöntä toimeentulon takaamiseksi.</p> <p>Tutkimuksessa saatiin selville, että Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoita motivoi säästämiseen yleisen toimeentulon turvaaminen sekä tulevaisuuden suurempi hankinta. Yleisin säästömuoto on tilisäästäminen ja keskimääräinen säästösumma 51–100 euroa kuukaudessa (mediaani). Sijoittaminen ei ole kovin yleistä Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa. Säännöllisesti säästävät ovat melko tyytyväisiä omaan säästötilanteeseensa, kun taas opiskelijat, jotka eivät säästä, ovat tyytymättömiä omaan säästötilanteeseensa. Opiskelijat pitävät pitkäaikaista säästämistä opiskeluaikana tärkeänä. Opintojen ohella töissä käyminen vaikuttaa positiivisesti säännölliseen säästämiseen.</p> <p>Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden eri vuosikurssien välillä oli eroa opintotuen nostamisen yleisyydessä. Yleisintä opintotuen nostaminen on toisen vuosikurssin keskuudessa. Sijoitusmuotoja, eli rahastoja ja osakkeita, käyttivät säästömuotonaan eniten kolmannen vuosikurssin opiskelijat.</p>	
Asiasanat Säästäminen, Sijoittaminen, Tuotto, Riski	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoitteet ja rajaukset	2
1.2	Tutkimusmenetelmä ja rakenne	3
2	Säästäminen ja sijoittaminen	6
2.1	Pankin näkökulma luotonmyönnössä	10
2.2	Varallisuus ja säästäminen eri elämänvaiheissa	11
2.3	Yhteenveto.....	14
3	Opiskelijoiden säästäminen ja tulonlähteet.....	16
3.1	Opiskelijoiden tulonlähteet ja menot	17
3.2	Esimerkki: pääkaupunkiseudulla asuvan opiskelijan tulot ja menot	19
3.3	Yhteenveto.....	21
4	Yleisimmät säästömuodot ja niiden riskit	23
4.1	Tilisäästäminen	23
4.2	ASP-tili	24
4.3	Rahastot ja osakkeet.....	25
4.4	Yhteenveto.....	27
5	Pankkien tarjoamat säästämisvaihtoehdot, vertailu	30
5.1	Nordea	30
5.2	Osuuspankki	31
5.3	Danske Bank.....	31
5.4	Handelsbanken	32
5.5	S-pankki.....	32
5.6	Aktia.....	33
5.7	Yhteenveto ja vertailu.....	34
6	Viitekehys ja yhteys kyselytutkimukseen	37
7	Tutkimuksen toteutus	41
7.1	Tutkimuksen tavoitteet	41
7.2	Kohderyhmä.....	42
7.3	Tutkimuksen reliabiliteetti, validiteetti ja objektiivisuus.....	43
7.4	Tulokset	44
7.5	Yhteenveto.....	62
8	Tulosten pohdinta ja johtopäätökset	65
8.1	Pohdinta.....	65
8.2	Johtopäätökset.....	70
8.3	Luotettavuus	73
9	Kehittämissuhteet sekä oman oppimisen arviointi.....	75
	Lähteet	77

Liitteet.....	83
Liite 1. Kyselylomake.....	83
Liite 2. Kvantitatiivisen kyselyn vastaukset	87

1 Johdanto

Säästämisen perustarkoitus on vuosikymmenien saatossa muuttunut varojen suojaamisesta varojen tuotto-orientoituneeseen suuntaan. Nykyaikana varoja säästetään eri säästömuotoihin yleisen toimeentulon turvaamiseksi tai tiettyä hankintaa varten, mutta pääsyyinä säästämislle ei enää niinkään pidetä varojen turvaamista tallettamisen kautta esimerkiksi varkauksien varalta. Riskiä varojen menetyksestä otetaan jopa tietoisesti paremman tuoton saamiseksi, ja riski nähdään tietynlaisena tuoton mittarina.

Säästöjen menettäminen osin tai kokonaan voi olla kuitenkin opiskelijalle, ja monelle muullekin tavalliselle säästäjälle, liian suurelta tuntuva riski. Suomessa yleisin säästömuoto on edelleen tilisäästäminen, vaikka sen kannattavuus on laskenut vuosi vuodelta korkojen ollessa jopa alhaisempia kuin inflaatiotason (Aktia Pankki Oyj 2015). Tilisäästäminen voi houkuttaa sen riskittömyydellä ja helppoudella, mutta nykyaikana varoja suositellaan sijoitettavaksi edes pienellä summalla esimerkiksi rahastoihin. Yhä ajankohtaisemmaksi ovat tulleet erilaiset säästämis- ja sijoittamisoppaat, joissa kehoitetaan säästäjiä hakemaan varoilleen tuottoa sijoittamisen kautta tavallisen tilisäästämisen sijaan. Viime aikoina on ollut myös puhetta taloustietämykseen panostamisesta erityisesti nuorten keskuudessa esimerkiksi yhteiskuntaopin ja taloustieteen opetuksen lisäämisen kautta (Pörssisäätiö 2014).

Tässä tutkimuksessa on tarkoitus tutkia Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden säästämistä. Pääkaupunkiseudulla elämisen kustannukset ovat tunnetusti korkeammat kuin muualla Suomessa. Opiskelijoiden suurimpia menoja ovat yleensä asumismenot, ja vuokralla asuminen on pääkaupunkiseudulla paikoittain jopa hyvin kallista. Pääkaupunkiseudulla asuvan opiskelijan menot voivat olla muualla Suomessa asuvaa opiskelijaa huomattavastikin suuremmat, joka vaikuttaa puolestaan opiskelijan säästämiseen ja tulonlähteisiin. Usein pelkät valtion opiskeluaikalle myöntämät tuet eivät riitä kattamaan kaikkia elämisen kustannuksia pääkaupunkiseudulla.

Taloustietämyksen näkökulmasta liiketalouden koulutusohjelma on yksi ajankohtaisimmista koulutusohjelmista. Liiketalouden koulutusohjelmaan kuuluu paljon opintojaksoja talouden toimintaan sekä rahoitukseen liittyvistä osa-alueista niin yksityisen kuin yrittäjänkin kannalta. Säästäminen ja sijoittaminen tulevat liiketalouden opinnoissa ajankohtaisiksi niin matematiikan, juridiikan kuin rahoituksenkin opintojaksoilla. (Opintopolku 2015.)

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu on yksi pääkaupunkiseudun kolmesta liiketalouden opintoja tarjoavista ammattikorkeakouluista. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu tarjoaa

liiketalouden opetusta niin päivä- kuin monimuotototeutuksena. Liiketalouden opinnoissa keskitytään luomaan laaja-alaisia liiketoimintaosaamisen taitoja niin kansainvälisessä kuin kotimaisessakin ympäristössä. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu on vuonna 2007 syntynyt yhteenliittymä aikaisemmin toimineista Haaga Instituutin ammattikorkeakoulusta sekä Helia ammattikorkeakoulusta. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu painottaa yritysten ja työelämän tarpeita, erikoistuneemman liiketoiminnan osaamista sekä käytännönläheistä opetusta. (Haaga-Helia 2015.)

1.1 Tavoitteet ja rajaukset

Tässä opinnäytetyössä aiheena on Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden säästäminen ja sijoittaminen. Tarkoituksena on tutustua aiheeseen liittyvään teoriaan erilaisten kirjallisten ja sähköisten lähteiden kautta, hyödyntäen muun muassa aiempia tutkimuksia ja tilastoja. Tutkimus suoritetaan Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa.

Tutkittavia aiheita ovat Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoita säästämiseen motivoivat tekijät, eli tarkoitus on selvittää syitä, miksi opiskelijat säästävät, sekä säästämisen muodot eli miten he säästävät. Tutkimuksen avulla saadaan myös tietoa siitä, eroavatko Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden käyttämät säästömuodot ja tulonlähteet eri vuosikurssien välillä, ja säästävätkö työssä käyvät liiketalouden opiskelijat yleisemmin kuin opiskelijat, jotka eivät käy töissä. Tutkimuksen avulla saadaan myös tietoa Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden tulorakenteesta, eli siitä, mistä opiskelijan tulot koostuu sekä sijoittamisen yleisyydestä opiskelijoiden keskuudessa.

Tutkimusongelmana tässä opinnäytetyössä on selvittää Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden säästämiseen motivoivat tekijät, yleisimmät säästömuodot sekä tulorakenne. Tutkimuskysymykset ovat laadittu tukemaan tutkimusongelmaa. Päättökysymys tässä opinnäytetyössä on ”Miksi ja miten Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät?”. Alatutkimuskysymysten avulla tutkitaan, paljonko on Haaga-Helian liiketalouden opiskelijan keskimääräinen säästösumma kuukaudessa ja onko sijoittaminen yleistä Haaga-Helian opiskelijoiden keskuudessa. Alatutkimuskysymysten avulla selvitetään myös, onko opintojen ohella työskentelyllä vaikutusta säännölliseen säästämiseen vai ei ja eroavatko opiskelijoiden suosimat säästömuodot ja tulonlähteet eri vuosikurssien välillä. Tutkimuskysymykset ovat eriteltynä alla.

Päättökysymys tässä opinnäytetyössä on:

- Miksi ja miten Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät?

Alatutkimuskysymyksiä ovat:

- Paljonko Haaga-Helian liiketalouden opiskelija säästää keskimäärin kuukaudessa?
- Onko sijoittaminen yleistä Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa?
- Vaikuttaako opintojen ohella työssä käyminen säännöllisen säästämisen yleisyyteen?
- Eroavatko säästämismuodot ja tulonlähteet eri vuosikurssien välillä?

Tässä opinnäytetyössä ei käsitellä muiden koulutusohjelmien tai oppilaitosten opiskelijoita. Tutkimuksessa ei ole huomioitu liiketalouden monimuoto- tai aikuislinjaopiskelijoita eikä muun kuin suomenkielisen linjan opiskelijoita. Tässä työssä on esitelty vain yleisimpiä opiskelijoille sopivia säästö- ja sijoitusmuotoja, joten esimerkiksi kaikkia sijoitusinstrumentteja ei ole avattu työn teoriaosuudessa. Tutkimuksessa on keskitytty pankkien tarjoamiin säästömuotoihin. Käsitteet ovat määritelty sitä mukaa kun ne tekstissä esiintyvät.

Aihe valittiin tutkijan oman kiinnostuksen ja koulutus- sekä työtaustan perusteella. Aiheessa kiinnostaa niin säästäminen ja sijoittaminen yleisesti, mutta erityisesti Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden säästäminen, koska pääkaupunkiseudulla opiskeleminen on kustannuksiltaan kalliimpaa ja liiketalouden koulutusohjelmassa painottuvat talouteen liittyvät asiat, joten opiskelijoilla on perustietämystä säästämisen ja sijoittamisen aiheesta. Pääkaupunkiseudulla liiketalouden opiskelijoista suurin osa opiskelee Haaga-Heliassa.

Pääkaupunkiseudulla tradenomin tutkintonimikkeellä liiketalouden opintoja tarjoavat kolme suurta ammattikorkeakoulua. Yhteensä suomenkielisenä päivätoteutuksena suorittavia liiketalouden opiskelijoita pääkaupunkiseudulla on tällä hetkellä noin 3200 henkilöä (Haaga-Helia Opintotoimisto Pasila 6.11.2015; Laurea Opintotoimisto Tikkurila 8.11.2015; Metropolia Opintotoimisto Bulevardi 6.11.2015). Haaga-Heliassa päivätoteutuksena liiketalouden opintoja suorittavia on noin 1600 henkilöä, eli noin puolet pääkaupunkiseudun liiketalouden opiskelijoista opiskelee Haaga-Heliassa.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja rakenne

Tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä on kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä ja otantatutkimuksen avulla saatuja tuloksia verrataan työn teoriaosuuden tietoihin. Kyselytutkimus suoritetaan kyselylomakkeen avulla. Tutkimuksen kyselylomakkeen kysymykset laaditaan viitekehyksen pohjalta, jotta kysely tuottaa mahdollisimman sopivia vastauksia opinnäytetyön pää- ja alatutkimuskysymyksiin. Kyselylomakkeet jaetaan kyselyyn osallis-

tuvilla kursseilla, jolloin vastaukset saadaan heti mukaan, ja vastausprosentti on suurempi kuin esimerkiksi sähköpostikyselyä käytettäessä.

Tämä opinnäytetyö koostuu johdannosta, tietoperustasta, empiriaosuudesta sekä pohdinnasta (Kuvio 1.). Opinnäytetyössä teoriaan on koottu opiskelijan säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviä aiheita opiskelijan profiili huomioon ottaen.

Kuvio 1. Opinnäytetyön rakenne

Työn teoriaosuus alkaa luvusta kaksi, jossa käsitellään säästämistä ja sijoittamista yleisesti. Tässä luvussa käsitellään myös pankin näkökulmaa ja säästämisen merkitystä luotonmyönnössä. Luvussa kolme keskitytään opiskelijoiden näkökulmasta säästämiseen, ja heidän yleisimpiin tulonlähteisiin, koska opiskelijoiden tulot koostuvat yleisesti valtion tuesta sekä mahdollisesta lisätuloista esimerkiksi osa-aikatyön kautta, eikä niinkään säännöllisestä palkasta. Pääkaupunkiseudulla asuvan ammattikorkeakouluopiskelijan tuloja ja menoja havainnollistetaan esimerkin avulla.

Luvussa neljä esitellään yleisimmät säästämismuodot opiskelijoiden näkökulmasta ja luvussa viisi tarkastellaan pankkien tarjoamia säästövaihtoehtoja vertaillen niiden yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Pankkien säästömuotoja vertaillaan lisäpalveluiden, talletus- ja määräaikaistilien korkojen sekä säästämiseen soveltuvien rahastojen hallinnointikulujen välillä.

Luvussa kuusi käsitellään teoriaosuuden ja kyselylomakkeen yhteyttä yhteenvedon avulla ja kootaan yhteen tutkimuksen viitekehys. Tässä kappaleessa avataan ja perustellaan kyselylomakkeella olevat kysymykset ja niiden yhteys teoriaosuuteen ja päinvastoin. Luvusta seitsemän alkaa työn tutkimusosuus, jossa ensimmäiseksi esitellään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä sekä tutkimuksen reliabiliteetti, validiteetti ja objektiivisuus. Tässä luvussa esitellään myös tutkimuksen tulokset taulukoita ja kuvioita hyödyntäen. Tietoja tutkimusosuuden tuloksiin on kerätty kyselylomakkeen avulla.

Kahdeksassa luvussa pohditaan tuloksia teoriaperustaan verraten ja tehdään johtopäätöksiä tutkimuksen tuloksista sekä päätelmiä tutkimuksen luotettavuudesta. Kahdeksas luku sisältää tutkimuksen ja pohdintojen perusteella tehdyt johtopäätökset, jossa tiivistetään keskeisimmät tutkimuksen tulokset. Viimeisessä luvussa esitellään tutkimukselle mahdollisia kehittämis ehdotuksia sekä arvioidaan omaa oppimista opinnäytetyöprosessin ajalta.

2 Säästäminen ja sijoittaminen

Säästäminen voidaan nähdä tämänhetkisten varojen pidättämisenä käytöstä joko lyhytaikaisesti tai pitkäaikaisesti ja säästetyille varoille voidaan saada lisätuottoa sijoittamisen kautta. Tässä kappaleessa tarkastellaan säästämistä ja sijoittamista yleisesti: niiden muotoja, tapoja ja säästämiseen vaikuttavia taloudellisia että inhimillisiä tekijöitä. Myös säästämisen ja sijoittamisen käsitteet erotellaan ja niitä tarkastellaan varojen tallettajan, eli säästäjän, näkökulmasta. Säästämistä käsitellään myös pankin näkökulmasta myöhempanä tässä kappaleessa. Tässä kappaleessa tarkastellaan myös varallisuuden kertymistä eri elämänvaiheissa ja säästöjen osuutta nettovarallisuuden kehittymiseen.

Säästäminen on yksinkertaisuudessaan varojen talletusta esimerkiksi säästötilille pidemmän ajanjakson kuluessa, pitkäjänteisesti ja säännöllisesti. ”Säästäminen on siis rahan käyttöä muuhun kuin kulutukseen” (Hultkrantz & Masalin 2007, 48). Säästäminen ja erityisesti sen helppous riippuu ihmisen taloudellisesta tilanteesta, eli siitä, kuinka paljon hän pystyy pistämään varojaan pois käytöstä myöhempää tarvetta varten, vai kuluuko kaikki varat sen hetkisiin tarpeisiin ja elämiseen. Säästämiseen vaikuttaa myös ihmisen luonne: rahan käytöstään tarkka voi saada säästöön enemmän rahaa kuukaudessa kuin henkilö, joka ei niinkään ajattele tulevaisuuteen, vaan elää hetkessä ja käyttää rahaa mielivaltaisemmin.

Sananlasku ”*The art is not in making money, but in keeping it*” kuvaa hyvin säästämisen perusideaa (Thought Catalog 2014). Sananlaskun voi vapaasti suomentaa esimerkiksi seuraavanlaisesti: ”Taito ei ole rahan tekeminen, vaan sen pitäminen”. Säästöt ja hyvät ansiot eivät siis välttämättä ole itsestäänselvyytenä pidettävä yhtäläisyys, koska säästämisen ideana on juuri varallisuuden siirtäminen pois tämänhetkisestä kulutuksesta. Kohutuullisesti ansaitseva ei välttämättä osaa pitää varojaan, vaan käyttää ne suoraan tämänhetkiseen kulutukseen. Vähemmän tienaavalla voi olla enemmän säästöjä kuin enemmän tienaavalla, koska ”taitoa on rahan pitäminen” eli säästäminen.

Säästämisen tapoja on monia ”sukanvarteen säästämisestä” rahasto- ja muuhun sijoitussäästämiseen. Säästäminen voidaan nähdä pelkkänä omien varojen käyttämättömyydellä tai se voidaan nähdä myös omaisuuden sivuun laittamisena ja niiden varojen saaminen tuottavaksi. Nykyaikana talletustilejä voidaan verrata sukanvarsisäästämiseen – korot ovat pienet, lähes olemattomat, jolloin säästöille ei niinkään saa tuottoa. Nykyaikana ei siis voida välttämättä enää puhua talletustilien korkojen olevan palkkiota varojen tallettamisesta, sillä useimmilla talletustileillä inflaation vaikutus alentaa korkojen vaikutuksen lähes mitättömäksi.

Säästäminen voi olla säännöllistä, esimerkiksi kuukausittaista, tai satunnaista, jolloin säästöön pistetään varoja aina, kun siihen on mahdollisuus. Kuukausisäästämisessä yleistä on säästää kuukausittain tietty summa esimerkiksi säästötilille tai säännölliseen säästämiseen sopivaan rahastoon. Pankit tarjoavat erilaisia apuvälineitä säännölliseen säästämiseen, esimerkiksi säästettävä summa voidaan määrittää lähteväksi käyttötililtä säästötilille automaattisesti tietyinä kuukauden päivinä, mutta toki säännöllinen säästäminen voi tapahtua myös manuaalisella siirrolla. Pitkäjänteisestä ja säännöllistä säästämistä voidaan kutsua myös ”jatkuvaaksi säästämiseksi” (Danske Bank 2015). ”Pienistä puroista kasvaa suuri joki” -sanonta pätee myös säästämiseen: kun säästää pienen summan esimerkiksi joka kuukausi, kertyy varoja pidemmällä aikavälillä jo suhteellisen suureenkin investointiin käytettäväksi. Säännöllisen säästämisen voidaankin sanoa olevan varojen kertymisen perusta.

Yleensä säästämisellä on tavoitteita. Säästämisen tavoitteet ovat säästämiseen motivoivia tekijöitä. Säästöillä rahoitetaan tulevaisuuden hankintoja, olivat ne sitten minkälaisia tahansa. ”Säästämällä toteutat sen mitä olet aina halunnut, sen mitä haluat vasta myöhemmin ja sen mitä et tiennyt eteesi tulevan” (Aktia Pankki Oyj 2015). Voidaan myös sanoa, että mitä motivoivampi kohde säästämisellä on, sitä enemmän ihminen on valmis laittamaan varojansa sivuun eli säästöön. Säästämiseen löytyy paljon erilaisia vinkkejä, oppaita ja artikkeleita, joissa neuvotaan, miten säästää rahaa. Säästäminen on käytössä olevien varojen pistämistä sivuun joskus jopa kymmeniksi vuosiksi, joten ajatus säästämisestä ei sinänsä ole kaikkien mielestä houkutteleva, koska periaatteessa ansaitut rahat olisivat heti käytössä ne tienattuina.

On siis olemassa pitkäaikaissäästämistä sekä lyhytaikaista säästämistä. Ensimmäisenä mainitussa kohteena ovat tulevaisuuden suuremmat investoinnit, mahdolliset lainojen perustat, joita pankki vaatii myöntäessään suurempia vakuudellisia lainoja. Esimerkiksi asuntolainaa hakiessa pankki vaatii lainan vakuudeksi takausta, esimerkiksi omia säästöjä (Into Group Oy 2015). Jälkimmäisessä vaihtoehdossa, lyhytaikaisessa säästämisessä, yleensä säästetään tiettyä hankintaa varten, jolloin säästetty summa on tarkoitus käyttää lähes kokonaan säästön kohteena olleeseen asiaan. Vaikka säästäminen on rahan pistämistä sivuun nykyhetkellä, on tulevaisuudessa säästämisen palkintona sen avulla saatu asia, jota varten on säästetty. Säästämisen kohteita voi siis olla monia niin isommista investoinneista pienempiin, lähiaikoina tapahtuviin hankintoihin, mutta myös yleisen toimeentulon turvaaminen on yksi säästämisen syy.

Kuten aikaisemmin on mainittu, on säästämiseen motivoivia tekijöitä useita, ja ne riippuvat säästäjän omista tavoitteista. Säästäminen voidaan nähdä myös varautumisena hanka-

limpiin elämäntilanteisiin ja muutoksiin. Varsinkin opiskelijalla tulot saattavat olla hyvin epäsäännölliset, jolloin säästämällä yleensä varaudutaan yllättäviin menoihin tulevaisuudessa. Suomessa toimiva perusturvan takaama järjestelmä toki turvaa kansalaisten toimeentuloa, mutta sitä ei voi pitää syynä säästämättömyydelle.

Suosittelua olisi pitää noin 2-3 kuukauden tuloja vastaavaa summaa varana, jotta yllättäviä menoja kohdatessa toimeentulo olisi turvattu, sillä yhteiskunnan tarjoamiin peruspalveluihin ei voi perustaa koko elämänsä turvaverkkoa. On hyvä säästää turvallisuussyistä muun muassa eläkettä, terveydenhuoltoa ja lasten tulevaisuutta varten, mutta myös työttömyyden varalle. (Hultkrantz & Masalin 2007a, 26, Hultkrantz & Masalin 2007b, 27.)

Nykyaikana ihmisiä kannustetaan säästämään ja sijoittamaan varansa esimerkiksi rahastoihin, joissa tuottomahdollisuudet ovat korkeammat, jolloin säästöilleen voi saada niin sanottua lisäarvoa. Toki sijoittamiseen liittyy aina enemmän riskiä kuin talletustilisäästämiseen, joten tässäkin ihmisten luonteet ja riskinottohalukkuus vaikuttavat säästämistavan valintaan. Myös säästö- ja sijoitusmuotojen likviditeetti vaikuttaa muodon valintaan: usein pienempää, lähitulevaisuudessa tapahtuvaa hankintaa varten säästämässä suositetaan säästömuotoa, josta varat ovat helposti ja nopeasti nostettavissa ja muutettavissa rahaksi. Likviditeetillä tarkoitetaan säästämisen yhteydessä sitä, kuinka helposti ja nopeasti esimerkiksi tilillä oleva varallisuus on muutettavissa rahalliseen muotoon (Puttonen & Repo 2007, 197).

Sijoittaminen voidaan käsittää säästämisen muodoksi, mutta siinä voidaan nähdä myös eroja verrattuna tavalliseen säästämiseen. Sijoittaminen on yleensä tuottoisampi vaihtoehto säästöjen tallettamiselle kuin pienikorkoiset talletustilit. Sijoittaminen voi tarkoittaa suuremman kertatalletuksen tekemistä, ja tälle talletukselle haetaan tuottoa. Sijoittaa voi myös pienen summan esimerkiksi kuukausittain. Säästäjille on tarjolla useita säännölliseen säästämiseen sopivia rahastoja, joihin säästämien on helppo aloittaa jo pienelläkin summalla. Usein säästäjille suositellaan säännölliseen säästämiseen usein siihen sopivia rahastoja, sillä pankkitilillä varojen säilyttäminen ei ole taloudellisesti kannattavaa inflaation laskiessa varojen arvoa sekä mitättömien korkojen vuoksi. Rahastosäästäminen on myös helppo aloittaa ja rahastoon sijoitetut rahat on yleensä suhteellisen helppo nostaa eli muuttaa rahaksi. Säästämisen ja sijoittamisen käsitteet mielletään usein päällekkäisiksi käsitteiksi varsinkin tavallisen säästäjän näkökulmasta, joten se on yleensä säästäjästä itsestään kiinni, mieltääkö hän esimerkiksi säännöllisen summan tallettamisen rahastoon säästämiseksi vai varojensa sijoittamiseksi. (Hultkrantz & Masalin 2007, 48; Pesonen 2014, 11.)

Säästäminen ja sijoittaminen voidaan erottaa toisistaan niiden tuottomahdollisuuksien avulla, mutta erottavin tekijä käsitteiden välillä on kuitenkin riski. Esimerkiksi tilisäästäminen sisältää hyvin alhaisen riskin varojen menettämisestä, koska yksityishenkilöiden, yritysten sekä yhdistysten tileille talletetut varat on suojattu talletussuojalla. Talletussuoja tarkoittaa, että varat on suojattu 100 000 euroon asti siltä varalta, jos pankki ei itse pystyisi maksamaan tileille tehtyjä talletuksia takaisin. (Finanssivalvonta 2015.)

Sijoittamiseen puolestaan liittyy suurempi riski varojensa menettämisestä, mutta riskin kautta sijoitukselle syntyy mahdollisesti tuottoa. Riskiä ei voi koskaan täysin eliminoida sijoittamisessa, mutta riskinottamisen vastineeksi sijoittaja saa mahdollisuuden saada säästönsä tuottavaksi. Riskiä voi tuki pyrkiä vähentämään ja hallitsemaan esimerkiksi hajauttamalla ja valitsemalla omalle riskinottotasolleen sopivia kohteita. Sijoittaminen on nimensä mukaisesti varojen sijoittamista tulevaisuuden tuottoa vastaan sisältäen riskin varojen menetyksestä, kun säästäminen taas varojen tuototonta tallettamista myöhempää käyttöä varten ilman varsinaista riskiä talletuksien menettämisestä. (Pesonen 2014, 10.)

Riski ja tuotto ovat vahvasti liitoksissa toisiinsa. Mitä korkeampi tuotto-odotus sijoituksella on, sitä korkeammaksi myös riski kasvaa. Pankit luokittelevat rahastojaan usein riskin ja tuottomahdollisuuksien mukaan, ja näistä vaihtoehtoista säästäjä voi valita omalle riskinsietokyvyllensä ja tuottovaatimuksillensa sopivan säästörahaston. Säästämisen aloittaminen on helppoa, ja yleisesti rahasto-osuudet voi myydä pois heti tarvittaessa. Lähes riskittömiä säästökohteita tavoitellessaan valitaan yleensä säästämismuodoksi pienikorkoiset säästötilit, joissa riski säästöjensä menettämisestä on hyvin pieni, ja säästösumman muuttaminen ja säästöjen nostaminen käyttöön on erittäin helppoa. (Nordea 2015; OP Ryhmä 2015.)

Kuvio 2. Tuoton ja riskin suhde (Puttonen & Repo 2007, 33)

Riskin ja tuoton suhdetta on kuvattu yllä olevassa kuviossa (Kuvio 2.). Kuten huomataan, korkean tuottomahdollisuuden instrumenteissa myös riski kasvaa. Korkein riski on yksittäisellä osakkeella, sillä yksittäiseen osakkeeseen sijoitettaessa esimerkiksi riskin hajauttaminen on lähes mahdotonta. Matalin riski ja samalla tuotto on käteisissä varoissa, jotka ovat talletettuina esimerkiksi tileille. On kuitenkin muistettava, että vaikka tuotto ja riski ovat vahvasti liitoksissa toisiinsa, ei korkea riski ole aina taie korkeasta tuotosta. On hyvä huomioida, että mahdollinen tuotto on nimenomaan tuotto-odotus, ei taie tuotosta. Markkinoiden vaihteluja ei voi koskaan ennustaa, jolloin tuoton ja riskin suhde saattaa vaihdella rajustikin. Riski sijoittamisessa tarkoittaa juuri epävarmuutta. (Morningstar 2014.) Rahastojen ja osakkeiden riskejä ja ominaisuuksia on avattu tarkemmin kappaleessa neljä.

2.1 Pankin näkökulma luotonmyönnössä

Vaikka säästämällä turvataankin pääosin henkilön omaa elämää ja rahoitetaan elämän aikana tehtäviä investointeja, on myös lainanmyöntäjillä omat kriteerit asiakkaidensa rahoittamiselle. Pankin näkökulmasta säästäminen ja säästöt asiakkaalla ovat tärkeä osa varsinkin pankkien riskienhallintaa. Lainaprosessissa hakijalla tulee olla omaa pääomaa pankin riskienhallinnan kannalta muun muassa takaamaan takaisinmaksukykyä.

Lainan hakijan riskin määrä vaikuttaa esimerkiksi luotolle myönnettävään marginaalikoroon. Hyvillä asiakkailla, eli asiakkailla, joilla on tarpeeksi näyttöä esimerkiksi hyvästä varallisuudesta ja asiointista, marginaalikorot ovat alhaisempia kuin korkeariskisemmillä asiakkailla. Esimerkiksi Taloussanomien julkaisema artikkeli ”Tällaisia asuntolainoja ei tipu

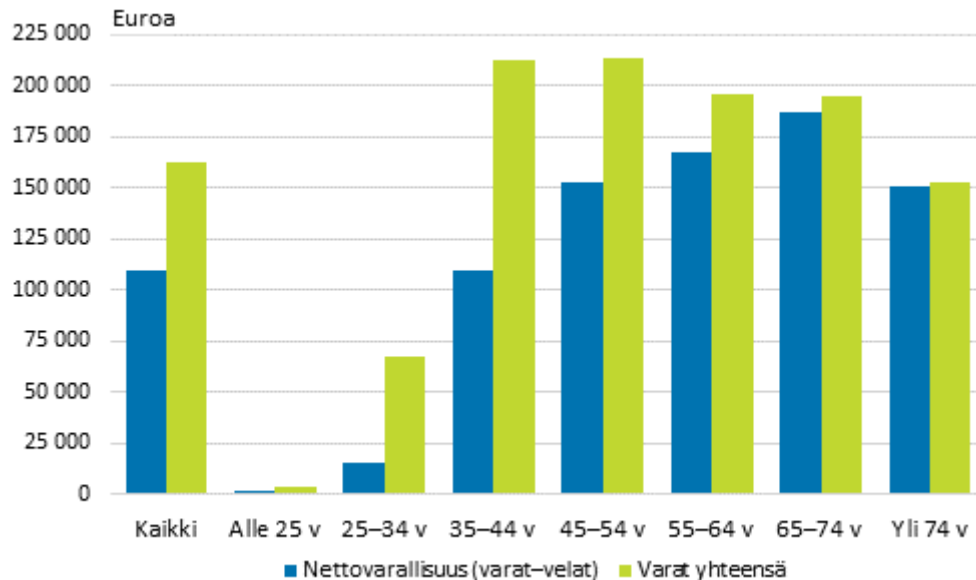
enää – ehditkö saada?” käsittelee viime vuosista nousseita marginaalikorkoja. Nordea Suomen liiketoimintajohtaja Jussi Mekkosen mukaan Nordea Pankin myöntämässä asuntolainoissa marginaalikorko vaihtelee hyvälle asiakkaille myönnettävästä prosenttiin marginaalikorosta yli kahden prosenttiin marginaalikorkoon. ”Tällä hetkellä meidän keskimarginaalimme uusissa asuntolainoissa on 1,35 prosenttia”, kertoi Mekkonen Taloussanomille maaliskuussa 2015. (Taloussanomien, 2015.)

Pankin arviointi asiakkaan luottokelpoisuudesta perustuu asiakkaan taloudellisen tilanteen arviointiin, jolloin saadaan minimoitua pankille koituvat riskit luotonmyönnössä sekä arvioida luoton hinta asiakkaalle. Mekkosen (2012, 96) mukaan ”Luottokelpoisuuden arviointi on avainasemassa luotonantajan luottoriskien hallinnassa”. Luottokelpoisuuden tuntemisella ja taloudellisen tilanteen arvioinnilla pankki tekee arvionsa asiakkaasta ja päättää, myönnetäänkö asiakkaalle lainaa, ja jos myönnetään, niin millä hinnalla ja kuinka paljon. Kuten aiemminkin on tullut ilmi, on korkeariskisemmistä lainoista saatava parempi hinta, koska mahdollisen luottotappion syntyminen on todennäköisempää riskisemmällä asiakkaalla kuin vähempiriskisellä. (Mekkonen 2012, 96.) Säästämisellä on siis suuri vaikutus niin lainan saamiseen, sen hintaan, kuin myös asiakkaan oman taloudellisen tilanteen turvaamisessa, sillä pankit tutkivat asiakkaan taloudellista asemaa myös ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi.

2.2 Varallisuus ja säästäminen eri elämänvaiheissa

Tilastokeskuksen vuonna 2015 julkistaman tilaston mukaan varakkaimpia henkilöitä Suomessa vuonna 2013 ovat 65–74-vuotiaat (Tilastokeskus 2015). Tätä voidaan selittää sillä, että vanhemmilla ikäluokilla suuremmat velat, kuten asuntolainat, ovat mahdollisesti jo maksettu pois, ja tällöin menot ovat pienentyneet ja mahdollisia säästöjä on kertynyt elämän aikana. Kuten seuraavasta Tilastokeskuksen kuviosta voidaan nähdä, on vanhemmilla ikäluokilla nettovarallisuuden ja varallisuuden väliset erot pienemmät kuin nuoremmilla ikäluokilla (Kuvio 3.). Tämä selittyy puolestaan sillä, että velkojen osuus varallisuudesta on enää hyvin pieni.

Nettovarallisuudella tarkoitetaan varallisuutta, josta on vähennetty velkojen osuus, eli todellista ”omaa” varallisuutta. Varallisuuteen lasketaan reaalivarallisuus, joka käsittää omistusasunnot, vapaa-ajan asunnot, kulkuvälineet ja maa- sekä metsäomaisuus. Reaalivarallisuuden lisäksi varallisuuteen tässä tutkimuksessa on laskettu myös rahoitusvarallisuus, johon kuuluu muun muassa talletukset, osakkeet, rahasto-osuudet sekä eläkevakuutus-säästöt.

Kuvio 3. Nettovarallisuus ja varat yhteensä eri ikäluokissa (Tilastokeskus 2015)

Kuten yllä olevasta kuviosta voidaan tulkita, alle 25-vuotiaiden varallisuus on huomattavasti alhaisempi kuin muiden ikäluokkien. Vaikka nuorella opiskelijalla olisi jo säästöjä, ei hänellä välttämättä ole vielä hankittua reaali-varallisuutta, joka nostaa kokonaisvarallisuutta tässä tutkimuksessa huomattavasti. Toki nettovarallisuuden palkista voidaan lukea eri ikäluokkien varallisuus niin, että otetaan huomioon velan määrä. Tällöin huomataankin, että nuorilla nettovarallisuus suhteessa varallisuuteen on huomattavasti pienempi, johtuen asuntolainoista ja muista isompien hankintojen veloista. Nettovarallisuus ja varallisuus tasaantuvat sitä mukaa, kun velkoja maksetaan pois.

Tilastokeskuksen kuvion mukaan voidaan todeta, että säästäminen, eli rahallisuusvarallisuuden kertyminen ja tätä kautta nettovarallisuuden kasvaminen, kasvattaa varallisuutta. Jos säästöjä ei kertyisi, mutta velkaa kyllä, niin tämä näkyisi taulukossa korkeampana varallisuutena, mutta pienenä nettovarallisuutena. Voidaan siis sanoa, että tavoiteltava tilanne olisi tässä kaaviossa sellainen, jossa varat yhteensä -palkki sekä nettovarallisuuden palkki olisivat mahdollisimman yhteneväiset. On selvää, että mitä enemmän henkilöllä on säästöissä varoja, sitä korkeampi on hänen varallisuusasteensa, mutta tässä voidaan myös erotella varallisuus ja nettovarallisuus eri osioikseen. Näin saadaan selville henkilön todelliset varat eli nettovarallisuus, sillä otettaessa huomioon pelkkä kokonaisvarallisuus velkoineen, voidaan saada virheellinen tieto henkilön oikeasta varallisuudesta. Eli jos opiskelijalla on omia säästöjä, jotka tässä voidaan tulkita rahoitusvarallisuudeksi, varallisuus nousee, ja nettovarallisuuden ja varallisuuden välinen ero pienenee. Tämä on siis tulkittavissa positiiviseksi asiaksi, koska silloin varallisuus ei perustu pelkästään lainoihin eli velkaan, vaan omaisuus on niin sanotusti omaa.

Varallisuuden kertymisen elinkaarta voidaan havainnollistaa myös alla olevalla Danske Bankin kaaviolla (Kuvio 4.). Danske Bankin julkaisemassa kuviossa säästämisen elinkaari kiteytyy: nuoruudessa säännöllisesti säästämällä varoja kerrytetään esimerkiksi asuntolainaa ja muita myöhempiä hankintoja varten, myöhemmin varallisuutta käytetään hyödyksi ja mahdollisesti kasvatetaan esimerkiksi sijoittamalla. Vanhuusiällä varallisuutta käytetään hyödyksi esimerkiksi kuluttamalla sitä, joten yleisesti siinä vaiheessa varallisuus ei näin enää kasva huomattavia määriä. Kuviosta voidaan myös tulkita jo aiemmin käsitelty varallisuuden kasvu: asuntolainan loppuessa varallisuus kasvaa edelleen, koska varoja ei mene enää niin suurta osaa lainan lyhennyksiin ja korkoihin, jolloin niin sanotusti käteen jäävä summa voidaan sijoittaa tai säästää.

Kuvio 4. Varallisuuden kertymisen elinkaari (Danske Bank 2015)

Nettovarallisuuden kertyminen on siis tulkittavissa molemmista aikaisemmista kuvioista. Tilastokeskuksen kuvioista nähdään eriteltynä varallisuus ja nettovarallisuus ilman velkoja, ja Danske Bankin kuviossa nämä käsitteet ovat yhdessä. Perusidea on kuitenkin sama: varallisuutta kertyy opiskeluvuosien jälkeen tasaisesti eläkeikään asti, jonka jälkeen sen kertyminen kääntyy loivaan laskuun. Molemmat kuviot tukevat toisiaan: Danske Bankin kuvioista selviää syitä Tilastokeskuksen taulukon nettovarallisuuden kasvulle, esimerkiksi asuntolainan ottaminen ja sen loppuminen.

Danske Bankin julkaisemassa kuviossa on eriteltynä vielä säästämisen vaihteita. Voidaan tulkita, että säästöjen kerryttämisen vaiheessa säästetään tulevia investointeja varten. Sitten hankitaan asuntolaina, jonka saamiseen myös jo kertyneet säästöt vaikuttavat. Tästä voidaan katsoa alkavaksi varallisuuden (Tilastokeskuksen kuviossa nettovarallisuuden) kasvattaminen, kun velkaa aletaan maksaa takaisin. Kun siirrytään eläkkeelle, on nettovarallisuus ja varallisuus lähes samalla tasolla, koska velat ovat maksettu pois. Tässä vai-

heessa alkaa purkamisen ja siirtämisen vaihe, jolloin nettovarallisuus kääntyy laskuun, kun varallisuutta esimerkiksi siirretään perillisille, kulutetaan ja sijoitetaan.

2.3 Yhteenveto

Säästäminen tarkoittaa varojen käyttöä muuhun kuin tämän hetkiseen kuluttamiseen. Säästämiseen ja sen tapoihin vaikuttaa niin taloudellinen tilanne kuin säästäjän luonnekin. Toisilla on enemmän ylimääräistä säästöön laitettavaa rahaa kuin toisilla ja jotkut ovat luonteeltaan säästeliäämpiä kuin toiset. Säästäminen voi tapahtua useilla eri tavoilla: on olemassa säännöllistä ja satunnaista säästämistä, pitkäaikaista ja lyhytaikaista säästämistä, säästämistä pienempiä kohteita varten tai suurempia investointeja varten.

Säästämisellä voidaan siis saavuttaa tavoiteltu hankinta tulevaisuudessa, mutta säästämisellä voidaan myös varautua esimerkiksi vaikeampiin elämäntilanteisiin ja yllättäviin menoihin. Yllättäville menoille suojautumiseksi olisi hyvä olla noin kahden tai kolmen kuukauden tuloja vastaava summa säästössä, jotta toimeentulo olisi turvattu myös tällaisessa yllättävässä tilanteessa.

Säästäminen on varojen tallettamista myöhempää käyttöä varten lähes riskittömästi esimerkiksi talletustilille. Riski talletustileille säästämisesä on erittäin pieni, koska talletukset kaikissa suomalaisissa pankeissa on suojattu 100 000 euroon asti. (Finanssivalvonta 2015.) Saadakseen tuottoa säästöille säästöt voi sijoittaa, jolloin myös riski varojen menetyksestä kasvaa. Varoja sijoitettaessa mahdollisen tuoton kääntöpuolena on riski. Riski syntyy esimerkiksi markkinoiden heilahteluista, jotka voivat vaikuttaa sijoitettuun summaan joko positiivisesti tai negatiivisesti. "Sijoittamisessa riskillä tarkoitetaan epävarmuutta tulevasta tuotosta" (Nordea 2015).

Sijoittaminen on yleensä tuottoisampi vaihtoehto säästämiselle kuin tavallisille säästötileille säästäminen. Sijoittaa voi suuremman summan kerralla, mutta myös sijoittamisen voi aloittaa pienemmälläkin summalla ja sijoittaa sitä säännöllisesti. Rahastosäästäminen on säästäjille sopiva säännöllisen säästämisen muoto sen helppouden ja suhteellisen hyvän likvidiyden vuoksi. (Pesonen 2014, 11.)

Myös pankin näkökulmasta säästäminen on tärkeää. Vaikka säästäminen onkin lähinnä henkilön oman elintason turvaamista ja hankintojen rahoittamista, se on myös rahoituslaitoksien kannalta tärkeä ja vaikuttava osa esimerkiksi lainanmyönnössä. Pankin kannalta asiakkaan säästöt ovat osa riskienhallintaa, suojautumista tappioilta, joita voisi koitua, jos lainoitettava henkilö olisi maksukyvytön, eikä näin ollen pystyisi maksamaan lainaa takai-

sin. Säästöt vaikuttavat myös pankkien myöntämien lainojen hintoihin: paremmalle asiakkaalle, joka on kerryttänyt säästöjä, on lainojen marginaalikorot yleisesti edullisempia kuin asiakkaille, joilla ei ole säästöjä. Säästämisellä on näin ollen vaikutus suurempien investointien lainanmyöntöön: niin lainan saamiseen kuin myös sen hintaankin. (Makkonen 2012, 96.)

Säästäminen nuoruudessa opiskeluvaiheessa on tärkeää nettovarallisuuden kerryttämiseksi. Opiskeluvaiheen jälkeen siirrytään usein työelämään, jonka jälkeen hankitaan suu-
rempia lainoja investointeja varten, kuten asuntolainaa. Asuntolainan saamiseksi ja esimerkiksi sen hinnan alentamiseksi tarvitaan myös omia säästöjä (Makkonen 2012, 96).

Tilastokeskuksen ja Danske Bankin julkaisemien taulukoiden mukaan asuntolainan ottamisen jälkeen varallisuuden elinkaarella alkaa tapahtua niin sanottua tasaantumista nettovarallisuuden ja varallisuuden välillä, kun velkaa maksetaan pois. Tämä vaihe on siis nettovarallisuuden kasvattamista. Myöhemmin eläkeiässä nettovarallisuus ja varallisuus ovat lähes samalla tasolla, koska velat ovat maksettu pois ja suurin osa omaisuudesta siis omaa, eli nettovarallisuuteen laskettavaa. Myös kertyneet säästöt lasketaan nettovarallisuuteen. Tämän jälkeen varallisuus kääntyy loivaan laskuun, kun sitä käytetään esimerkiksi elämiseen ja sitä siirretään seuraaville sukupolville. (Danske Bank 2015; Tilastokeskus 2015.)

3 Opiskelijoiden säästäminen ja tulonlähteet

Opiskelijoiden säästämisen voidaan sanoa olevan erilaista kuin vakinaisesti työssä käyvän henkilön säästäminen. Tulot voivat olla epäsäännöllisiä, ja esimerkiksi summa, jonka opiskelija pystyy kuukausittain säästämään luultavasti huomattavasti pienempi kuin säännöllisesti tienaavalla. Kuten edellisessä kappaleessa tuli ilmi, on nuoruusaika eli opiskeluaika tärkeää säästämisen aikaa: opiskeluiden päätyttyä isommat investoinnit alkavat olla ajankohtaisia, kuten oman asunnon tai auton hankinta, ja esimerkiksi lainan saaminen pankista edellyttää kertyneitä säästöjä. Nuoruusiällä säästetyt varat hyödynnetään myöhemmin hankintoihin, tai välillisesti esimerkiksi lainan saamiseen. Voidaan sanoa, että säästäminen on joka tapauksessa jossain vaiheessa elämää aloitettava, jos haluaa saada lainaa isompiin investointeihin tulevaisuudessa. Säästäminen on siis pitkäjänteistä toimintaa, jolla taataan tulevaisuuden toimeentuloa ja hankintojen rahoittamista.

Opiskelijoilla tulot koostuvat yleensä esimerkiksi opintotuesta ja mahdollisesta opiskelujen ohella tehtävästä työstä. Toki elämisen kustannukset vaikuttavat yli jäävän rahan määrään, ja sitä kautta siihen, kuinka paljon opiskelija voi säästää. Pääkaupunkiseudulla kustannukset ovat yleisesti korkeammalla kuin muualla Suomessa, jolloin opiskelijalla voi olla vielä tiukempaa. Opiskelijan säästämiseen voi vaikuttaa vahvasti tulojen rakenne, esimerkiksi saako opiskelija ansiotuloja opintojen ohella tekemästään työstä vai ei. Jos ei, yleensä opintotuki pääkaupunkiseudulla kuluu lähes kokonaan asumismenoihin, ja jopa jo kertyneitä säästöjä on välillä käytettävä opiskeluajan menojen kattamiseksi.

Usein opiskelijan säästäminen ei tiettyä hankintaa varten onnistu, vaan ylimääräiset rahat talletetaan vain tulevaisuuden turvaamiseksi. Säästäminen voi olla monelle opiskelijalle vain keino toimeentulon säilyttämiseksi, eikä niinkään jonkun haaveen toteuttamiseksi. Usein opiskelijoiden tulot kattavat juuri ja juuri menot, jolloin ylimääräistä säästettävää ei jää. Tällainen ”kädestä suuhun” -elämänvaihe ei siis kerrytä säästöjä, mikä onkin hyvin yleistä opiskelijoiden keskuudessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön teettämän opiskelijatutkimuksen mukaan ammattikorkeakouluopiskelijoista 37 prosentilla on vaikeuksia saada rahat riittämään elämisen kustannuksiin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 29). Jos opiskelijat kokevat, että on vaikeaa saada rahat riittämään edes perusmenoihin, voidaan päätellä, että säästäminenkin on hyvin vaikeaa ellei jopa mahdotonta.

Opiskeluajan säästämisen haasteet näkyvät myös mediassa säästövinkkien ja oppaiden yleisyytenä. Myös verkon keskustelupalstoilla säästäminen opiskeluaikana on yleinen puheenaihe. Varsinkin opiskelijoille suunnatut oppaat ja säästämiseen liittyvät sivustot auttavat opiskelijoita antamalla niin arjen vinkkejä säästämiseen kuin varojen oikeaoppis-

seen ja kannattavaan sijoittamiseen. Esimerkiksi Kuluttajaliiton ylläpitämä sivusto ”Valtti - tietosuora nuoren talouteen” tarjoaa nuorille hyödyllisiä vinkkejä muun muassa elämisen kustannuksissa säästämiseen ja yleiseen talouden hoitoon. (Suomen Kuluttajaliitto ry 2015). Myös pankit tarjoavat omia säästämismuotojaan ja -oppaitaan nuorille ja opiskelijoille.

3.1 Opiskelijoiden tulonlähteet ja menot

Opiskelijoilla tulot muodostuvat usein useammasta lähteestä kuin työelämässä olevalla henkilöllä. Tulot ovat myös paljon epäsäännöllisemmät ja vaikeammin ennustettavissa, joka vaikuttaa siihen, että opiskelijan säästäminen on epäsäännöllisempää kuin säännöllisesti tienaavalla. Pääkaupunkiseudulla kulutusmenot ovat korkeammat kuin muualla Suomessa, ja tämän vuoksi opiskelijoiden tulojen rakenne pääkaupunkiseudulla voi myös erota muista Suomen opiskelijoista.

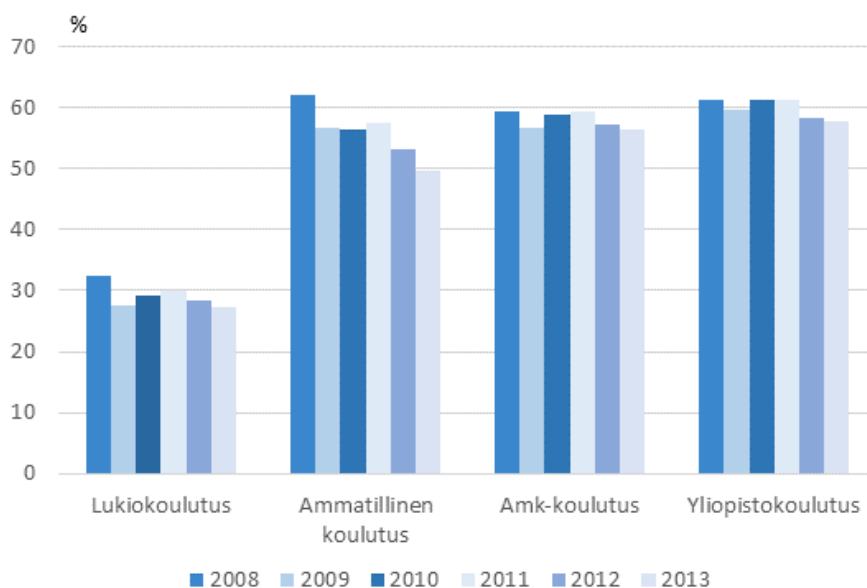
Opiskelijoiden yksi yleisimmistä tulonlähteistä on Kelan opintotuki, joka sisältää opiskelijan asumislisän, opintorahan sekä valtiontakauksen opintolainalle. Opintotuki on kuukausittainen summa, joka myönnetään opiskelukuukausien mukaan, yleensä yhdeksäksi kuukaudeksi vuodessa. Opintotuen ohelle opiskelija voi saada valtion takaamaa opintolainaa, jota voi nostaa opiskelijan asumislisän ja opintorahan ohella. Opintolainan määrään vaikuttaa niin ikä kuin koulutusastekin. Yli 18-vuotiaalla ammattikorkeakouluopiskelijalla valtiontakauksen määrä kuukaudessa 1.8.2014 jälkeen on 400 euroa. Opintolainaa voi nostaa lukuvuoden aikana kahdessa tai neljässä erässä, ja lainaa ei tarvitse nostaa kokonaan kerralla, vaan opiskelija voi itse päättää summasta, jota nostaa. (Kela 2015.) Opintotuki on keskimäärin päätoimisella opiskelijalla koko Suomessa noin 469 euroa kuukaudessa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 28).

Toinen merkittävä tulonlähde on opiskeluiden ohella tehtävät työt ja niistä ansaittu palkka. Varsinkin pääkaupunkiseudulla opiskeluiden ohella työskentely on hyvin yleistä, sillä opintotuki ei riitä kattamaan kaikkia elämisen menoja. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2013 Uudenmaan kaikista ammattikorkeakouluopiskelijoista jopa 65 prosenttia kävi töissä opintojen ohella, kun vastaava luku Keski-Suomessa ja Lapissa oli noin 47 prosenttia (Tilastokeskus 2015).

Työskentelyä opintojen ohella rajoittaa kuitenkin Kelan tulorajat: opiskelijan tulot eivät saa ylittää rajoja, jos haluaa nostaa opintotukea tai opintolainaa kaikilta mahdollisilta tukikuukausilta, tai muuten tukikuukausien määrää tulee vähentää tai opintotukia myöhemmin palauttaa (Kela 2015). Tulorajat aiheuttavat monille opiskelijoille päänvaivaa, ja tiukkoja ja

monen mielestä liian alhaisia tulorajoja varsinkin pääkaupunkiseudun kustannuksiin verrattuna on kritisoitu paljon. Keskisuomalainen kirjoitti uutisessaan siitä, miten ” nykyisessä käytännössä ahkeruudesta sakotetaan ja opiskelijoita epäsuorasti kielletään tekemästä töitä” (Keskisuomalainen 2015). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaiseman Opiskelijatutkimuksen mukaan syitä ansiotyön tekemiselle opiskeluiden ohella on elämisen kustannuksien kattaminen, elintason parantaminen ja työkokemuksen kartuttaminen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 27).

Kuten alla olevasta Tilastokeskuksen julkaisemasta kaaviosta voidaan tulkita, työssä käyvien ammattikorkeakouluopiskelijoiden määrä on hieman laskenut vuoden 2011 jälkeen (Kuvio 5.). Silti prosenttiosuus on pysynyt noin 50 prosentin kohdalla vuosien 2008–2013 aikana koko Suomessa. Ammattikorkeakouluopiskelijoista noin puolet käy siis opintojen ohella töissä. Tilastokeskuksen mukaan ammattikorkeakoulussa työssä käyvistä opiskelijoista naisten osuus on noin 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin miesten. Työssäkäynti vuonna 2013 oli yleisempää erityisesti Uudenmaan, mutta myös Pohjanmaan, Kanta-Hämeen, Varsinais-Suomen sekä Ahvenanmaan kunnissa. (Tilastokeskus 2015.)

Kuvio 5. Vähintään 18-vuotiaiden työssä käyvien osuudet kaikista opiskelijoista 2008–2013 (Tilastokeskus 2015)

Opiskelijoilla voi olla myös muita tuloja, kuten tuottoja rahastoista tai esimerkiksi sukulaisilta saatavat kuukausirahat, mutta karkeasti ajateltuna opiskelijoiden tulot muodostuvat opintotuesta, mahdollisesta osa-aikatyön palkasta sekä opintolainasta. Jos opiskelija haluaa nostaa opintotukea, ei hän saa ansaita yli tulorajojen. Esimerkiksi nostamalla yhdeksänä kuukautena opintotukea, opiskelija saa ansaita 11 850 euroa (Kela, 2015). Jos laskee tämän sallitun ansaittavan summan ja opintotuet yhteen, huomataan, että opiskelijalle

vuodessa kertyvä summa ei ole kovin suuri. Tuloilla katetaan varsinkin pääkaupunkiseudulla korkeat asumiskulut, kuten vuokra sekä vesi, sähkö, vakuutukset, puhelinlaskut, ruokamenot, vapaa-ajan menot ja niin edelleen. Näiden tulojen ja menojen erotus ei aina jää positiiviseksi, tai jos ylimääräistä jää, on sille usein käyttöä esimerkiksi vapaa-ajan aktiviteeteissa. Opiskelijan säästäminen voi siis olla hyvin vaikeaa, ja varsinkin pääkaupunkiseudulla elämisen kustannuksien kattaminen pelkällä opintotuella voi olla lähes mahdotonta, jolloin sen lisäksi on joko nostettava opintolainaa tai käytävä töissä.

3.2 Esimerkki: pääkaupunkiseudulla asuvan opiskelijan tulot ja menot

Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla opintotuen määrä maksimissaan lukuvuonna 2013–2014 tai aiemmin aloittaneella ammattikorkeakouluopiskelijalla on noin 504 euroa kuukaudessa ja siihen lisäksi voi saada 400 euroa kuukaudessa valtion takaamaa opintolainaa. Jos opinnot on aloittanut lukuvuoden 2013–2014 jälkeen, on opintotuen määrä maksimissaan noin 538 euroa kuukaudessa ja tämän lisäksi 400 euron kuukausittainen opintolainan valtiontakaus. Opintotuen sisältämän opintorahan osuus on verotettavaa tuloa, jolloin siitäkin opiskelijalle käyttöön jäävä osuus on itse asiassa vielä pienempi. (Kela 2015.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön teettämän tutkimuksen mukaan Suomessa asuva opiskelija saa ansiotuloa kuukaudessa 350 euroa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 28). Käytetään tätä ansiotuloa tässä esimerkissä. Näin ollen esimerkiksi lukuvuonna 2013–2014 aloittaneella opiskelijalla tulot ilman opintolainaa olisivat kuukaudessa noin 854 euroa. Tässä ei ole huomioitu opintorahan verotuksessa häviävää osuutta.

Pääkaupunkiseudulla edullisempien opiskelija-asuntojen saaminen voi olla erittäin vaikeaa. Yksiötä ei voi hakea, ellei ole asunut Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiön asunnoissa yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta esimerkiksi soluasunnossa (HOAS 2015). Näin ollen useimmiten yksin asuva opiskelija asuu joko soluasunnossa, jossa vuokramenot kuukaudessa ovat alhaisemmat, tai sitten yksityiseltä vuokratusta yksiosassa. Myös erilaiset opiskelijajärjestöt voivat auttaa opiskelijoita asunnon hankinnassa, mutta pääkaupunkiseudulla asuntotilanne varsinkin lukuvuosien alussa on erittäin hankala, jolloin opiskelijalle ei valinnanvaraa hirveästi jää.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2014 pääkaupunkiseudun vapaarahoitteisten yksiöiden mediaanivuokrahinta per neliö oli 22,22 euroa (Tilastokeskus 2014). Näin ollen esimerkiksi 25 neliön yksityisen vuokranantajan yksiö pääkaupunkiseudulta maksaisi opiskelijalle keskimäärin noin 556 euroa kuukaudessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön teettämän Opiskelijatutkimuksen mukaan ammattikorkeakouluopiskelijoilla kokonaismenot ilman asumisen (vuokra)menoja on yhteensä 611 euroa kuukaudessa. Kokonaismenoihin kuuluu ruoka, matkustaminen, puhelin ja internet, terveys, velkojen lyhennys (ei asuntolaina), vapaa-aika, vaatteet ja muut elinkustannukset, opiskelijakunnan jäsenmaksu, opiskeluvälineet sekä muut opiskelun kulut. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 30.)

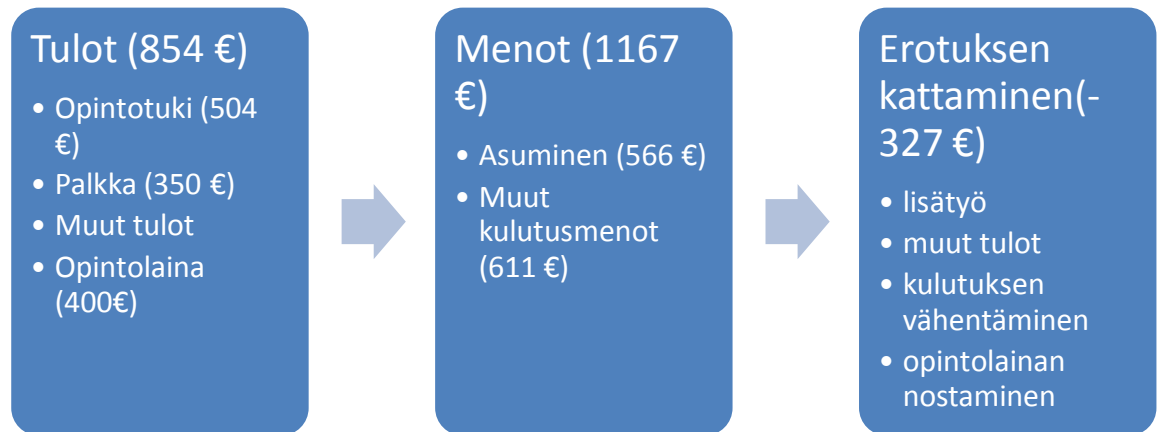
Jos ajatellaan, että pääkaupunkiseudulla asuvan, lukuvuonna 2013–2014 tai aiemmin aloittaneen, opiskelijan tulot olisivat yhteensä 854 euroa, ja Tilastokeskuksen yksioiden mediaanivuokrahinnan mukaan vuokramenot kuukaudessa noin 556 euroa, jäisi opiskelijalle muuhun kulutukseen kuukaudessa noin 300 euroa. Vuoden 2014 Opiskelijatutkimuksen mukaan kokonaismenot opiskelijalla asumisen lisäksi on noin 611 euroa kuussa. Näin ollen kuukaudessa opiskelijalla menot olisivat vuokra ja muut kulutusmenot yhteen laskettuna 1167 euroa. Tulot olisivat opintotuki ja opiskelijan keskimääräinen palkka Opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimuksen mukaan yhteen laskettuna 854 euroa.

Huomataan, että menot ovat suuremmat kuin tulot, jolloin opiskelijan on katettava jäljelle jäävä osuus joko tekemällä enemmän töitä ja sitä kautta saaduilla ansioilla, opintolainalla tai muilla tuloilla. Opintolainaa nostettaessa kuukausittaiset tulot olisivat 400 euroa suuremmat. Myös kulutuksen vähentäminen voi olla opiskelijalle usein ainoa vaihtoehto, jotta varat riittävät pakollisten menojen kattamiseen.

Voidaan siis päätellä, että tässä esimerkissä opiskelijan olisi ansaittava pelkän opintotuen lisäksi noin 663 euroa, jotta kulutusmenot saataisiin katettua. Ja vaikka opiskelija pystyisi-kin kattamaan kulutusmenot, ei säästöön jäävää rahaa tässä tilanteessa kertyisi, koska kaikki menisi suoraan kulutukseen. Jotta rahaa saa säästöön, on jostain karsittava. Kulutuksen vähentäminen ja lisätöiden tekeminen tai opintolainan nostaminen on opiskelijalle lähes ainoa tapa säästää. On myös muistettava huomioida, että nostaakseen opintotukea opiskelijan tulojen on pysyttävä niille asetetuissa rajoissa. Rajat opiskelijan omille tuloille lasketaan siten, että tukikuukausina opiskelija saa ansaita 660 euroa kuukaudessa ja tuetomina kuukausina 1970 euroa. (Kela 2015.)

Tässä esimerkissä opiskelijan tulot eivät siis riittäisi kattamaan kaikkia kulutusmenoja vaikka hän nostaisi kuukausittain opintotukea sekä tekisi palkkatyötä, josta ansaitsisi noin 350 euroa kuukaudessa. Opiskelijan on siis ansaittava enemmän kuukaudessa esimerkiksi työnteolla, tai vähennettävä kulutusmenojaan. Alla oleva kaavio havainnollistaa pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluopiskelijan tulorakennetta, tämän esimerkin laskettu-

ja tuloja ja menoja sekä niiden negatiivista erotusta (Kuvio 6.). Suluissa merkityt luvut ovat tässä esimerkissä käytettyjä arvoja.

Kuvio 6. Esimerkki pääkaupunkiseudulla yksioössä asuvan ammattikorkeakouluopiskelijan tuloista ja menoista, suluissa esimerkissä käytetyt arvot

Toki työn vastineeksi tai sen lisäksi opiskelija voi nostaa opintolainaa kuukausittain, mutta vaikka opiskelija nostaisi opintotuen sekä opintolainaa, ei kuukauden tulot tämän esimerkin menoihin verrattuna riittäisi siltikään kattamaan kaikkia kulutusmenoja. Usein opiskelijat pitävät opintolainan nostamista vaihtoehtona opintojen ohella työskentelemiselle. ”Lainahakemuksia tehdään tyypillisesti enemmän aikana, jolloin työmarkkinatilanne on huono” (Nordea Ajassa 2015).

3.3 Yhteenveto

Opiskelijoilla tulot ovat usein epäsäännöllisempiä kuin säännöllistä palkkatyötä tekevillä, jolloin säästäminen voi olla vaikeaa. Nuoruusiällä eli opiskeluaikana säästäminen on kuitenkin hyvin tärkeää, koska opiskeluiden päätyttyä ajankohtaiseksi tulevat esimerkiksi asunnon hankinta, johon tarvittavaan lainaan myös kertyneet säästöt vaikuttavat. Säästäminen on usein opiskelijoille tärkeä keino toimeentulon turvaamiseksi.

Opiskelijoiden tulot koostuvat yleensä opintotuesta, palkkatyön ansioista, opintolainasta sekä muista rahoista. Opiskelijoiden yksi tulonlähde on Kelan myöntämä opintotuki, johon kuuluu opiskelijan asumislisä, opintoraha sekä valtion takaus opintolainalle. Opintotuen määrään vaikuttaa muun muassa ikä, koulutusaste sekä koulun aloittamisvuosi. (Kela

2015.) Opiskelijat saavat opintotukea Opetus - ja kulttuuriministeriön tutkimuksen mukaan keskimäärin 469 euroa kuukaudessa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 28).

Noin puolet ammattikorkeakouluopiskelijoista käy töissä opintojen ohella koko Suomen tasolla, mutta yleisintä työn tekeminen opiskelijoiden keskuudessa on muun muassa Uudellamaalla, Pohjanmaalla sekä Kanta-Hämeessä. Uudellamaalla vuonna 2013 jopa 65 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista kävi töissä opintojen ohella. Syitä palkkatyön tekemiselle opiskeluiden ohella on Opetus- ja kulttuuriministeriön teettämän vuoden 2014 Opiskelijatutkimuksen mukaan elämisen kustannuksien kattaminen, elintason parantaminen sekä työkokemuksen kartuttaminen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 27; Tilastokeskus 2015.)

Opiskelijoilla voi olla myös muita tuloja opintotuen ja työstä saatavan palkan lisäksi, kuten vanhemmilta tai sukulaisilta saadut kuukausirahat tai esimerkiksi tuotot rahastoista. Opiskelijan tuloilla tulee kattaa kaikki kulutusmenot, joita ovat esimerkiksi asumiskulut, elintarvikkeet, terveys, liikenne, vapaa-aika ja niin edelleen.

Kappaleessa tarkasteltiin pääkaupunkiseudulla asuvan opiskelijan tuloja ja menoja esimerkin avulla. Esimerkin avulla todettiin, että pääkaupunkiseudulla asuvan opiskelijan tulot (opintotuki ja keskimääräinen palkkatulo Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan) ei riitä kattamaan kaikkia elämisen kustannuksia (vuokra laskettuna Tilastokeskuksen pääkaupunkiseudun mediaaniyksiönnin mukaan ja kulutusmenot Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan). Kulujen kattamiseksi tulee siis joko tehdä enemmän töitä, jolloin ansiotulot kasvavat tai esimerkiksi nostaa lainaa.

4 Yleisimmät säästömuodot ja niiden riskit

Kuten aiemmin mainittu, on kuluttajalla monia säästö- ja sijoitusvaihtoehtoja valitessaan itsellensä sopivinta säästämismuotoa. Säästämismuotojen erot ovat niiden tuotoissa ja riskeissä: vähätuottoisimmat säästämismuodot ovat pieniriskisimpiä, kun taas suu-rempituottoiset vaihtoehdot sisältävät myös huomattavasti enemmän riskiä varojen menetyksestä. Alla on eritelty yleisimpiä opiskelijoiden ja nuorten käyttämiä säästämismuotoja ja niiden riskejä sekä kustannuksia.

4.1 Tilisäästäminen

Tilisäästäminen on turvallinen vaihtoehto, sillä se sisältää hyvin pienen riskin säästöjen menettämisestä. Pankkien asiakkaita turvaa talletussuoja, joka suojaa talletukset 100 000 euroon asti. Kaikki suomalaiset pankit ovat Talletussuojarahaston jäseniä. (Finanssialan Keskusliitto 2015.) Monet ajattelevatkin, että pankkitili on ainoa turvallinen säilytyspaikka rahoille. Pankkitilille säästämisen aloittaminen on erittäin helppoa, ja rahat ovat likvideitä eli nostettavissa milloin vain, jos kyseessä on siis normaali pankkitili. Rajoituksia rahan nostamiselle ja käyttämiselle voi asettaa esimerkiksi määräaikaistalletustilit, joissa on yleisesti tavallista tiliä parempi korko, sillä rahat talletetaan pois käytöstä tietyksi ajaksi.

Vaikka pankkitileillä riski on vähäinen, piilee tavallisessa tilisäästämisessä kuitenkin niin sanottu ”näkymätön kustannus”. Tämä tarkoittaa sitä, että tilille säästämien varojen arvo alenee inflaation ja verojen vaikutuksesta, koska säästöt eivät tuota korkoa itsessään tilisäästämisessä. Vuotuisesta pienestä pankkitilien korosta vähennetään vuosittain vielä lähdevero, jolloin korko on realistisesti ajateltuna lähes olematon (Hultkrantz & Masalin 2007a, 54; Hultkrantz & Masalin 2007b, 19).

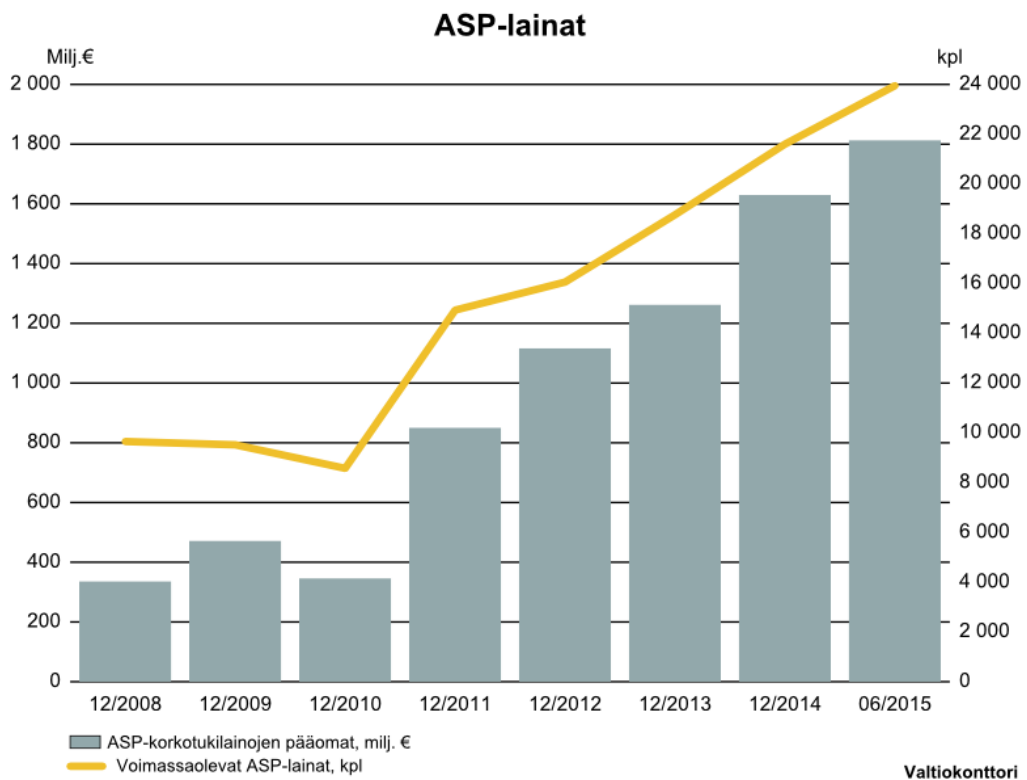
Taloussanomien 15.2.2015 julkaiseman artikkelin ”Pankeissa eroja – inflaatio syö monen tilin tuoton” mukaan monet pankit eivät enää tarjoa niin sanottua talletustarjousta lyhytaikaisille talletuksille. Talletuksissa on 30 prosentin lähdevero, jolloin tuoton pitäisi olla vähintään 0,7 prosenttia kun inflaatio joulukuussa 2014 oli 0,5 prosenttia. 0,7 prosentin tuotolla inflaation aiheuttama tappio saataisiin korvattua. Pankkien tarjoamat korot talletuksille vaihtelevat. Artikkelin mukaan esimerkiksi vuoden määräaikaistalletukselle keskimääräinen korko oli helmikuun 2015 alussa 0,69 prosenttia ja säästötilien tuotto 0,55 prosenttia. (Taloussanomien 2015.) Näin ollen nähdään jo aiemmin mainittu ”näkymätön kustannus” talletustileille säästäessä, sillä keskimääräisesti määräaikaistalletus- sekä säästötilien korot eivät yllä inflaation tasolle.

4.2 ASP-tili

Asuntosäästöpalkkiotili eli ASP-tili on suunnattu asuntosäästämiseen, ja onkin usein nuorille suositeltu tapa säästää myöhempää isompaa investointia eli asunnon hankintaa varten. Tilille voi säästää 18–30-vuotias.

ASP-tilisäästämisessä on tarkoitus säästää tilille asunnon omasäästöosuutta vastaava summa ennen asunnon ostamista. Korkotuotto, joka ASP-tililtä ansaitaan, on lähdeverovapaata korkotuottoa, toisin kuin esimerkiksi talletustilien korkotuotto. Vähimmäisaika, jona ASP-tilille on säästettävä, on kaksi vuotta neljännesvuosittaisissa ajanjaksoissa. Kun tavoitesumma on saavutettu, voi säästäjä saada asuntolainansa ASP-korkotukea ja maksuttoman valtiontakauksen. (Makkonen 2012, 32.)

ASP-tilien suosio nuorten keskuudessa on kasvanut huimasti viimeisimpien vuosien aikana. Alla olevasta kuviosta voidaan nähdä voimassa olevien ASP-lainojen määrä kappaleina sekä ASP-korkotukilainojen määrät miljoonina euroina (Kuvio 7.).

Kuvio 7. ASP-lainat (Valtiokonttori 2015)

Viimeisin tieto on kesäkuusta 2015, jolloin voimassa olevia ASP-lainoja oli noin 24 000 kappaletta. Määrä on siis moninkertaistunut huimasti viiden vuoden aikana, koska vuonna 2010 ASP-lainoja oli kappalemääräisesti vain noin 9000 kappaletta. (Valtiokonttori 2015.)

Suosion kasvamiseen on luultavasti vaikuttanut muun muassa saatava korkotuki sekä valtion takaus, jotka ovat suuria positiivisia tekijöitä epävarman taloustilanteen vallitessa. ASP-tili on myös lähes riskitön säästömuoto, koska se kuuluu muiden pankkitilien tavoin talletussuojan piiriin (Talletussuojarahasto 2015).

4.3 Rahastot ja osakkeet

Osakkeet ja rahastot sisältävät suuremman riskin säästäjälle. Rahastoihin ja osakkeisiin säästäessä puhutaan itse asiassa sijoittamisesta, jolloin varoja sijoitetaan parempaa tuottoa vastaan tulevaisuudessa. Sijoituksen tuotto onkin korvausta poissa käytöstä olevasta omaisuudesta. ”Käytännössä aina, kun tavoitellaan markkinakorkoja korkeampaa tuottoa, on hyväksyttävä joko tuottoon tai pääomaan kohdistuva riski” (Kontkanen 2011, 11). Mitä useampaan kohteeseen rahasto sijoittaa tai mitä useampaan ja erilaiseen osakkeeseen sijoittaa, sitä hajautetumpi ja matalampi on riski. Enemmän riskiä sisältävät sijoituskohteet ovat arvovaihteluiltaan vilkkaampia ja tuotoiltaan usein korkeampia, kun taas matalariskiset sijoituskohteet vähäisineen arvovaihteluineen tuottavat pienempää tuottoa. (Finanssivalvonta 2011.)

Rahastojen etuna on niiden helppous sijoittajalle. Itse sijoittamisen ja rahastosalkun hoitamisen hoitaa nimetty salkunhoitaja ja opiskelijalle rahastot ovat hyvä säästömuoto niiden hyvän likviditeetin vuoksi ja siksi, että rahastoihin voi säästää myös pieniä summia esimerkiksi kuukausittain. Pankit tarjoavatkin mahdollisuutta säästää ennalta määräämä summa säännöllisesti rahastoon. Rahastojen haittapuolena säästäjälle on rahastosäästämisen kulut. Kuluja rahastoon säästäjälle aiheutuu niin rahasto-osuuksien merkinnästä, lunastuksesta sekä säilyttämisestä. Palkkiot vaihtelevat rahastojen mukaan. Opiskelijoille suositellaan usein säästöjen sijoittamista erilaisiin säästörahastoihin, joiden tuotto ja riski ovat määritelty säännölliseen ja pitkäaikaiseen säästämiseen sopivaksi, sekä kulut ovat yleensä hieman muita sijoitusmuotoja alhaisemmat (Nordea 2015; Taloustaito 2014.)

Rahastosäästämisen voi aloittaa jo hyvin pienelläkin pääomalla, mutta yhä yleisemmäksi opiskelijoiden keskuudessa on viime vuosina tullut opintolainan sijoittaminen. Opintolainalla haetaan tuottoa nostamalla sitä ja sijoittamalla se esimerkiksi rahastoihin ja osakkeisiin. Aiheesta on kirjoittanut muun muassa Keskisuomalainen artikkelissaan ”Osa opiskelijoista tienaa sijoittamalla opintolainansa”, jossa kerrotaan, että valitessaan tuottavan sijoituskohteen ja valmistuessaan tavoitellussa ajassa, voi opiskelija vaurastua sijoittamallaan lainalla. Valtion maksaa niin sanottua opintolainan hyvitystä jos opiskelija valmistuu tavoitellussa aikataulussa. Hyvityksen avulla opintolainasta voi saada hyvityksi jopa kolmasosan

lainan määrästä, joten hyvitys yhdistettynä mahdolliseen sijoittamisen kautta saatuun tuottoon tuottaa opiskelijalle jo mukavan lisäansion. (Keskisuomalainen, 2014.)

Säästäjälle hyvää tuottoa tuottaa niin sanottu korkoa korolle -ilmiö, joka tarkoittaa sitä, että korkoa eli tuottoa lasketaan sekä sijoitetulle pääomalle että sille edellisinä vuosina kertyneille koroille. Tämä ilmiö tapahtuu sijoituksissa, joissa tuotto lisätään pääomaan. Tällöin vuosien saatossa pienikin sijoitus saattaa jopa tuplaantua. (Pesonen 2014, 20.)

Rahastoja luokitellaan muun muassa sen sisältämien sijoituskohteiden, maantieteellisen alueen sekä sijoitustyylin mukaan (Pesonen 2014, 132). Yleisimpiä rahastoja ovat korko-, osake-, sekä yhdistelmärahastot. Muita rahastoja ovat esimerkiksi indeksirahastot, etf-rahastot, hedge-rahastot, vipurahastot, raaka-ainerahastot sekä hyödykerahastot. (Summarum 2012.)

Korkorahastot voidaan jaotella lyhyen koron rahastoihin, pitkän koron rahastoihin sekä keskipitkän koron rahastoihin. Lyhyen koron rahastot sijoittavat varoja rahamarkkinasijoituksiin, kuten korkoinstrumentteihin, joiden laina-aika on maksimissaan yksi vuosi. Pitkän koron rahastot sijoittavat varoja pitkäaikaisiin, yli vuoden laina-ajan omaaviin, esimerkiksi joukkovelkakirjalainoihin. Keskipitkän koron rahastot sijoittavat puolestaan varoja sekä lyhyen että pitkän ajan korkoinstrumentteihin markkinoiden tuotto-odotuksien mukaan. (Puttonen & Repo 2007, 66.)

Osakerahastot painottavat sijoituksissaan nimensä mukaisesti osakkeita. Rahaston sijoituspolitiikka eli se, minkälaisiin osakkeisiin ja millä tyylillä rahasto sijoittaa, riippuu täysin kyseessä olevasta rahastosta. Osakerahastoita voidaan jaotella esimerkiksi maantieteellisesti, toimialoittain, yhtiön koon perusteella ja niin edelleen. Esimerkiksi Suomi-rahastot sijoittavat vain Helsingin pörssiin ja Eurooppa-rahastot sijoittavat joko vain euroalueelle tai koko läntiseen Eurooppaan, jolloin mukaan kuuluvat Iso-Britannia, Tanska ja Ruotsi. Eri-laisia rahastoja on olemassa lukematon määrä. (Möttölä 2008, 49; Puttonen & Repo 2007, 67.)

Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä osakkeisiin että korkoa tuottaviin kohteisiin. Sijoituksien painopistettä vaihdellaan markkinatilanteen mukaan. Nyrkkisääntönä voidaan pitää seuraavaa: vähäisempi riski on korkorahastoissa ja korkeampi riski osakerahastoissa. Näin ollen yhdistelmärahastojen riski riippuu esimerkiksi siitä, mitä sijoitusinstrumentteja rahasto painottaa. (Nordea 2015; Puttonen & Repo 2007, 70.)

Osake tarkoittaa osuutta yrityksestä. Kun sijoittaja ostaa yrityksen osakkeen, omistaa hän osan tästä yrityksestä. Osakkeenomistajilla on oikeus yrityksen tekemään voittoon. Voitot maksetaan osakkeenomistajille osinkoina, mutta yrityksen tappiot voivat heijastua sijoittajalle varojen menetyksenä osakekurssin laskun takia. Osakesijoittamiseen liittyy enemmän riskejä kuin rahastosijoittamiseen. Markkinoiden heilahtelut vaikuttavat yksittäisen osakkeen hintaan, ja yhteen osakkeeseen sijoittaminen onkin suuri riski. Myös osakesijoittamisessa tulisi sijoituksiaan hajauttaa esimerkiksi eri alojen yrityksiin riskin pienentämiseksi. Osakesijoittaminen nähdään enemmän jo vähän kokeneempien sijoittajien sijoitusmuotona, mutta periaatteessa osakesijoittaminen on helppoa myös tavalliselle säästäjälle, kunhan huomioi riskit. Osakkeet voi myydä helposti, ja omaa osakesalkkuaan voi helposti muokkailla oman mielen mukaan. (Pesonen 2014, 115.)

Osakkeisiin sijoittamisessa on kyse siitä, että sijoittaja ostaa osuuden yhtiöstä ja pitää osuutta itsellään tietyn aikaa saadakseen tuottoa. Osakkeiden avulla voi saada tuottoa sijoitukselleen karkeasti kahdella tavalla: yhtiön arvon noustessa osakkeen arvo nousee, jolloin sijoituskin on arvokkaampi tai yhtiön mahdollisten osinkojen kautta. Yleensä suuremmilla yhtiöillä arvonnousun kautta saatu tuotto on hitaampaa, mutta osingot saattavat olla vuosittaisia. Pienempien yritysten arvonnousu saattaa puolestaan olla nopeampaa, mutta pienempien yhtiöiden osingonjaot ovat harvinaisempia. Pienempien yhtiöiden osakkeet ovat yleensä myös riskisempiä niiden suurten markkinavaihteluiden vuoksi. (The Money Advice Service 2015.)

Osakkeisiin sijoitetaan välittäjän, esimerkiksi oman pankin tai muun rahoitusyhtiön, kautta. Välittäjät ottavat toiminnastaan maksuksi välityspalkkion, joka vaihtelee yrityksestä riippuen. Usein osakkeiden välitykseen erikoistuneet yritykset tarjoavat monipuolisempia ja edullisempia vaihtoehtoja osakesijoittajalle kuin pankit, joten välittäjiä kannattaa vertailla. (Sijoitusrobotti 2015.)

4.4 Yhteenveto

Säästäjällä on useita eri vaihtoehtoja käytössään valitessaan itsellensä sopivinta säästämismuotoa. Säästämisvaihtoehtojen merkittävimmät erot liittyvät niiden tuottoon sekä riskiin, vähäriskisimmät vaihtoehdot tuottavat myös vähemmän kuin korkeariskisemmät vaihtoehdot. Yleisimpiä opiskelijoiden ja nuorten käyttämiä säästämisvaihtoehtoja ovat tilisäästäminen, asuntosäästöpalkkiotili eli ASP-tili sekä osakkeet ja rahastot.

Tilisäästäminen on yleinen, mutta matalatuottoinen vaihtoehto säästämiseen. Tilisäästämisessä riski varojen menetyksestä on erittäin pieni, koska Talletussuojarahasto suojaa

varat 100 000 euroon kaikkien Suomen pankkien talletuksissa (Finanssivalvonta 2015). Tilisäästämisessä vähäisistä tuotoista peritään myös lähdevero, jonka vuoksi säästäjälle talletuksien kautta saadut tuotot voivat jäädä jopa inflaatiota pienemmäksi. Tällöin voidaan puhua niin sanotusta ”näkymättömästä kustannuksesta”, kun inflaatio niin sanotusti syö pankkitilillä olevia varoja. (Hultkranz & Mazalin 2007, 54.)

Asuntosäästöpalkkiotili eli ASP-tili on nuorille tarkoitettu tili, jonka tarkoitus on säästää pääomaa tulevaa asunnon hankintaa varten. ASP-tilisäästämisessä säästetään tilille asunnon omasäästöosuutta vastaava summa ennen ensiasunnon ostamista. ASP-tilille on säästettävä vähintään kaksi vuotta, ja talletuksia on tehtävä vähintään neljä kertaa vuodessa. Tavoitesumman säästettyään säästäjä voi saada ASP-korkotukea ja maksuttoman valtioneuvoston takauksen. (Makkonen 2012, 32.) ASP-tilien suosio on kasvanut suuresti viimeimpien vuosien aikana ja lainojen määrä on moninkertaistunut vuoden 2010 jälkeen (Valtiokonttori 2015). Suosion kasvamiseen on luultavasti vaikuttanut muun muassa korkotuki sekä valtion takaus asuntolainalle.

Sijoittaminen on myös yksi vaihtoehto säästäjälle. Sijoittamisessa tuoton kasvaessa myös riski varojen menettämisestä kasvaa. Rahastoja on olemassa monenlaisia, joiden riski ja esimerkiksi sijoitustyyli riippuvat täysin kohteista, joihin rahasto sijoittaa sekä kunkin rahaston määrittelemästä sijoituspolitiikasta. Rahastot ovat helppo sijoituskohde säästäjälle, sillä sijoittamisen hoitaa nimetty salkunhoitaja, varat ovat helposti nostettavissa sekä rahastoihin voi säästää myös pienen summan säännöllisesti esimerkiksi kuukausittain. (Nordea 2015.) Toisaalta rahastoista aiheutuu kuluja niihin sijoittavalle, esimerkiksi kulut lunastuksesta ja merkitsemisestä (Taloustaito 2014). Opiskelijoilla on myös mahdollisuus opintolainan sijoittamiseen ja sen kautta tuoton saamiseen.

Rahastoja voidaan luokitella niiden ominaisuuksien mukaan, esimerkiksi sen sisältämien sijoituskohteiden, maantieteellisen alueen tai sijoituspolitiikan mukaan (Pesonen 2014, 132). Korkorahastot voidaan jakaa lyhyen koron rahastoihin, pitkän koron rahastoihin sekä keskipitkän koron rahastoihin. Lyhyen koron rahastot sijoittavat varoja rahamarkkinasijoituksiin, joiden laina-aika on enintään vuosi. Pitkän koron rahastot painottavat pitkäaikaisia, yli vuoden laina-ajan, sijoituksia kun taas keskipitkän koron rahastot sijoittavat sekä lyhyen koron että pitkän koron sijoituksiin markkinoiden tuotto-odotusten mukaisesti. (Puttonen & Repo 2007, 66.)

Osakerahastot painottavat sijoituksissaan osakkeita. Sijoitustyyli eli se, minkälaisiin osakkeisiin ja millä tyylillä rahasto sijoittaa, riippuu täysin kyseessä olevasta rahastosta. Osakerahastojen sijoituspolitiikka selviää rahastoesitteestä. Osakerahastoita voidaan jaotella

esimerkiksi maantieteellisesti, toimialoittain, yhtiön koon perusteella ja erilaisia rahastoja on olemassa lukematon määrä. (Möttölä 2008, 49; Puttonen & Repo 2007, 67.)

Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä osakkeisiin että korkoa tuottaviin kohteisiin ja painopistettä voidaan vaihdella markkinoiden mukaisesti (Puttonen & Repo 2007, 70). Mitä enemmän yhdistelmärahasto painottaa sijoituksissaan korkosijoitusinstrumentteja, sitä pienempi voidaan olettaa riskin olevan, ja mitä enemmän osakeinstrumentteja, sitä korkeampi riski yhdistelmärahastolle syntyy. Yhdistelmärahastojen riski määräytyy siis sen rakenteen perusteella eli mitä sijoitusinstrumentteja se painottaa. (Nordea 2015.)

Säästäjä voi hakea tuottoa säästöilleen myös osakkeiden kautta. Kun sijoittaja ostaa yrityksen osakkeen, omistaa hän osan tästä yrityksestä ja hänellä on oikeus yrityksen tekemään voittoon. Voitot maksetaan osakkeenomistajille osinkoina, mutta yrityksen tappiot voivat heijastua sijoittajalle varojen menetyksenä osakekurssin laskun takia. Osakesijoittamiseen liittyy enemmän riskejä kuin rahastosijoittamiseen. Markkinoiden heilahtelut vaikuttavat yksittäisen osakkeen hintaan, ja yhteen osakkeeseen sijoittaminen onkin suuri riski. Yleensä suuremmilla yhtiöillä arvonnousun kautta saatu tuotto on hitaampaa, mutta osingot saattavat olla säännöllisempiä kuin pienemmillä yrityksillä. Pienempien yritysten arvonnousu saattaa olla nopeampaa kuin isoilla yhtiöillä, mutta pienempien yhtiöiden osakkeet ovat yleensä myös riskisempiä niiden suurten markkinavaihteluiden vuoksi. (The Money Advice Service 2015.)

Osakesijoittamisen riskiä voi hajauttaa muiden sijoitusten tavoin hajauttamalla osakesijoituksensa esimerkiksi eri alojen yrityksiin. Osakkeet voi myydä helposti, ja omaa osakesalkkuaan voi helposti muokkailla oman mielen mukaan. Osakkeisiin sijoitetaan välittäjän, rahoitusyhtiön tai vaikka oman pankin, kautta. Välityspalkkiot vaihtelevat yhtiöiden välillä. (Pesonen 2014, 115; Sijoitusrobotti 2015).

5 Pankkien tarjoamat säästämisvaihtoehdot, vertailu

Pankit tarjoavat asiakkailleen monia eri säästämisvaihtoehtoja. Vaihtoehtoja ja pankkien tarjoamien säästövaihtoehtojen eroja vertaillessa huomataan, että useimmat pankit suosittelivat säästämisvaihtoehdoiksi erilaisia sijoittamisrahastoja eikä niinkään enää tavallisia talletustilejä. Asiakkaan kannalta sijoittamisesta voi saada säästöilleen suuremman tuoton, kun taas pankin näkökulmasta rahastoista saa esimerkiksi erilaisia rahastoiden hallinnointituottoja, joita rahastoihin sijoittavat asiakkaat maksavat. Tässä kappaleessa on käsitelty suurimpien pankkien tarjoamia säästämisvaihtoehtoja ja vertailtu niiden eroja sekä yhtäläisyyksiä.

Myös pankkien tarjoamia säästö- ja määräaikaistilien korkoja on vertailtu pankkien sivuilta löytyvien tietojen mukaan. Kaikki tässä työssä käsitellyt korot ja kulut ovat syyskuun 2015 aikana ilmoitettuja korkoja ja kuluja.

5.1 Nordea

Nordea Pankki tarjoaa opiskelijoille tilisäästämisvaihtoehdoiksi SijoitusTalletus-, KorkoExtra-, Etutili ja Määräaikainen Sijoitustili -nimisiä tilejä sekä erilaisia rahastoja. Nordea ilmoittaa perustililleen koron olevan 0 prosentista ylöspäin, riippuen lisäkoron määrästä. KorkoExtra-tilin korko on 0,80 prosenttia ja se on sidottu Nordea Prime -korkoon.

Myös joukkolainat, obligaatiot sekä sijoittaminen muun muassa osakkeisiin kuuluvat Nordean tarjoamiin säästämisvaihtoehtoihin. Pankin tarjoamissa säästämisneuvoissa puhutaan pääosin rahastoista, joten se on suositelluin vaihtoehto säännölliselle säästäjälle. Nordea tarjoaa korko-, osake- ja yhdistelmärahastojen lisäksi vaivattomaksi säästämisen vaihtoehdoksi ”Säästäjän rahastot” -nimistä rahastoa, jota markkinoidaan helppona ja nopeana säästämisen vaihtoehtona, jossa asiakas saa itse määrittää omaan säästämisen tavoiteaikaan ja riskitasoon sopivan vaihtoehdon. (Nordea Pankki Suomi Oyj 2015.)

Nordea tarjoaa opiskelijoille esitteitä säästämisestä painottaen rahastosäästämistä. Esitteissä säästäjän rahastoiksi luokitellaan rahastot, jotka ovat nimetty Säästö-nimellä ja perässä oleva numero kuvaa rahaston osakepainoa, eli myös sen riskisyyttä. Esimerkiksi Säästö 50 -rahasto on luokiteltu riskiprofiililtaan keskitasolle, ja se sijoittaa noin 40–60 prosenttia varoistaan osakerahastoihin. Korkeimmillaan Säästö-rahastot sijoittavat 75 prosenttia osakerahastoihin, alimmillaan osakerahastojen osuus on Säästö Korko -rahastossa, joka painottaa sijoituksissaan vain korkorahastoja. Kaiken kaikkiaan ”Säästäjän perustuotteet” -otsikon alle on luokiteltu Säästö-rahastot, Osakesalkku, Selektä Eläke-

turva, PS-sopimus, säästämisen ja sijoittamisen tilit sekä indeksilaina. Säästöajaksi Nordea suosittelee vähintään 5 vuotta, jotta markkinoiden heilahteluiden vaikutukset tasaantuisivat ja sijoitukselle saisi varmemmin tuottoa.

Säästäjän rahastoille Nordea ilmoittaa merkintä- ja lunastuskuluja 1 prosentin verran pois lukien Säästö Korko -rahaston, jossa palkkiokulu on 0 prosenttia. Vaihtopalkkio on kaikissa Säästäjän rahastoissa 0,5 prosenttia. Hallinnointikulut, jotka on laskettu rahaston vuotuisesta pääomasta, kasvavat myös riskiluokan mukaan. Hallinnointikulut ovat alhaisimmat Säästö Korko -rahastossa, jossa ne ovat 0,7 prosenttia. Hallinnointikulut kasvavat tasaisesti Säästö-rahastoiden osakerahastojen painotuksen kasvaessa noin 0,2 prosentilla. Korkeimmillaan hallinnointi kulut ovat Säästö 75 -rahastossa, jossa ne ovat 1,8 prosenttia ja Osakesalkussa, jossa hallinnointikulut ovat 1,9 prosenttia. (Nordea Pankki Suomi Oyj 2011, 6.)

5.2 Osuuspankki

Osuuspankki tarjoaa säästäjilleen mahdollisuuden kerryttää OP-bonuksia säästöjen avulla. Osuuspankki on jaotellut säästämisvaihtoehtonsa kolmeen eri kategoriaan: Helppo ja varma, Parempaa tuottoa säästöillesi ja Ratkaisumme tuottohakuiselle. Ensimmäisenä mainittu säästömuoto keskittyy tilisäästämiseen, johon Osuuspankki tarjoaa Tavoitetiliä. Parempaa tuottoa säästöillesi -kategoria tarjoaa rahastosäästämistä Säästäjän rahasto -nimellä. Säästäjän rahasto kuvataan vaivattomaksi pääsyksi osakemarkkinoille ja vaivatonta tapaa tavoitella tuottoja säästöilleen. Osuuspankki tarjoaa Säästäjän rahaston lisäksi myös muita sijoitusinstrumentteja, kuten korko-, osake- ja yhdistelmärahastoa. Ratkaisumme tuottohakuiselle -kategoria tarjoaa säästämistä osakesijoittamisen muodossa.

Osuuspankki ilmoittaa talletustilien koroksi vähintään 0,25 prosenttia. Säästäjän rahastoissa merkintäpalkkio on 0,00 prosenttia, mutta lunastuspalkkiota peritään 0,5 prosentin verran. Hallinnointikuluja rahastoissa on 0,95 prosentista 1,45 prosenttiin. (OP ryhmä 2015.)

5.3 Danske Bank

Danske Bank on jaotellut säästämis- ja sijoittamisvaihtoehtonsa rahastosäästämiseen, osakesijoittamiseen, sijoitusobligatioihin, tilisäästämiseen ja muihin ratkaisuihin. Rahastosäästämiseen Danske Bank tarjoaa Ratkaisurahastoa, joka tarkoittaa valmista sijoitus- ja säästämisratkaisua eli rahastosijoittamista helpoimmillaan. Muita rahastosäästämisen vaihtoehtoja on muiden pankkien tavoin niin korkorahastot, osakerahastot kuin yhdistel-

märahastotkin. Danske Bank tarjoaa rahastosäästämisen muotona ”Jatkuva säästäminen” -palvelua, jossa itse valittuihin rahastoihin säästetään tietty summa joka kuukausi. Tilisäästämisen muotoina Danske Bank tarjoaa Varatiliä, Säästötiliä, Määräaikaistalletusta, Osaketalletusta sekä ASP-tiliä. Tilien eroavaisuuksina on varojen käyttöön saaminen sekä vaihtelevat korot.

Danske Bank ilmoittaa talletustilien korkojen olevan sidottu Danske Prime -korkoon, ja korkotason vaihtelevan 0,10 prosentin ja kahden prosentin välillä. Määräaikaistalletustilien korot sovitaan tapauskohtaisesti. Merkintä- ja lunastuspalkkiot rahastoissa ovat 0,5 % - 1 %, ja vaihdossa peritään vain lunastuspalkkio. Hallinnointikulut ovat 0,10 prosentista 0,50 prosenttiin. (Danske Bank Oyj 2015.)

5.4 Handelsbanken

Handelsbankenin säästämisen ja sijoittamisen valikoimaan kuuluvat rahastot, jotka ovat jaoteltu korko-, osake-, ja yhdistelmärahastoihin, indeksirahastoihin, sulautuviin rahastoihin, kuukausisäästämisrahastoihin sekä Selective-rahastoihin. Selective-rahasto tarkoittaa rahastoa, joka sijoittaa varoja vain muutamiin arvostettuihin yhtiöihin. Osakesijoittamisen muotoina Handelsbanken tarjoaa normaalin sijoittamisen lisäksi sijoittamista raakainesertifikaatteihin, Bull & Bear -itsenäistä sijoittamista sekä warranteihin sijoittamista. Myös muihin arvopapereihin sijoittamista tarjotaan. Yhtenä sijoittamisen ja säästämisen muotona Handelsbanken tarjoaa asuntosijoittamista, johon voidaan erikseen tarjota sijoituslainaa, ja jonka vuokratuotoilla asiakas voi saada tuottoa varoilleen. Vakuutus sijoittaminen on myös yksi Handelsbankenin säästämismuodosta. Sitä tarjotaan pitkäaikaisena säästökokonaisuutena, jossa on mahdollista hyötyä muun muassa veroetujen kautta.

Tilisäästämisen muotoina Handelsbankenilla on Sijoitustili, ASP-tili ja Valuuttatili sekä Määräaikaistalletus ja Sijoitustalletus. Sijoitustilille talletuksia voi tehdä koska tahansa, ja rahoja voi nostaa korkeintaan 12 kertaa vuodessa. Handelsbanken ilmoittaa Sijoitustalletus-tilin koroksi tarkasteluhetken euribor-koron vähennettynä marginaalikorolla. Sijoitustilillä korko on 0,15 prosenttia. Määräaikaistilien korot sovitaan tapauskohtaisesti. Verkkopankissa tehtävien rahastojen merkinnöistä ja lunastuksista ei peritä kuluja, konttorissa tehtynä 0,10 % - 1 % verran. Hallinnointikulut sisältyvät rahasto-osuuden hintaan. (Svenska Handelsbanken AB 2015.)

5.5 S-pankki

S-pankki tarjoaa asiakkailleen mahdollisuuden sijoittaa ostoksistaan saamat bonukset esimerkiksi rahastoihin, ja sitä kautta innostamaan asiakkaita keskittämään asiointinsa S-

ryhmän toimipisteisiin. Säästämiseen S-pankki tarjoaa parempikorkoista määräaikaistalletustiliä, S-määräaikaistiliä, sekä S-tuottotiliä, jossa korko nousee portaittain riippuen talletetusta summasta. Myös ASP-tili kuuluu S-pankin säästövalikoimaan.

S-pankki tarjoaa mahdollisuuden siirtää ostoksista kerryttämät bonukset suoraan rahastoihin S-Rahastotilisopimuksen kautta. S-pankki on jaotellut rahastonsa neljään kategoriaan, jotka ovat: S-Säästörahasto Varovainen, S-Säästörahasto Kohtuullinen, S-Säästörahasto Rohkea sekä S-Asuntorahasto. S-pankki tarjoaa bonusten suorasiirtoa rahastoihin helppona vaihtoehtona, jossa ”Säästät kuin huomaamatta!”. Myös muihin sijoitusinstrumentteihin sijoittaminen on mahdollista S-pankin kautta. Sijoittamisen muotoina ovat osakkeet, rahastot, S-Säästövakuutus sekä pääomaturvattu sijoittaminen. S-Pankin sijoitusmuodoissa palveluntarjoajana toimii FIM Sijoituspalvelut Oy.

S-Pankin talletustilillä eli S-Tuottotilillä korko on 0,10 prosenttia. Määräaikaistilien korot ovat tapauskohtaisia. Rahastojen merkintä-, lunastus- sekä vaihtopalkkiot ovat 0,0 prosenttia. Hallinnointikuluja rahastoissa on 0,85 - 1,45 prosentin verran. (S-Pankki Oy 2015.)

5.6 Aktia

Aktia-pankin säästämisvaihtoehtoihin kuuluu muiden pankkien tapaan rahastot, jotka jakautuvat niin korko-, osake-, yhdistelmä-, teema-, pop- ja muihin rahastoihin. Aktia suosittelee rahastosäästämistä säästömuodoksi, ja ohjeita rahastosäästämisen aloittamiseen löytyy useita. Aktia tarjoaa säästämisvaihtoehdoksi myös vakuutussäästämistä, osakesäästämistä ja joukkovelkakirjalainoihin sijoittamista. Myös asuntosijoittaminen on vaihtoehto tuottavaan säästämiseen.

Jos ei hae säästöilleen tuottoa, on Aktialla tarjolla myös erilaisia säästötilejä. Säästötilivalikoimaan kuuluu Säästötalletus-, Sijoitustalletus- sekä ASP -nimiset tilit. Säästötalletustili on säästötili, jossa ei ole rajoituksia rahan nostamiselle tai käytölle, Sijoitustalletustili on taas tarkoitettu pidempi- ja määräaikaiseen säästämiseen, paremmalla korolla.

Aktia tarjoaa Säästötalletus-tililleen korkoa 0,75 %, jos talletus on tehty ennen 29.9.2015. Tämän jälkeisen ajankohdan korko on 0,50 %. Rahastojen merkintä- ja lunastuspalkkiot ovat 1 prosenttia. Vaihtopalkkio on 0,50 prosenttia, kun taas hallinnointikulut rahastoissa ovat 1,00 - 2,11 prosenttia. (Aktia Pankki Oy 2015.)

5.7 Yhteenveto ja vertailu

Useimmat pankit tarjoavat siis rahastoja parhaimmaksi säästämisen vaihtoehdoksi. Tarjottavat rahastot jakautuvat korkorahastoihin, osakerahastoihin ja yhdistelmärahastoihin. Useat pankit tarjoavat säästämisen muotona rahastosäästämistä, ja monet tarjoavat juuri säännölliseen säästämiseen tarkoitettuja rahastoja. Alla oleva taulukko havainnoi eri pankkien tarjoamia säästämis- ja sijoittamisvaihtoehtoja yhteenvetona (Taulukko 1.). Taulukossa on lueteltuna vain säästäjille tarkoitettut säästö- ja sijoitusmuodot, apuvälineet ja erityiset suositukset, ei siis kaikkia tarjolla olevia rahastoja ja sijoitusinstrumentteja.

Taulukko 1. Pankkien tarjoamat säästämisvaihtoehdot, yhteenveto

Pankki	Säästötilit	Rahastot	Muuta	Suositus
Nordea	Säästäjän rahastot (jaoteltu osakepaimotuksen mukaan, esim. Säästö50)	SijoitusTalletus KorkoExtra Etutili Määräaikaistili Sijoitustili ASP-tili	Rahastosäästösopimus, Säännöllisen säästämisen laskin & esitteet säästämisestä ja Säästäjän rahastoista	Säästäjän Rahastot
Osuuspankki	Säästäjän rahasto	Tavoitetili ASP-tili	Säästämisen laskuri & laskurit muita sijoitusinstrumentteja varten	Tavoitteiden mukaan luokiteltu
Danske Bank	Ratkaisurahasto	Varatili Säästötili Määräaikaistili	Jatkuva säästäminen -palvelu	Ei mainintaa
Handelsbanken	Kuukausisäästämisen rahasto	Sijoitustili Määräaikaistili ASP-tili Sijoitustalletustili	Säästämismuodoksi tarjotaan myös raaka-aine sertifikaatteja, warrantteja sekä Bull&Bear -sijoittamista	Ei mainintaa
S-Pankki	S-Säästörahastot (Varovainen, Kohutuullinen, Rohkea)	S-Tuottotili S-Määräaikaistalletus ASP-tili	Rahastot ja muut sijoituskohteet FIM:n kautta S-bonukset suoraan rahastoihin	Säästötili ja rahastot
Aktia	Kaikki tavalliset rahastot	Säästötalletus Sijoitustalletus ASP-tili	Kysymykset ja vastaukset -osio, Rahastolaskuri, Rahastosäästämisen aloittaminen -opas	Rahastot

Kuten yllä olevasta taulukosta nähdään, pankkien tarjoamat säästämisvaihtoehdot keskittyvät säästötili- ja -rahastoihin (Taulukko 1.). Jokaisen tarkastelussa olleen pankin sivuilta löytyy helposti tietoa eri säästämisvaihtoehdoista. Paperiesitteitä tarkastelun kohteena olevista pankeista vain Nordealla oli tarjota, useimmat pankit neuvoivat menemään heidän Internet-sivuilleen. Säästämisvaihtoehtojen vertailu ja tutkiminen on siis siirtynyt enemmän asiakkaiden omalle vastuulle, vaikka toki pankkien Internet-sivut ovat pääsään-

töisesti selkeästi jäsenneiltyjä. Asiakkaan asioinnin helpottamiseksi pankit tarjoavat muun muassa erilaisia laskureita säästämisen tuottojen ja säästöaikojen laskemisen avuksi.

Tilisäästämiseen pankit tarjosivat niin määräaikaistilejä kuin tilejä, joilta varat ovat nostettavissa aina tarvittaessa. Tileille maksettava korko on suurempi, jos sitoutuu määräaikaistalletukseen, eli pitämään säästönsä niin, etteivät ne ole heti nostettavissa. Toisaalta opiskelijalle sopiva säästömuoto on sellainen, josta varoja pystyy nostamaan lyhyelläkin varoitusaajalla, sillä tulojen ollessa pienet voi yllättävien menojen ilmaantuessa säästöjen käyttäminen olla välttämätöntä.

Talletus- ja määräaikaistileille tarjottavat korot sekä sijoituksista säästäjälle aiheutuvat kulut vaihtelevat pankeittain. Alla olevasta taulukosta nähdään yhteenvetona vertailun kohteena olevien pankkien tämänhetkisiä (30.9.2015) talletuksille maksettavia korkoja sekä sijoituksista maksettavia palkkioita, joita pankit ovat ilmoittaneet verkkosivuillaan (Taulukko 2.). Merkintä-, lunastus-, vaihto sekä hallinnointipalkkioissa on otettu huomioon vain säästäjälle suositeltujen säästörahastojen palkkiohinnat.

Talletustilien koroissa on hieman eroja, ja määräaikaistilien korot poikkeuksetta ilmoitettiin sovittavan tapauskohtaisesti riippuen esimerkiksi talletuksen määrästä ja talletusajasta. Merkintä- ja lunastuspalkkiot on yhden prosentin luokkaa, ja muutamassa pankissa merkintä- tai lunastuspalkkiota ei peritä säästäjiltä ollenkaan. Hallinnointikulut vertailun kohteena olevissa pankeissa oli alimmillaan 0,10 prosenttia (Handelsbankenilla 0,0 %, mutta sisältyy rahastojen hintaan) ja korkeimmillaan hallinnointikulut olivat 2,11 prosenttia.

Taulukko 2. Vertailu talletuksille maksettavista koroista ja sijoituksien palkkioista, painotus säästäjille suunnatuissa tileissä ja rahastoissa 30.9.2015 (Aktia Pankki Oy 2015; Danske Invest 2015; Svenska Handelsbanken AB 2015; Nordea Suomi Oy 2015; OP ryhmä 2015; S-Pankki Oy 2015.)

Pankki	Talletustilit (korko)	Määräaikaistilit (korko)	Merkintä ja lunastus	Vaihto	Hallinnointi
Nordea	0 % + mahd. lisäkorko 7,0 %, KorkoExtra 0,80 % sidottu Nordea Prime -korkoon	Noudattaa yleisiä markkinakorkoja	1,00 % (Säästö Korko -rahastolla 0,00 %)	0,50 %	0,7 - 1,9 %
Osuus- pankki	Vähintään 0,25 %	Ei mainintaa	Säästäjän rahastot 0,0 % merkintä, lunastus 0,5 %	0,25 % - 0,75 %	0,95 % - 1,45 %
Danske Bank	0,10 % - 2,00 % sidottu Danske Prime -korkoon	Tapauskohtainen	0,5 % - 1 % (Danske Invest Korko -rahasto 0,00 %)	Vaihdossa vain lu- nastus- palkkio	0,10 % - 0,50 %
Handels- banken	Sijoitustalletus euribor-marginaali Sijoitustili 0,15 %	Tapauskohtainen	Verkkopankissa 0,00 %, konttorissa 0,1 - 1 %	Ei mainin- taa	Sis. rahasto- osuuden hintaan
S-Pankki	S-Tuottotili 0,10 %	Tapauskohtainen	0,00 %	0,00 %	0,85 - 1,45 %
Aktia	Säästötalletus ennen 29.9.2015 0,75 %, jälkeen 0,50 %	Ei mainintaa	1,0 % (Aktia Solida -rahasto 0,00 %)	0,50 %	1,00 - 2,11 %

6 Viitekehys ja yhteys kyselytutkimukseen

Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastellaan säästämistä ja sijoittamista yleisesti, opiskelijoiden säästämistä ja tulonlähteitä sekä pankkien tarjoamia säästömuotoja sekä vertaillaan yleisimpien pankkien tarjoamia säästömuotoja, lisäpalveluita sekä talletustilien ja säästörahastojen korkoja ja kuluja. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys on esitelty alla olevassa kuviossa (Kuvio 8.). Tutkimuksen kyselylomakkeen kysymykset on laadittu viitekehysten pohjalta, jotta kysely tuottaa mahdollisimman sopivia vastauksia opinnäytetyön pää- ja alatutkimuskysymyksiin. Kysymysten laadinnassa on otettu huomioon niistä saatavien vastauksien vastaavuus työn pää- ja alatutkimuskysymyksiin sekä tutkimusongelmaan ja niiden tiedon tuottavuus.

Kuvio 8. Tutkimuksen viitekehys

Kyselylomakkeen ensimmäisissä kysymyksissä, kysymyksissä numero 1 - 2 on käsitelty vastaajan perustietoja. Perustietojen selvittämisen avulla voidaan vertailla saatuja taustatietoja perusjoukon vastaaviin taustatietoihin, ja tämän myötä tutkia, onko otos edustava tässä tutkimuksessa. Vuosikurssi on yksi tämän tutkimuksen vaikuttavimmasta taustatekijöistä, sillä tulonlähteitä ja säästömuotoja vertaillaan eri vuosikurssien välillä. Vastaajien vuosikurssin oletetaan olevan sama kuin tutkittavan kurssin suunniteltu vuosikurssi ja suunniteltu suorittamisajankohta.

Kappaleessa kolme käsitellään aihetta ”Opiskelijoiden säästäminen ja tulonlähteet” niin säästämisen eroavaisuuden säännöllisesti tienaaviin verrattuna kuin opiskelijoiden tulonlähteiden ja menojen kautta tarkasteltuna. Kappaleessa on havainnollistettu esimerkein Kelan myöntämän opintotuen ja valtion takaaman opintolainan määrää. Kysymyksien numero 3 ja 4 avulla saadaan tietoa vastaajan tulonlähteistä, kun kysytään nostaako vastaaja Kelan opintotukea ja jos nostaa, kuinka paljon. Myös kysymys numero 7 antaa vastauksia opiskelijan tulonlähteiden rakenteesta, kun selvitetään, käykö opiskelija opintojen ohella töissä. Opiskelijoiden työntekoa opintojen ohella tarkasteltiin kappaleessa kolme.

Edellä mainittujen kysymysten avulla saadaan tietää kysymyksessä numero 8 kysytyjen kokonaistulojen rakenne eli se, mistä Haaga-Helian liiketalouden opiskelijan tulot kokonaisuudessaan koostuvat. Kysymyksillä numero 8 ja 9 kartoitetaan opiskelijan kokonaistuloja ja -menoja kuukaudessa. Näiden kysymysten avulla voidaan päätellä, millainen on opiskelijoiden tulojen ja menojen suhde.

Opintolainan nostamiseen liittyvät kysymykset numero 5 ja 6. Opintolaina liittyy sekä kappaleessa kolme käsiteltyihin opiskelijoiden tulonlähteisiin että kappaleessa neljä käsiteltyyn opintolainan sijoittamiseen. Näiden kysymysten avulla saadaan tietoa siitä, kuinka yleistä opintolainan nostaminen Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa on, sekä siitä, mihin nostettua opintolainaa käytetään. Mielenkiintoista on myös se, onko opintolainan sijoittaminen yleistä opiskelijoiden keskuudessa.

Kysymyksessä numero 10 kysytään säästääkö vastaaja säännöllisesti vai ei. Jos vastaaja ilmoittaa, että ei säästä säännöllisesti, ei hänen tarvitse vastata säännöllistä säästämistä koskeviin kysymyksiin (kysymykset numero 11 - 13). Kysymykset numero 10 - 13 antavat tietoa vastaajien säästämisestä, ja ne tuovat tietoa opinnäytetyön päätutkimuskysymyksen. Jos opiskelija vastaa, että ei säästä säännöllisesti, on sekin jo arvokasta tietoa. Jos opiskelija vastaa säästävänsä säännöllisesti, saadaan lisäkysymysten avulla tietoa miten Haaga-Helian liiketalouden opiskelija säästää, eli kuinka paljon kuukaudessa, mitä sijoitusmuotoa käyttäen sekä miksi, eli mitkä ovat motivoivat tekijät säästämiseen. Kysymysten taustalla ovat kappaleet kaksi ”Säästäminen ja sijoittaminen” ja neljä ”Yleisimmät säästömuodot ja niiden riskit”.

Kysymys numero 14 sisältää sekä yleisiä väittämiä liittyen opinnäytetyön teemaan että kappaleeseen viisi ”Pankkien tarjoamat säästämisvaihtoehdot, vertailu” liittyviä väittämiä. Ensimmäinen väittämä ”Olen tyytyväinen tämänhetkiseen säästötilanteeseeni” tuottaa tietoa vastaajan tyytyväisyydestä hänen tämänhetkiseen säästämiseen. Voihan esimerkiksi olla niin, että vastaaja ei säästä säännöllisesti, mutta on myös aivan tyytyväinen tilan-

teeseen, tai sitten toisinpäin. Tämä väittämä liittyy lähinnä kappaleessa kaksi ”Säästäminen ja sijoittaminen” käsiteltyyn aiheeseen, jossa avattiin esimerkiksi luonteen vaikutusta säästämiseen.

”Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana” on yhteydessä kappaleessa kolme ”Opiskelijoiden säästäminen ja tulonlähteet” käsiteltyyn aiheeseen, jossa todettiin, että opiskelijan menot voivat olla tuloja suuremmat, jolloin säästäminen voi olla erittäin vaikeaa, ellei jopa mahdotonta. Tämän väittämän avulla saadaan myös vastaus tutkimuksen toiseen ennako-olettamaan.

”Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää opiskeluaikana” -väittämä liittyy sekä yleisiin säästämistä koskeviin mielipiteisiin että myös kappaleessa kaksi käsiteltyyn pankin näkökulmaan esimerkiksi luotonmyönnössä. Kappaleessa kaksi todettiin, että säästöt ovat suuri riskienhallinnan väline pankille, ja esimerkiksi kertyneiden säästöjen määrä voi olla yhteydessä asuntolainan myöntämiseen tai sille asetettuun marginaalikorkoon. Tämän väittämän avulla saadaan siis tietoa siitä, pitävätkö Haaga-Helian opiskelijat pitkän aikavälin säästämistä tärkeänä vai eivät.

”Pankit suosittelevat säästämistä opiskelijoille” -väittämän avulla saadaan tietoa siitä, kokevatko Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat pankkien suosittelen heille säästämistä tai sijoittamista. Kappaleessa viisi ”Pankkien tarjoamat säästövaihtoehdot, vertailu” on käsitelty pankkien suosittelimia säästömuotoja opiskelijoille, joten tämän väittämän avulla saadaan tietoa siitä, saavuttavatko suositukset konkreettisesti opiskelijat vai ei. Tuloksien avulla voidaan pohtia, tulisiko pankkien kenties suositella enemmän tiettyjä säästömuotoja opiskelijoille tai muuten kohdentaa oppaitaan heille.

Viimeinen väittämä ”Säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut vaikuttavat säästö- ja sijoitusmuodon valintaan” viittaa myös kappaleeseen viisi. Kappaleessa viisi vertaillaan eri pankkien tarjoamien säästömuotojen korkoja ja säästörahastojen hallinnointikuluja. Korot ja kulut eivät aina ole selkeästi ilmoitettu, ja usein säästömuotojen valinnassa saattaa vaikuttaa muut asiat kuin itse korot ja kulut. Tämän väittämän avulla saadaan tietoa siitä, kuinka tärkeänä Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat näitä seikkoja pitävät.

Alla on yhteenveto kysymyslomakkeen kysymyksistä sekä niiden yhteydestä opinnäytetyön tietoperustaan (Taulukko 3.). Taulukossa eritellään kysymyslomakkeella esitetyt kysymykset numeroituna, niiden aihealueet sekä yhteys teoriaosuuden kappaleisiin.

Taulukko 3. Yhteenveto viitekehyksen ja kyselylomakkeen kysymysten yhteydestä

Perustiedot	Kysymykset 1 - 2
Opiskelijoiden tulonlähteet ja menot (Kpl 3 Opiskelijoiden säästäminen ja tulonlähteet)	Kysymykset 3 ja 4 sekä 7 - 9
Opintolainan yleisyys ja sen käyttö (Kpl 3 Opiskelijoiden säästäminen ja tulonlähteet & Kpl 4 Yleisimmät säästömuodot ja niiden riskit)	Kysymykset 5 ja 6
Säästäminen: miten ja miksi (Kpl 2 Säästäminen ja sijoittaminen ja Kpl 4 Yleisimmät säästömuodot ja niiden riskit)	Kysymykset 10 - 12 ja 13
Säästämiseen ja pankkeihin liittyviä mielenkiintoja (Opinnäytetyön teema yleisesti & Kpl 5 Pankkien tarjoamat säästämismahdollisuudet, vertailu)	Kysymys 14

7 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi vertailtiin erilaisia tutkimusmenetelmiä. Tiedon tuottavuuden ja yleisen sopivuuden vuoksi tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä, jota voidaan kutsua myös tilastolliseksi menetelmäksi, edellyttää tarpeeksi suurta otosta tulosten luotettavuuden takia. Kvantitatiivisen tutkimuksen tuloksia analysoidaan erilaisten numeeristen suureiden sekä taulukoiden ja kuvioiden avulla, ja tuloksia pyritään yleistämään suurempaan joukkoon tilastollisen päättelyn avulla. (Heikkilä 2008, 16.) Tässä kappaleessa avataan tutkimuksen tavoitteet, kohderyhmä, reliabiliteetti, validiteetti ja objektiivisuus sekä tutkimuksen tulokset.

7.1 Tutkimuksen tavoitteet

Kvantitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miksi ja miten Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät, sekä vuosikurssien eroavaisuudet säästämisen muodoissa ja tulonlähteissä. Tavoitteena on myös selvittää Haaga-Helian liiketalouden tulorakenne, opiskelijoiden keskimääräinen säästösumma kuukausittaisella tasolla sekä vaikuttaako ansiotyön tekeminen opintojen ohella säännöllisen säästämisen yleisyyteen. Tutkimuksessa selvitetään myös sijoittamisen yleisyyttä Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa. Kyselylomakkeiden avulla saadut tiedot käsitellään niin, että saadaan vastaus tutkimuskysymyksiin sekä niin, että tutkimusongelma saadaan ratkaistua. Tutkimusongelmana tässä opinnäytetyössä on selvittää Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden säästämiseen motivoivat tekijät, yleisimmät säästömuodot sekä tulorakenne. Yhteenvetona tämän tutkimuksen pää- ja alatutkimuskysymykset ovat:

Päättutkimuskysymys

- Miksi ja miten Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät?

Alatutkimuskysymykset

- Paljonko Haaga-Helian liiketalouden opiskelija säästää keskimäärin kuukaudessa?
- Onko sijoittaminen yleistä Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa?
- Vaikuttaako opintojen ohella työssä käyminen säännöllisen säästämisen yleisyyteen?
- Eroavatko säästämismuodot ja tulonlähteet eri vuosikurssien välillä?

Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden säästämistä tutkivassa opinnäytetyössä tutkimus suoritettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää hyödyntäen. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena kyselylomakkeen avulla ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa. Kyselylomakkeeseen valikoitui kysymyksiä, joiden avulla saadaan vastauk-

sia pää- ja alatutkimuskysymyksiin ja tutkimusongelmaan. Kyselylomake laadittiin vastaajalle mieluisaksi selkeiden kysymysten ja sopivan kyselyn pituuden avulla. Kyselylomakkeelle laadittiin taustatietoihin, pää- ja alatutkimuskysymyksiin sekä tutkimusongelmaan liittyviä valinta-, monivalinta- sekä mielipidekysymyksiä. Yhteensä kysymyksiä lomakkeella oli 14 kappaletta. Kyselylomake löytyy liitteestä 1 (Liite 1).

Tutkimuksen tavoitteena on tutkimusongelman ratkaisemisen ja tutkimuskysymyksiin vastausten löytämisen lisäksi myös löytää vastauksia ennakkohypoteeseihin. Ennakkohypoteesit eli oletamat tutkimuksessa ovat ”Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana”, joka perustuu teoriaosuudessa todettuun asiaan, että Haaga-Helian opiskelijan menot ovat suuremmat kuin tulot, jolloin säästäminen voi olla vaikeaa. Toinen ennakkohypoteesi tutkimuksessa on ”Useimmat Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat käyvät töissä”, joka perustuu myös teoriaosuudessa käsiteltyyn aiempaan tutkimukseen, jonka mukaan jopa 65 prosenttia Uudenmaan ammattikorkeakouluopiskelijoista käyvät töissä opintojen ohella. Tavoitteena on selvittää vahvistaako tutkimuksen tulokset nämä ennakkohypoteesit.

7.2 Kohderyhmä

Kvantitatiivisen otantatutkimuksen perusjoukkona ovat Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat. Perusjoukon koko on noin 1600 opiskelijaa, joista noin 61 prosenttia on naisia ja 39 prosenttia miehiä (Haaga-Helia Opintotoimisto Pasila 17.11.2015). Perusjoukon ikäkauman oletetaan olevan sama kuin ammattikorkeakouluopiskelijoilla yleensä: keskimääräinen opintojen aloitusikä on 20 vuotta ja keskimääräinen ammattikorkeakouluopiskelijan ikä on 25 vuotta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 15).

Kvantitatiivisen kyselytutkimuksen suorittamisen kohderyhmänä ovat liiketalouden opiskelijat Haaga-Heliassa. Koska tutkimuksen tavoitteena on tutkia vain suomenkielisiä päivä- ja nuoriso-opiskelijoita, ei kohderyhmässä ole kursseja ilta- tai aikuislinjakursseilta eikä englanninkielisiltä linjoilta.

Ryväsotantamenetelmällä valitut otoksen jäsenet tässä tutkimuksessa ovat kyselyyn vastanneet Haaga-Helian eri vuosikurssien liiketalouden opiskelijat. Ensin valittiin otokset eri vuosikurssien kursseista, ja näillä kursseilla käytiin tekemässä itse kyselytutkimus. Näissä poimituissa ryppäissä tutkittiin kaikki ryppäisiin kuuluvat, joten kyse oli yksiasteisesta ryväsotannasta. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2015.) Tutkimuksessa tavoitteena oli saada vähintään 100 vastausta, jotta tutkimusta voidaan pitää luotettavana. ”Tavoitteena on, että otoksesta saataisiin samat tutkimustulokset kuin koko perusjoukosta” (Heikkilä 2008, 41).

Otos tarkoittaa siis ikään kuin pienoiskoossa olevaa perusjoukkoa, jonka avulla tutkimustulokset saadaan ja niitä voidaan tietyin varauksin yleistää koko perusjoukkoon.

Kohderyhmään kuuluvat kurssit valittiin siten, että jokaiselta vuosikurssilta saataisiin suurin piirtein saman verran vastauksia ja vähintään 30 kappaletta kutakin vertailukohdetta kohden, jotta vertailua eri vuosikurssien välillä voidaan tehdä (VirtuaaliAMK 2015). Kohderyhmään kuuluvat opiskelijat olivat sekä miehiä että naisia.

Kysely teetettiin yhteensä neljällä eri kurssilla, joista yksi oli ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden kurssi, yksi toisen vuosikurssin opiskelijoiden kurssi sekä kaksi kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden kursseja. Kohderyhmään kuuluvat henkilöt vastasivat kyselyyn paperiselle kyselylomakkeelle. Täytetyt kyselylomakkeet saatiin heti mukaan vastaajien annettua vastauksensa.

7.3 Tutkimuksen reliabiliteetti, validiteetti ja objektiivisuus

Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla oli tarkoituksena saada luotettavaa tietoa liittyen tutkimuksen tutkimuskysymyksiin. Kysely toteutettiin paperisella kyselylomakkeella. Kysely koostui valinta-, monivalinta- sekä mielipidekysymyksistä. Kysymykset eivät olleet johdattelevia. Tutkimukseen osallistuvilla kursseilla vierailtiin opettajien kanssa sovittuna ajankohtana, kerrottiin tiivistetysti opinnäytetyön aihe ja tavoitteet sekä opastettiin kyselylomakkeeseen vastaamisessa. Kvantitatiivisen tutkimuksen kysymykset laadittiin niin, että niiden avulla saatiin vastauksia opinnäytetyön pää- ja alatutkimuskysymyksiin sekä tutkimusongelmaan.

Kysely koostui taustoittavista kysymyksistä sekä opinnäytetyön aiheeseen liittyvistä kysymyksistä. Taustoittavia kysymyksiä olivat sukupuolen ja iän kysymykset, joiden avulla saatiin perustietoja vastaajista sekä tietoa otoksen edustavuudesta suhteessa perusjoukkoon. Vastaajien vuosikurssi oletetaan olevan sama kuin kyseisen kurssin ajankohdaksi ja ryhmäksi oli laadittu. Kvantitatiiviseen tutkimukseen vastauksia saatiin 101 kappaletta. Tutkimuksessa vertaillaan kolmea eri vuosikurssia, ja jokaisesta vertailtavasta ryhmästä saatiin yli 30 edustajaa, joten vertailua näiden ryhmien välillä voidaan tehdä.

Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen tulisi antaa ei-sattumanvaraisia ja toistettavia tuloksia, jotta sitä voidaan pitää luotettavana. Reliabiliteetti kasvaa sitä mukaa, mitä vähemmän voidaan olettaa sattuman vaikuttaneen tutkimuksen tuloksiin. (Valli 2001, 92.) Tutkimuksessa hyvän reliabiliteetin takaamiseksi otokseen on varmistettu olevan tarpeeksi suuri ja tutkimuksen kohderyhmä on valittu huolelli-

sesti vastaamaan koko perusjoukkoa. Otoksen edustavuus on varmistettu esimerkiksi taustatekijöiden vastaavuudella koko perusjoukkoon nähden.

Validiteetti kuvaa tutkimuksen pätevyyttä eli sitä, kuinka hyvin tutkimus mittaa sitä, mitä tutkimuksen oli tarkoitus selvittää. Validiteettiin vaikuttaa esimerkiksi tutkimuksen huolellinen suunnittelu, jotta vältetään väärin asioiden tutkiminen ja täten epäpätevien tuloksien syntyminen. (Heikkilä 2008, 30.) Tässä tutkimuksessa validius on varmistettu muun muassa kyselylomakkeen huolellisella suunnittelulla, jotta lomakkeen kysymykset mittaisivat tutkimuskysymyksiin sekä tutkimusongelmaan liittyviä asioita yksiselitteisesti. Myös riittävä otoksen koko, 101 vastausta, parantaa tutkimuksen validiutta.

Objektiivisuus tutkimuksessa tarkoittaa sitä, että tulokset eivät saa olla riippuvaisia tutkimuksen tekijästä, eli jos tutkijaa vaihdettaisiin, tulisi tulosten olla samat (Heikkilä 2008, 31). Tämän tutkimuksen objektiivisuus on varmistettu siten, että tutkijan omat mielipiteet eivät ole vaikuttaneet tuloksiin eikä tuloksia ole tahallisesti vääristelty.

7.4 Tulokset

Kvantitatiivisen kyselytutkimuksen vastaukset analysoitiin Microsoft Office Excel -ohjelman avulla. Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin manuaalisesti Exceliin tilastoaineistoksi, ja tämän tilastoaineiston muuttujat määriteltiin tuloksien saantia helpottaviksi. Excelin avulla tulokset analysoitiin frekvenssi- ja ristiintaulukoinnin sekä Khiin neliötestin avulla Excelin taulukko- ja kuviotyökaluja hyödyntäen. Tuloista, menoista sekä kuukausittaisesta säästösummasta laskettiin keskiarvot mediaaneina. Tilastollista merkittävyyttä on mitattu p-arvon avulla. P-arvo tarkoittaa todennäköisyyttä, jolla sama tutkimustulos saadaan aikaiseksi sattumalta. Jotta tulos on tilastollisesti merkitsevä, eikä vain sattumaa, tulisi p-arvon olla alle 0,05. Tällöin tulokset voidaan yleistää perusjoukkoon, eikä vain olettaa niiden olevan sattumaa. (Salonen 17.9.2012.)

Kvantitatiivisen tutkimukseen vastanneiden määrät ja erittely ovat nähtävissä liitteessä ”Kvantitatiivisen kyselyn vastaukset” tämän työn lopussa (Liite 2.).

Taulukko 4. Vastaajien sukupuoli

Sukupuoli	Lukumäärä	Prosenttia
Mies	38	37,6 %
Nainen	63	62,4 %
Yhteensä	101	100,0 %

Kyselytutkimukseen vastasi yhteensä 101 Haaga-Helian liiketalouden opiskelijaa (Taulukko 4.). Vastaajista 37,6 prosenttia (38 kappaletta) oli miehiä ja 62,4 prosenttia (63 kappaletta) naisia.

Taulukko 5. Vastaajien vuosikurssi

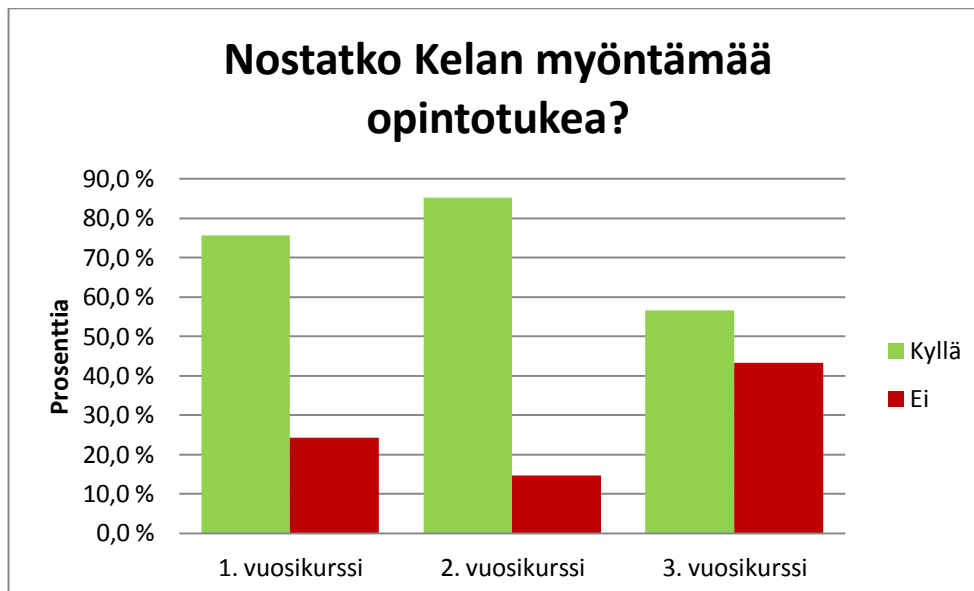
Vuosikurssi	Lukumäärä	Prosenttia
1. vuosikurssi	37	36,6 %
2. vuosikurssi	34	33,7 %
3. vuosikurssi	30	29,7 %
Yhteensä	101	100,0 %

Vastanneista 36,6 prosenttia olivat 1. vuosikurssin opiskelijoita (Taulukko 5.). 2. vuosikurssin opiskelijoita vastanneista oli 33,7 prosenttia ja 3. vuosikurssin opiskelijoita 29,7 prosenttia.

Taulukko 6. Vastaajien ikä luokiteltuna

Ikäluokka	Lukumäärä	Prosenttia
alle 20	11	10,9 %
20–24	62	61,4 %
25–29	14	13,9 %
30–35	7	6,9 %
yli 35	7	6,9 %
Yhteensä	101	100,0 %

Enemmistö vastaajista, 61,4 prosenttia (62 kappaletta) ilmoitti olevansa 20–24 -vuotias (Taulukko 6.). Toiseksi suurin ikäluokka vastaajien keskuudessa oli 25–29-vuotiaat, joita oli vastaajissa 13,9 prosenttia eli 14 kappaletta. Kolmanneksi suurin vastaajien ikäluokka oli alle 20-vuotiaat, joita oli 10,9 prosenttia vastaajista (11 kappaletta). 30–35-vuotiaiden sekä yli 35-vuotiaiden määrä oli vastaajien keskuudessa sama, molemmilla 6,9 prosenttiosuus kaikista vastaajista.

Kuvio 9. Opintotukea nostavien vastaajien määrät prosentteina vuosikursseittain (101 vastaajaa)

Yllä olevassa kuviossa on jaoteltu kysymyksen ”Nostatko Kelan myöntämää opintotukea?” vastaukset vuosikursseittain (Kuvio 9.). Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista 75,7 prosenttia ilmoitti nostavansa opintotukea ja toisen vuosikurssin opiskelijoista jopa 85,3 prosenttia ilmoitti nostavansa opintotukea. Kolmannen vuosikurssin kohdalla opintotuen nostaminen ei ollut yhtä yleistä kuin alemmilla vuosikursseilla, opintotukea ilmoitti nostavansa vain noin puolet eli 56,7 prosenttia kolmannen vuosikurssin vastaajista.

Ensimmäisen, toisen ja kolmannen vuosikurssin opintotuen nostamisen yleisyydessä on eroa ($\chi^2 = 6,84$, $df=2$ ja khiin neliö -testin p-arvo on 0,033) eli tulos on tilastollisesti merkitsevä. Vuosikurssi vaikuttaa opintotuen nostamisen yleisyyteen.

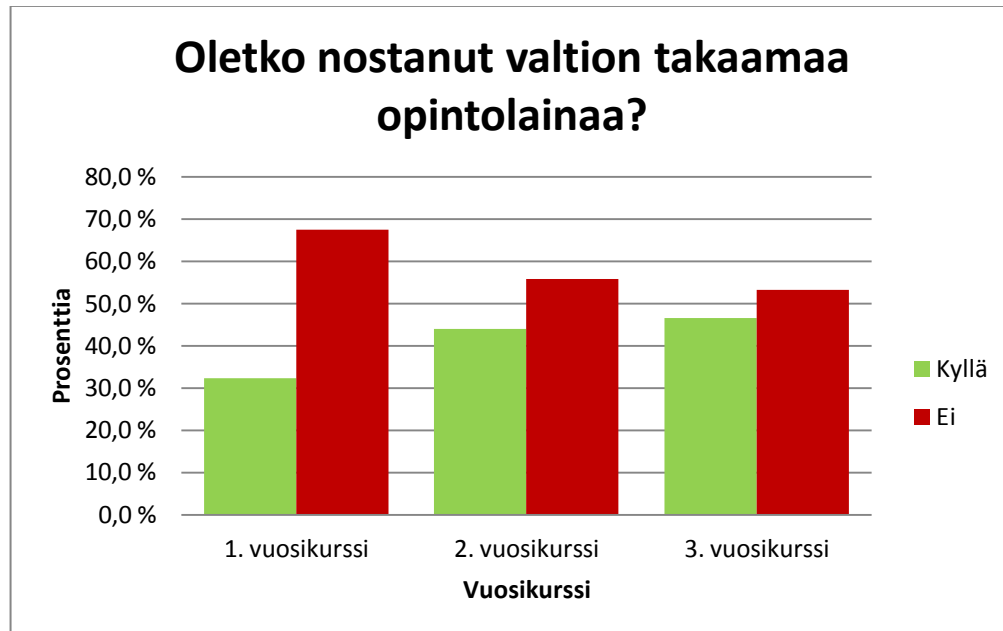
Taulukko 7. Opintotukea nostavien vastaajien opintotuki euroina/kk (74 vastaajaa)

Opintotuki €/kk	Lukumäärä	Prosenttia
1–200	23	31,1 %
201–400	13	17,6 %
401–600	38	51,4 %
Yhteensä	74	100,0 %

Yhteensä 74 vastaajaa, eli 73,3 prosenttia kaikista 101 vastaajasta, ilmoitti nostavansa Kelan myöntämää opintotukea (Taulukko 7.). Yllä olevan taulukon tiedot kuukausittaisen opintotuen määrästä on siis kysytty vain opintotukea nostavilta vastaajilta. Opintotukea nostavista vastaajista yli puolet, 51,4 prosenttia, ilmoittaa nostavansa opintotukea 401–600 euroa kuukaudessa. Toiseksi eniten, 31,1 prosenttia opintotukea nostavista vastaajis-

ta, vastaajat ilmoittavat nostavansa 1–200 euroa kuukaudessa opintotukea. Loput 17,6 prosenttia opintotukea nostavista vastaajista ilmoittaa nostavansa 201–400 euroa opintotukea kuukausittain.

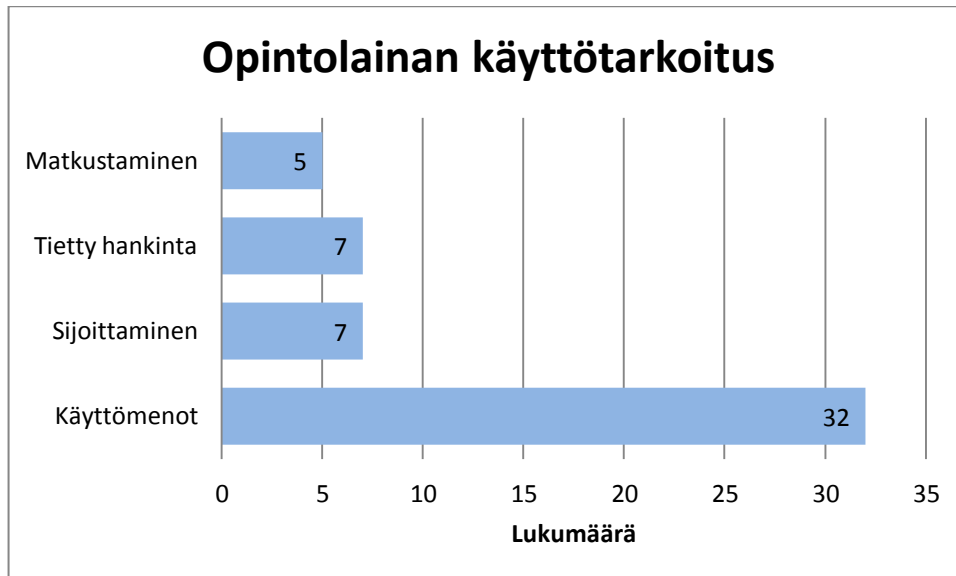
Mediaaniopintotuki kuukaudessa on 401–600 euroa kuukaudessa.

Kuvio 10. Opintolainaa nostavien vastaajien määrät prosentteina vuosikursseittain (101 vastaajaa)

Opintolainaa ilmoitti nostaneensa 41 vastaajaa eli 40,6 prosenttia kaikista 101 vastaajasta (Kuvio 10.). Yllä olevassa kaaviossa on jaoteltu kysymyksen ”Oletko nostonut valtion takaamaa opintolainaa?” kysymyksen vastaukset vuosikursseittain. Opintolainan nostamisen suosio kasvaa hieman aina vuosikurssin noustessa. Kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudesta 46,7 prosenttia ilmoitti nostaneensa opintolainaa. Toisen vuosikurssin opiskelijoista 44,1 prosenttia on nostonut opintolainaa ja ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista 32,4 prosenttia on nostonut opintolainaa.

Opintolainan nostamisen yleisyydessä on vaihtelua otoksen eri vuosikurssien sisällä, mutta tulos on Khiin testin perusteella suuntaa antava (Khiin neliö 1,66; $df = 2$; $p = 0,437$).

Kuvio 11. Opintolainan käyttötarkoitus (41 vastaajaa)

Yllä oleva kuvio kuvaa monivalintakysymykseen ”Mihin tarkoitukseen olet nostanut opintolainaa?” tulleita vastauksia (Kuvio 11.). Kysymyksen ovat siis vastanneet henkilöt, jotka ovat ilmoittaneet nostavansa opintolainaa (41 vastaajaa), yhteensä vastauksia monivalintakysymykseen tuli 51 kappaletta. Kaikista yleisin käyttötarkoitus opintolainalle oli käyttömenot, jonka oli valinnut 32 henkilöä. Sijoittaminen ja tiettyä hankintaa varten opintolainan nostaminen on ollut yhtä yleistä vastaajien keskuudessa, 7 vastaajaa ilmoitti nostaneensa opintolainaa sijoittamiseen ja 7 vastaajaa tiettyä hankintaa varten. Matkustaminen on tuloksissa ilmenneiden ”Muuhun, mikä?” -kohdan vastauksista tehty yhteenveto. Opintolainaa ilmoitti nostaneensa matkustamiseen 5 vastaajaa.

Taulukko 8. Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden tulot kuukaudessa

Tulot €/kk	Lukumäärä	Prosenttia
0–300	17	16,8 %
301–600	10	9,9 %
601–900	27	26,7 %
901–1200	20	19,8 %
1201–1500	6	5,9 %
1501–1800	13	12,9 %
yli 1800	8	7,9 %
Yhteensä	101	100,0 %

Yleisin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden tuloluokka kuukaudessa oli tutkimuksen mukaan 601–900 euroa (Taulukko 8.). Tämän tuloluokan oli valinnut 26,7 prosenttia vastaajista. Toiseksi eniten vastaajat olivat valinneet tuloluokan 901–1200 euroa (19,8 %). Kolmanneksi eniten vastaajat ilmoittivat tuloikseen kuukaudessa 0–300 euroa (16,8 %).

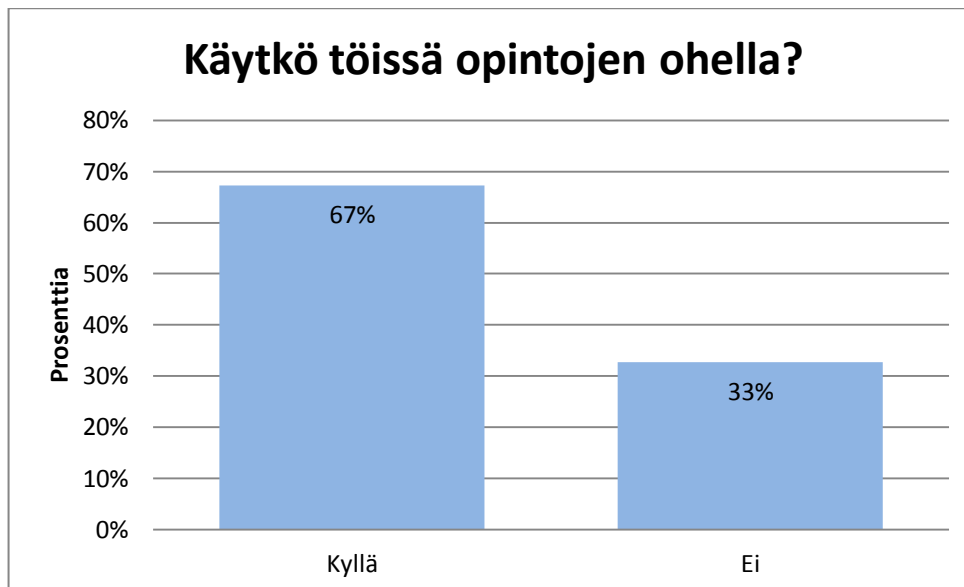
Laskettu mediaanituloluokka kuukaudessa Haaga-Helian opiskelijoiden keskuudessa oli 601–900 euroa.

Taulukko 9. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden menot kuukaudessa

Menot €/kk	Lukumäärä	Prosenttia
0–300	18	17,8 %
301–600	21	20,8 %
601–900	26	25,7 %
901–1200	22	21,8 %
1201–1500	4	4,0 %
1501–1800	8	7,9 %
yli 1800	2	2,0 %
Yhteensä	101	100,0 %

25,7 prosenttia vastaajista ilmoitti menoikseen 601–900 euroa kuukaudessa (Taulukko 9.). Toiseksi yleisin menoluokka ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa oli 901–1200 euroa. Kolmanneksi eniten vastaajat ilmoittivat menoikseen 301–600 euroa kuukaudessa.

Laskettu mediaanimenoluokka Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa oli 601–900 euroa kuukaudessa.

Kuvio 12. Opintojen ohella työskentely (101 vastaajaa)

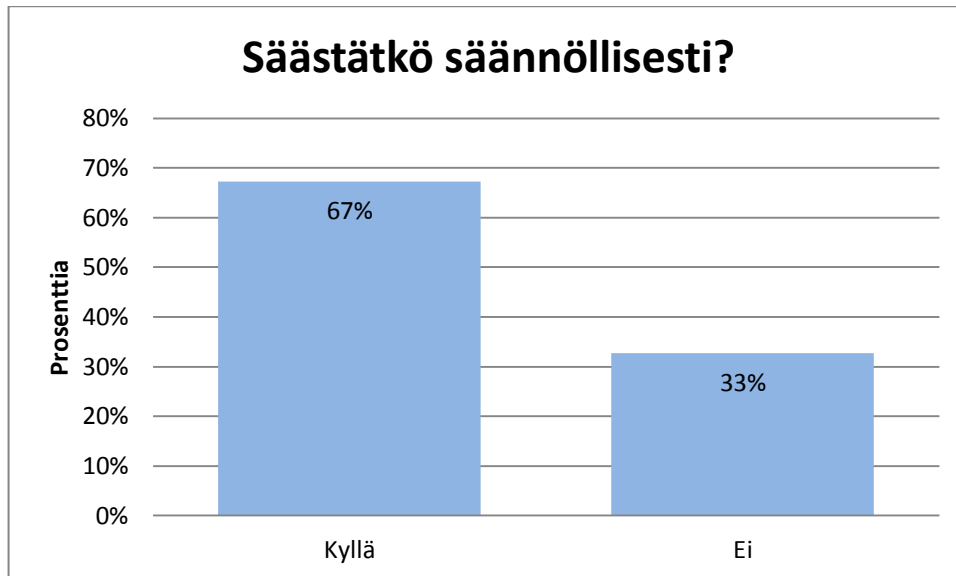
Kaikista vastaajista reilusti yli puolet, 67,3 prosenttia, ilmoitti käyvänsä töissä opintojen ohella (Kuvio 12.). 32,7 prosenttia vastaajista ilmoitti, etteivät tee ansiotyötä opintojen ohella.

Taulukko 10. Opintojen ohella työskentely vuosikursseittain (101 vastaajaa)

Työ opinto- jen ohella	1. vuosi- kurssi	%	2. vuosi- kurssi	%	3. vuosi- kurssi	%	Yhteensä	%
Kyllä	25	67,6	20	58,8	23	76,7	68	67,3
Ei	12	32,4	14	41,2	7	23,3	33	32,7
Yhteensä	37	100,0	34	100,0	30	100,0	101	100,0

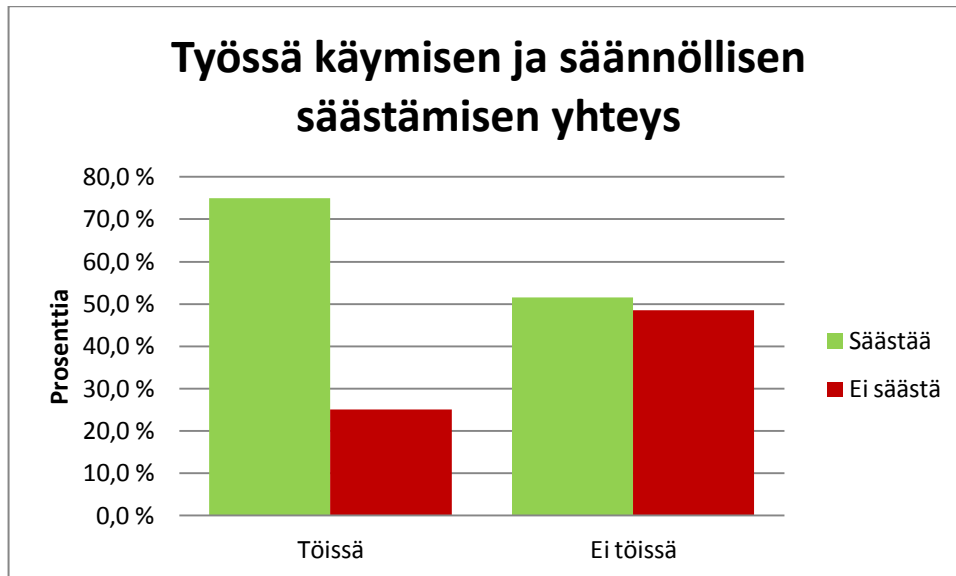
Yllä olevasta taulukosta nähdään opintojen ohella työskentelyn jakautuminen vuosikursseittain (Taulukko 10.). Prosentuaalisesti suurin osa kolmannen vuosikurssin opiskelijoista vastasi käyvänsä töissä opintojen ohella (76,7 %) ja toiseksi yleisintä työssä käyminen opintojen ohella oli ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa (67,6 %). Vähiten yleistä työssä käyminen oli toisen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa, heistä 58,8 prosenttia ilmoitti käyvänsä töissä opintojen ohella.

Opintojen ohella työskentelyn yleisyydessä on vaihtelua otoksen eri vuosikurssien sisällä, mutta tulos on Khiin testin perusteella suuntaa antava (Khiin neliö 2,31; df = 2; p = 0,315), eikä sitä voida yleistää koko perusjoukkoon.

Kuvio 13. Säännöllinen säästäminen (101 vastaajaa)

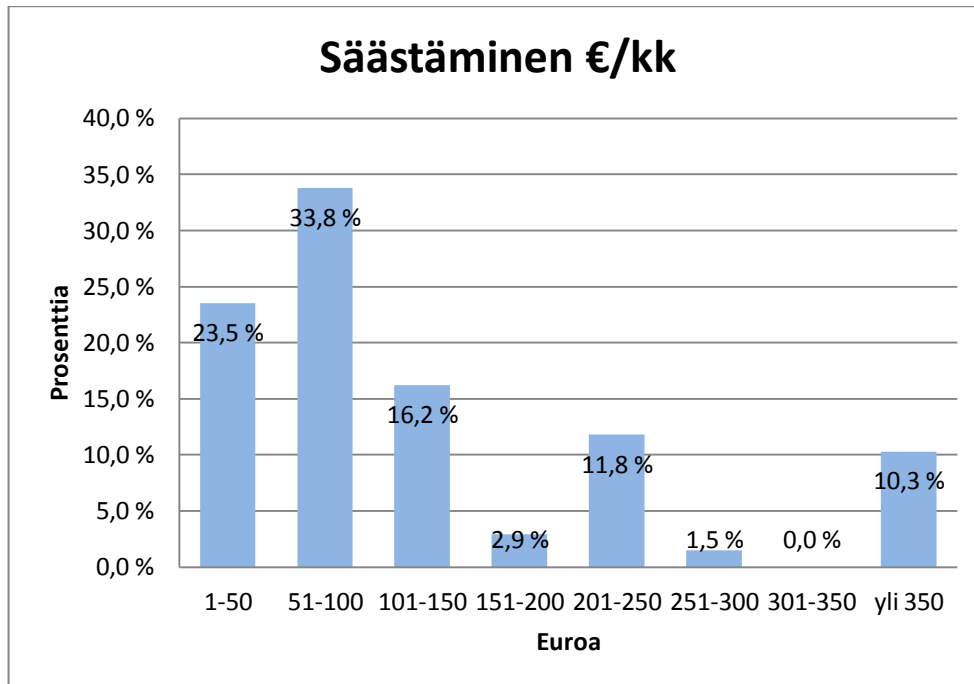
Kaikista vastaajista 67,3 prosenttia ilmoitti säästävänsä säännöllisesti ja 32,7 prosenttia vastaajista ilmoitti, että ei säästä säännöllisesti (Kuvio 13.). Säännöllisesti säästävien määrä oli siis täysin sama kuin opintojen ohella työssä käyvien määrä kaikista vastaajista mitattuna. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että näistä voitaisiin päätellä suora yhteys. Alla olevassa kuviossa on ristiintaulukoinnin avulla käsitelty työssä käymisen ja säännöllisen säästämisen yhteyttä.

Kuvio 14. Työssä käymisen ja säästämisen yhteys (101 vastaajaa)

Yllä olevassa kuviossa on jaoteltu opintojen ohella työssä käyvät Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat ja Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat, jotka eivät käy opintojen ohella töissä, ja tarkasteltu työssä käymisen yhteyttä säännölliseen säästämiseen (Kuvio 14.). Vastaajista, jotka ilmoittivat käyvänsä töissä, useammat myös säästivät säännöllisesti verrattuna vastaajiin, jotka eivät käy töissä opintojen ohella. Töissä käyvistä opiskelijoista 75 prosenttia ilmoitti säästävänsä säännöllisesti ja ei työssä käyvistä opiskelijoista noin puolet, 51,5 prosenttia, ilmoittivat säästävänsä säännöllisesti. Huomataan siis, että vaikka opintojen ohella työssä käyvien ja säännöllisesti säästävien osuus on täysin sama, ei se tarkoita sitä, että kaikki töissä käyvät säästävät säännöllisesti.

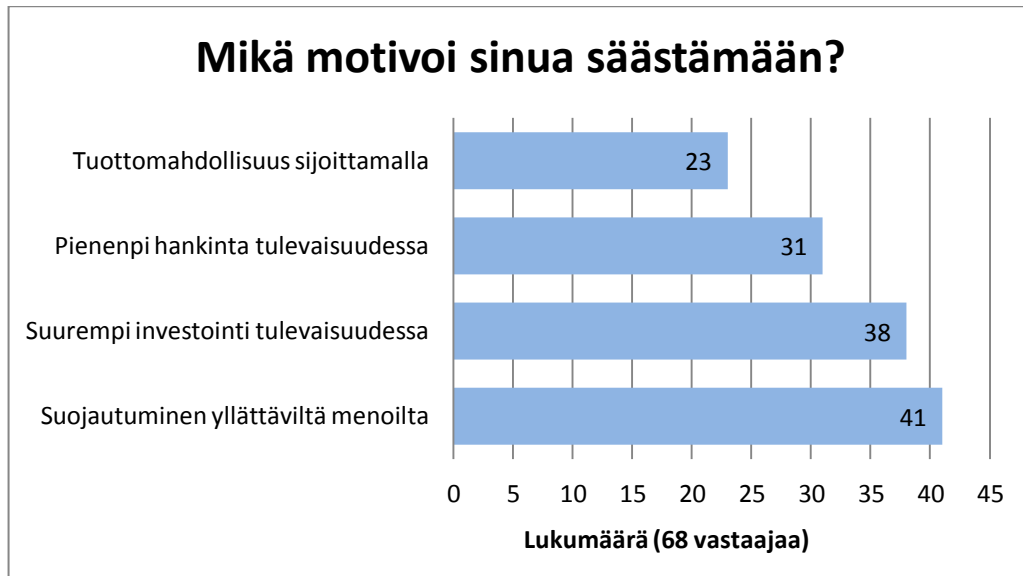
Opintojen ohella töissä käyvien ja työssä käymättömien säännöllisen säästämisen yleisyydessä on eroa ($\chi^2 = 5,57$, $df=1$ ja khiin neliö -testin p-arvo on 0,018) eli tulos on tilastollisesti merkitsevä. Opintojen ohella työssä käyminen vaikuttaa säännölliseen säästämiseen.

Kuvio 15. Säännöllisesti säästävien säästösumma euroina/kk (68 vastaajaa)

Kaikkiaan 68 säännöllisesti säästävän vastaajan keskimääräiset säästösummat kuukausittain on eritelty yllä olevassa kuviossa (Kuvio 15.). Säännöllisesti säästävien kuukausittaista säästösummaa tiedusteltiin kysymyksellä ”Paljonko säästät keskimäärin kuukaudessa?”. Säännöllisesti säästävien vastaajien keskuudessa yleisin keskimääräinen kuukausittain säästettävä summa oli 51–100 euroa, jonka säästösummakseen ilmoitti 33,8 prosenttia säännöllisesti säästävistä vastaajista. Seuraavaksi yleisin säästösumma, jonka ilmoitti omakseen 23,5 prosenttia vastaajista, oli 1–50 euron keskimääräinen säästösumma. 16,2 prosenttia vastaajista ilmoitti säästösummaksi 101–150 euroa kuukaudessa.

Säännöllisesti säästävien Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden laskettu mediaanisäästösumma on 51–100 euroa kuukaudessa.

Kuvio 16. Säästämiseen motivoivat tekijät (68 vastaajaa)

”Mikä motivoi sinua säästämään?” -monivalintakysymykseen vastauksia saatiin yhteensä 133 kappaletta, vastaajia oli 68 henkilöä. Säännöllisesti säästävien Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoita säästämiseen eniten motivoiva syy oli suojautuminen yllättäviltä menoilta eli yleisen toimeentulon turvaaminen (Kuvio 16.). Tämän monivalintakysymyksen kohdan valitsi 41 säännöllisesti säästävää vastaajaa. Seuraavaksi suurin säästämiseen motivoiva tekijä opiskelijoiden keskuudessa oli suurempi investointi tulevaisuudessa, 38 opiskelijaa ilmoitti säästävänsä suurempaa investointia varten. Suuremmalla investoinnilla tässä kohdassa tarkoitettiin esimerkiksi asuntoa tai autoa. Kolmanneksi eniten sai vastauksia kohta ”Pienenpi hankinta tulevaisuudessa”, jossa tarkoitettiin esimerkiksi matkaa tai hyödykkeen hankintaa. Pienemmän hankinnan ilmoitti motivoivan säästämään 31 vastaajaa. Pienimmän osuuden tässä monivalintakysymyksessä sai kohta ”Tuottomahdollisuus sijoittamalla”, jonka valitsi 23 säännöllisesti säästävää opiskelijaa.

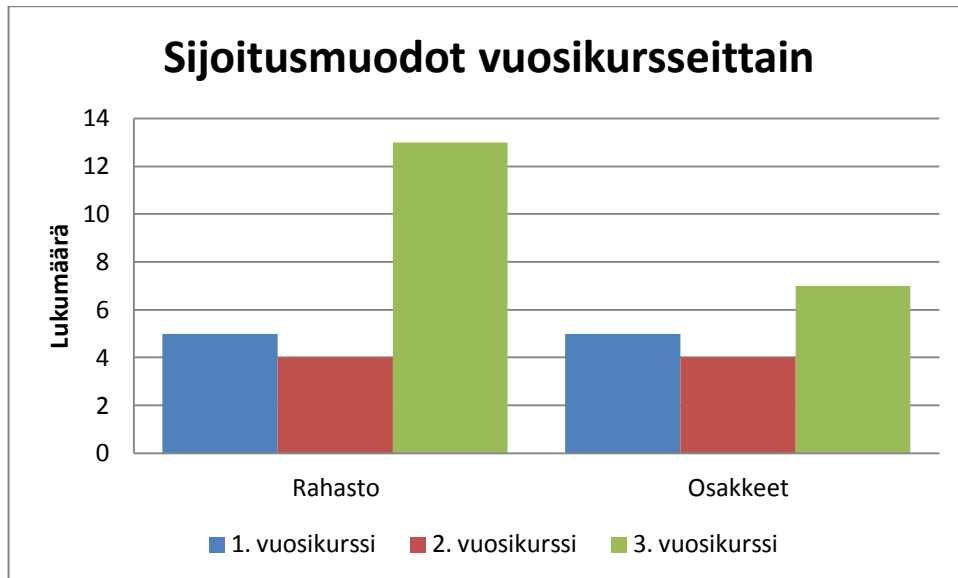
Taulukko 11. Säästömuodot vuosikursseittain, vastausten lukumäärä ja prosentit

Säästömuoto	1. vuosi-		2. vuosi-		3. vuosi-		Yhteensä	
	kurssi	%	kurssi	%	kurssi	%	Yhteensä	%
Tilisäästäminen	20	45,5	22	57,9	14	32,56	56	44,8
ASP-tili	13	29,5	8	21,1	8	18,60	29	23,2
Rahasto	5	11,4	4	10,5	13	30,23	22	17,6
Osakkeet	5	11,4	4	10,5	7	16,28	16	12,8
Asunto	1	2,3	0	0,0	1	2,33	2	1,6
Yhteensä	44	100,0	38	100,0	43	100,0	125	100

Monivalintakysymykseen ”Mitä säästömuotoa käytät?” saatiin yhteensä 125 vastausta (68 vastaajaa). Ensimmäisen vuosikurssin suosituin säästömuoto oli tilisäästäminen, 20 (45,5 prosenttia ensimmäisen vuosikurssin vastauksista) opiskelijaa valitsi tämän vaihtoehdon (Taulukko 11.). Seuraavaksi yleisin säästömuoto ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa oli ASP-tili, johon ilmoitti säästävänsä 13 vastaajaa eli 29,5 prosenttia ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista. Rahasto ja osakkeet olivat yhtä yleisiä säästömuotoja ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa, ja vähiten yleisin muoto oli asunto. Asunto on tässä monivalintakysymyksessä ”Muu, mikä?” -vastausvaihtoehtoon tulleiden vastauksien yhteenveto.

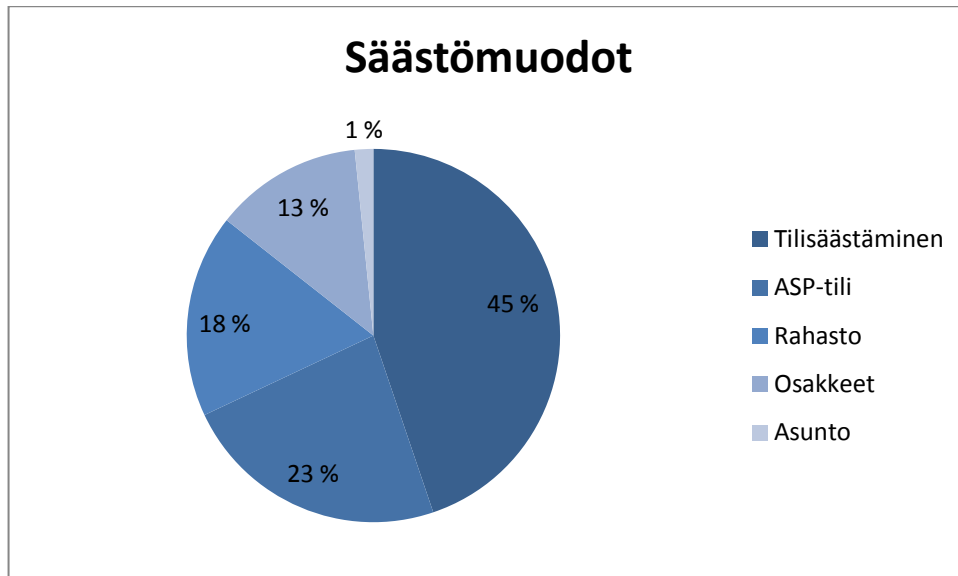
Toisen vuosikurssin opiskelijat suosivat myös eniten tilisäästämistä, 22 vastaajaa (57,9 %) ilmoitti säästävänsä tilille. Toiseksi suosituin säästömuoto toisen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa oli ASP-tili, johon ilmoitti säästävänsä 8 vastaajaa. Yhtä suosittuja myös toisen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa olivat rahastot ja osakkeet, joihin molempiin ilmoitti säästävänsä 4 henkilöä (10,5 %). Asuntoon ei ilmoittanut kukaan toisen vuosikurssin opiskelijoista säästävänsä.

Kolmannen vuosikurssin säästömuodot ovat selvästi alempia vuosikursseja enemmän painottuneempia sijoitusmuotoihin. Tilisäästäminen on hieman enemmän suositumpi säästömuoto kuin rahasto kolmannen vuosikurssin säännöllisesti säästävien opiskelijoiden keskuudessa: 14 vastaajaa (32,56 %) ilmoitti säästävänsä tilille. Rahasto säästömuotona on toiseksi suosituin, 13 vastaajaa (30,23 %) ilmoitti säästävänsä rahastoon. ASP-tili on kolmanneksi suosituin säästömuoto kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa (18,60 %), mutta osakkeet tulevat heti tämän säästömuodon jälkeen (16,28 %). Yksi kolmannen vuosikurssin säännöllisesti säästävistä vastaajista ilmoitti käyttävänsä asuntoa säästömuotona.

Kuvio 17. Sijoitusmuodot (rahasto ja osakkeet) vuosikursseittain

Yllä olevasta kuviosta nähdään vielä yhteenvetona sijoitusmuotojen, eli rahastojen ja osakkeiden, yleisyyden erot vuosikurssien välillä (Kuvio 17.). Kuvio havainnollistaa, että kolmannen vuosikurssin keskuudessa sijoitusmuotojen käyttäminen säästömuotona on yleisempää kuin alempien vuosikurssien keskuudessa.

Kuvio 18. Säännöllisesti säästävien suosimat säästömuodot (68 vastaajaa)

Yllä olevassa kuviossa on havainnollistettu kaikkien säännöllisesti säästävien vastaajien suosimia säästömuotoja ilman vuosikurssien luokittelua (Kuvio 18.). Kuviosta nähdään, että tilisäästäminen on 45 prosentin osuudellaan kaikista suosituin säästömuoto, ja toiseksi suosituin on ASP-tili eli asuntosäästöpalkkiotili 23 prosentin osuudella. Rahastot ovat kolmanneksi suosituin säästömuoto, vastaajista 18 prosenttia ilmoitti käyttävänsä sitä säästömuotonaan. Osakkeisiin ilmoitti säästävänsä 13 prosenttia vastaajista ja 1 prosentti ilmoitti käyttävänsä asuntoa säästömuotona.

Kuvio 19. Säännöllisesti säästävien ja ei säännöllisesti säästävien tyytyväisyys tämänhetkiseen säästötilanteeseensa (101 vastaajaa)

Yllä olevasta kuviosta nähdään ”Säästätkö säännöllisesti?” -kysymykseen ”Kyllä” tai ”Ei” vastanneiden mielipide omasta tämänhetkisestä säästötilanteesta, johon kuuluu esimerkiksi kertyneet säästöt ja kuukausittainen säästäminen (Kuvio 19.). 41,2 prosenttia säännöllisesti säästävästä ilmoitti olevansa ”Jokseenkin samaa mieltä” eli olevansa jokseenkin tyytyväinen tämän hetkiseen säästötilanteeseen. 33,8 prosenttia ilmoitti olevansa ”Jokseenkin eri mieltä” eli jopa vähän tyytymätön tämänhetkiseen tilanteeseen.

Suurin osa vastaajista (36,4 %), jotka eivät säästä säännöllisesti ilmoittivat olevansa ”Täysin eri mieltä”. Tämä tarkoittaa, että 36,4 prosenttia ei-säännöllisesti säästävästä on täysin tyytymättömiä tämänhetkiseen säästötilanteeseensa. Seuraavaksi eniten ei-säännöllisesti säästävät ilmoittivat olevansa ”Jokseenkin eri mieltä” väittämän kanssa. Kolmanneksi eniten vastauksia sai ”Jokseenkin samaa mieltä” vaihtoehto.

Säännöllisesti säästävien ja ei säännöllisesti säästävien mielipiteissä koskien omaa tyytyväisyyttä tämänhetkiseen säästötilanteeseen on eroa ($X^2=16,83$, $df=4$ ja khiin neliö -testin p-arvo on 0,002) eli tulos on tilastollisesti erittäin merkitsevä. Khiin testissä ei ole huomiotu kohtaa ”Ei kokemusta”. Säännöllinen säästäminen vaikuttaa tyytyväisyyteen tämänhetkisestä säästötilanteesta.

Taulukko 12. "Olen tyytyväinen tämänhetkiseen säästötilanteeseeni."

Olen tyytyväinen	Lukumäärä	Prosenttia
Täysin eri mieltä	17	16,8 %
Jokseenkin eri mieltä	32	31,7 %
Ei eri eikä samaa mieltä	2	2,0 %
Jokseenkin samaa mieltä	33	32,7 %
Täysin samaa mieltä	15	14,9 %
Ei kokemusta asiasta	2	2,0 %
Yhteensä	101	100,0 %

Aikaisemmin säännöllisesti säästävän ja ei-säännöllisesti säästävän näkökulmasta käsitelty väittämä "Olen tyytyväinen tämänhetkiseen säästötilanteeseeni" on yllä olevassa taulukossa havainnollistettu kaikkien vastaajien kesken (Taulukko 12.). Suurin osa vastaajista (32,7 %) oli vastannut väittämään "Jokseenkin samaa mieltä", eli suurin osa vastaajista on ollut jokseenkin tyytyväinen omaan säästötilanteeseensa. Seuraavaksi eniten vastaajat valitsivat väittämän "Jokseenkin eri mieltä" (31,7 % vastaajista), joka tarkoittaa, että vastaajat ovat jokseenkin epätyytyväisiä säästötilanteeseensa. Kolmanneksi eniten vastaajat olivat valinneet "Täysin eri mieltä" -vaihtoehdon, joka tarkoittaa, että 16,8 prosenttia vastaajista eivät ole lainkaan tyytyväisiä tämänhetkiseen säästämistilanteeseensa.

Taulukko 13. "Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana."

Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana	Lukumäärä	Prosenttia
Täysin eri mieltä	6	5,9 %
Jokseenkin eri mieltä	14	13,9 %
Ei eri eikä samaa mieltä	10	9,9 %
Jokseenkin samaa mieltä	34	33,7 %
Täysin samaa mieltä	35	34,7 %
Ei kokemusta asiasta	2	2,0 %
Yhteensä	101	100,0 %

Väitteeseen "Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana" vastattiin eniten (34,7 %) kohtaan "Täysin samaa mieltä" (Taulukko 13.). 34,7 prosenttia vastaajista on siis sitä mieltä, että säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana. Toiseksi eniten vastauksia sai vastausvaihtoehto "Jokseenkin samaa mieltä", joka kertoo, että 33,7 prosenttia vastaajista pitää säästämistä jokseenkin vaikeana. Kolmanneksi eniten, määrällisesti kuitenkin paljon vähemmän kuin kahteen ensimmäiseen, vastauksia tuli kohtaan "Jokseenkin eri mieltä" (13,9 %).

Taulukko 14. "Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää opiskeluaikana."

Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää opiskeluaikana	Lukumäärä	Prosenttia
Täysin eri mieltä	1	1,0 %
Jokseenkin eri mieltä	15	14,9 %
Ei eri eikä samaa mieltä	17	16,8 %
Jokseenkin samaa mieltä	40	39,6 %
Täysin samaa mieltä	26	25,7 %
Ei kokemusta asiasta	2	2,0 %
Yhteensä	101	100,0 %

Eniten vastauksia väittämän "Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää opiskeluaikana" tuli vastausvaihtoehtoista kohtaan "Jokseenkin samaa mieltä" (39,6 %) (Taulukko 14.). Toiseksi eniten vastaajat olivat "Täysin samaa mieltä" (25,7 %). Kolmanneksi eniten vastauksia tuli kohtaan "Ei eri eikä samaa mieltä", jonka oli valinnut 16,8 prosenttia vastaajista.

Taulukko 15. "Pankit suosittelevat säästämistä ja/tai sijoittamista opiskelijoille."

Pankit suosittelevat säästämistä tai sijoittamista opiskelijoille	Lukumäärä	Prosenttia
Täysin eri mieltä	5	5,0 %
Jokseenkin eri mieltä	8	7,9 %
Ei eri eikä samaa mieltä	24	23,8 %
Jokseenkin samaa mieltä	28	27,7 %
Täysin samaa mieltä	13	12,9 %
Ei kokemusta asiasta	23	22,8 %
Yhteensä	101	100,0 %

27,7 prosenttia vastaajista vastasi väittämään "Pankit suosittelevat säästämistä ja/tai sijoittamista opiskelijoille" kohtaan "Jokseenkin samaa mieltä" (Taulukko 15.). Toiseksi eniten vastaajat valitsivat tämän väittämän kohdalla vaihtoehdon "Ei eri eikä samaa mieltä". Tämän väittämän kohdalla vastausvaihtoehto "Ei kokemusta" jopa kolmanneksi eniten valittu vastausvaihtoehto 22,8 prosentin osuudellaan.

Taulukko 16. ”Säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut vaikuttavat säästö- ja sijoitusmuodon valintaan.”

Säästömuotojen korot vaikuttavat sijoitusmuodon valintaan	Lukumäärä	Prosenttia
Täysin eri mieltä	4	4,0 %
Jokseenkin eri mieltä	12	11,9 %
Ei eri eikä samaa mieltä	9	8,9 %
Jokseenkin samaa mieltä	33	32,7 %
Täysin samaa mieltä	24	23,8 %
Ei kokemusta asiasta	19	18,8 %
Yhteensä	101	100,0 %

Viimeisen mielipideosion väittämään ”Säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut vaikuttavat säästö- ja sijoitusmuodon valintaan” vastaajat valitsivat eniten ”Jokseenkin samaa mieltä” vaihtoehdon (32,7 %) (Taulukko 16.). ”Täysin samaa mieltä” oli vastaajista 23,8 prosenttia, eli tämä vastausvaihtoehto oli toiseksi suosituin. Kolmanneksi tässäkin väittämässä 18,8 prosentin osuudellaan tuli kohta ”Ei kokemusta asiasta”.

Taulukko 17. Mielipideosion keskiarvot ja keskihajonnat (1=Täysin eri mieltä, 5=Täysin samaa mieltä)

Olen tyytyväinen tämänhetkiseen säästötilanteeseeni.	Kaikki (n=99)
Keskiarvo	3,0
Keskihajonta	1,4
Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana.	Kaikki (n=99)
Keskiarvo	3,8
Keskihajonta	1,2
Pitkän aikavälin säästäminen tärkeää opiskeluaikana.	Kaikki (n=99)
Keskiarvo	3,8
Keskihajonta	1,0
Pankit suosittelevat säästämistä/sijoittamista opiskelijoille.	Kaikki (n=78)
Keskiarvo	3,5
Keskihajonta	1,1
Korot ja kulut vaikuttavat säästö-/sijoitusmuodon valintaan.	Kaikki (n=85)
Keskiarvo	3,8
Keskihajonta	1,2

Yllä olevasta taulukosta (Taulukko 17.) nähdään mielipideosion väittämien keskiarvot sekä keskihajonnat yhteenvedona. Keskiarvoissa ja keskihajonnoissa on huomioitu vain mielipideasteikon kohdat 1=Täysin eri mieltä, 2=Jokseenkin eri mieltä, 3=Ei eri eikä samaa mieltä, 4=Jokseenkin samaa mieltä sekä 5=Täysin samaa mieltä. Arvoa ”6=Ei kokemusta asiasta” ei siis ole huomioitu tämän taulukoiden keskiarvojen ja -hajontojen laskennassa, joka näkyy myös vastausten lukumäärissä. Mitä suurempi keskihajonta on, sitä enemmän mielipiteet ovat vaihdelleet. Yhteenvetotaulukko havainnollistaa, ovatko mielipiteet enem-

män ”eri mieltä” vai ”samaa mieltä” puolella, sekä sitä, kuinka kaukana arvot ovat asteikon keskikohdasta. Tarkemman tiedon mielipideväittämien vastauksien jakautumisesta saa aiemmin eritellyistä frekvenssitaulukoista, sillä yhteenvetotaulukosta on vaikeampi hahmottaa mielipiteiden jakautumista.

Kaikkien väittämien keskiarvot näyttävät sijoittuvan enemmän tai vähemmän kohtaan ”Ei eri eikä samaa mieltä”. Korkeimmat keskiarvot ovat väittämien ”Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana”, ”Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää opiskeluaikana” sekä ”Säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut vaikuttavat säästö- ja sijoitusmuodon valintaan”, joissa keskiarvo oli 3,8 eli hieman alle ”Jokseenkin samaa mieltä”. Keskihajonta oli pienintä väittämän ”Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää” kohdalla (1,0) eli tämän väittämän kohdalla on ollut vähiten mielipide-eroja.

Alhaisin keskiarvo on ollut väittämän ”Olen tyytyväinen tämänhetkiseen säästötilanteeseen” kohdalla, jossa keskiarvo oli 3,0 eli täsmälleen ”Ei eri eikä samaa mieltä”. Tämän väittämän kohdalla myös keskihajonta oli suurinta, eli väittämän kohdalla mielipide-eroja on ollut paljon.

7.5 Yhteenveto

Tutkimuksen tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä, jota voidaan kutsua myös tilastolliseksi menetelmäksi, edellyttää tarpeeksi suurta otosta tulosten luotettavuuden takia. (Heikkilä 2008, 16.) Tavoiteltu vastausten määrä tässä tutkimuksessa oli 100 vastausta. Kvantitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miksi ja miten Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät, millainen on heidän tulorakenne, sijoittamisen yleisyys sekä vuosikurssien eroavaisuudet säästämisessä ja työssä käymisessä opintojen ohella.

Kyselylomakkeelle laadittiin taustatietoihin, pää- ja alatutkimuskysymyksiin sekä tutkimusongelmaan liittyviä valinta-, monivalinta- sekä mielipidekysymyksiä. Yhteensä kysymyksiä lomakkeella oli 14 kappaletta. Perusjoukkona tutkimuksessa ovat Haaga-Helia ammatti- korkeakoulun liiketalouden opiskelijat, joista 61 prosenttia on naisia ja 39 prosenttia miehiä (Haaga-Helia Opintotoimisto Pasila 17.11.2015). Otokseen tässä tutkimuksessa kuuluu Haaga-Helian liiketalouden eri vuosikurssien kyselyyn vastanneet opiskelijat. Kysely teetettiin yhteensä neljällä eri kurssilla, ja vastauksia tutkimukseen saatiin yhteensä 101 kappaletta. Jokaista vertailtavaa joukkoa kohden saatiin yli 30 edustajaa, joten vertailua eri vuosikurssien välillä voidaan tehdä. Vastaukset eli täytetyt lomakkeet kerättiin heti vastaajien vastattua mukaan.

Tutkimuksessa hyvän reliabiliteetin takaamiseksi otoskoon on varmistettu olevan tarpeeksi suuri ja tutkimuksen kohderyhmä on valittu huolellisesti vastaamaan koko perusjoukkoa. Validiteetin takaamiseksi kyselylomake on huolellisesti suunniteltu, jotta lomakkeen kysymykset mittaisivat tutkimuskysymyksiin sekä tutkimusongelmaan liittyviä asioita yksiselitteisesti. Myös riittävä otoksen koko, 101 vastausta, parantaa tutkimuksen validiutta. Tutkimuksen objektiivisuus on varmistettu siten, että tutkijan mielipiteet eivät ole vaikuttaneet tuloksiin eikä vastauksia ole tahallisesti väärenneltä.

Tutkimukseen vastasi yhteensä 101 Haaga-Helian liiketalouden opiskelijaa, joista 63 oli naisia ja 38 miehiä. Vastaajista 36,6 % oli 1. vuosikurssin opiskelijoita, 33,7 % 2. vuosikurssin opiskelijoita ja 29,7 % 3. vuosikurssin opiskelijoita. Enemmistö vastaajista, 61,4 %, kuuluivat ikäluokkaan 20–24-vuotiaat.

Kaikista vastaajista 73,3 prosenttia nostavat Kelan myöntämää opintotukea. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista 75,7 prosenttia nostaa opintotukea, toisen vuosikurssin opiskelijoista jopa 85,3 prosenttia nostaa opintotukea kun taas 3. vuosikurssin opiskelijoista vain 56,7 prosenttia ilmoitti nostavansa Kelan myöntämää opintotukea. Tulos on tilastollisesti merkitsevä eli vuosikurssi vaikuttaa opintotuen nostamisen yleisyyteen. Yleisin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden nostama opintotukimäärä kuukaudessa on 401–600 euroa, ja toiseksi eniten vastaajat valitsivat vaihtoehdon 1–200 euroa.

Opintolainaa on nostonut 40,6 prosenttia kaikista vastaajista. Opintolainan nostamisen yleisyydessä eri vuosikurssien välillä ei ole merkitsevää eroa, jotta tuloksia voitaisiin yleistää, mutta otoksen sisällä vaihtelua havaittiin. Suosituinta opintolainan nostaminen oli kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa, heistä 46,7 prosenttia on nostonut opintolainaa. Erot eri vuosikurssien välillä tämän tulomuodon kohdalla eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. Opintolainaa on nostettu eniten käyttömenoihin. 32 opintolainaa nostaneista opiskelijoista vastasi nostaneensa opintolainaa käyttömenoihin.

Yleisin tuloluokka Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa oli 601–900 euroa, tämän vaihtoehdon oli valinnut 26,7 prosenttia vastaajista. Mediaanituloluokka oli myös 601–900 euroa. Yleisin menoluokka oli myös 601–900 euroa, jonka oli valinnut 25,7 prosenttia vastaajista. Mediaanimenoluokka oli myös 601–900 euroa. Kaikista 101 vastaajasta 67 prosenttia vastaajista käy töissä opintojen ohella. Työssä käymisen eroja eri vuosikurssien välillä oli otoksen sisällä, mutta vaihtelua ei voida yleistää. Prosentuaalisesti suurin osa kolmannen vuosikurssin opiskelijoista käyvät töissä opintojen ohella (76,7 %) ja toiseksi yleisintä työssä käyminen opintojen ohella on ensimmäisen vuosikurssin opis-

kelijoiden keskuudessa (67,6 %). Vähiten yleistä työssä käyminen oli toisen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa.

Myös 67 prosenttia vastaajista ilmoitti säästävänsä säännöllisesti. Silti työssä käymisen ja säästämisen yhteys ei ole yksiselitteinen: töissä käyvistä vastaajista 75 prosenttia ilmoitti säästävänsä säännöllisesti. Tulos on tilastollisesti merkitsevä: työssä käyminen opintojen ohella vaikuttaa säännöllisen säästämisen yleisyyteen. Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästivät yleisimmin 51–100 euroa kuukaudessa (33,8 %), ja toiseksi yleisintä oli säästää 1-50 euroa kuukaudessa. Mediaanisäästösumma kuukaudessa on 51–100 euroa kuukaudessa.

Säästämiseen motivoivia tekijöitä ovat erityisesti suojautuminen yllättäviltä menoilta (41 vastaajaa), mutta myös suurempi investointi houkuttelee liiketalouden opiskelijoita säästämään (38 vastaajista valitsi). Suosituin säästömuoto kaikkien Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa oli tilisäästäminen (45 %). Rahastoihin ja osakkeisiin sijoittavat eniten 3.vuosikurssin opiskelijat. Opiskelijoista, jotka säästivät säännöllisesti, 41,2 prosenttia ilmoitti olevansa joksikin tyytyväinen omaan säästötilanteeseensa. Liiketalouden opiskelijat, jotka eivät säästä säännöllisesti, ilmoittivat, että ovat täysin eri mieltä väittämän "Olen tyytyväinen tähänhetkiseen säästötilanteeseeni" (36,4 %). Tulos on tilastollisesti merkitsevä, eli säännöllinen säästäminen vaikuttaa tyytyväisyyteen omasta säästötilanteesta.

Väittämään "Olen tyytyväinen tähänhetkiseen säästötilanteeseeni" valittiin eniten vaihtoehto "Jokseenkin samaa mieltä" (32,7 %). Toiseksi valituin vaihtoehto oli "Jokseenkin eri mieltä" (31,7 %). Tämän väittämän kohdalla keskihajonta oli suurinta kaikkien mielipideväittämien keskuudessa, eli tämän väittämän kohdalla mielipiteet ovat eronneet toisistaan eniten. Moni vastaajista oli samaa mieltä väittämästä "Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana". Täysin samaa mieltä oli vastaajista 34,7 prosenttia ja jokseenkin samaa mieltä 33,7 prosenttia. Väittämä "Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää opiskeluaikana" sai eniten vastauksia kohtaan "Jokseenkin samaa mieltä" (39,6 %) ja toiseksi eniten kohtaan "Täysin samaa mieltä" (25,7 %). Tämän väittämän kohdalla oli kaikista mielipideväittämistä vähiten keskihajontaa, eli vähiten eroavaisuuksia mielipiteissä.

"Pankit suosittelevat säästämistä ja/tai sijoittamista opiskelijoille" -väittämään vastattiin useimmiten "Jokseenkin samaa mieltä" (27,7 %), mutta seuraavaksi eniten vastauksia keräsivät vastausvaihtoehdot "Ei eri eikä samaa mieltä" sekä "Ei kokemusta asiasta". Väittämä "Säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut vaikuttavat säästö- ja sijoitusmuodon valintaan" keräsi eniten vastauksia kohtaan "Jokseenkin samaa mieltä" (32,7 %).

8 Tulosten pohdinta ja johtopäätökset

Tässä luvussa pohditaan kvantitatiivisen kyselytutkimuksen avulla saatuja tuloksia ja verrataan niitä tämän opinnäytetyön teoriaperustaan. Tuloksista tehdään myös johtopäätöksiä Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden säästämisestä ja sijoittamisesta, sekä avataan vastaukset tutkimuskysymyksiin sekä pohditaan ennakkohypoteeseja. Myös tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan. Kaikkiaan kyselytutkimukseen vastasi 101 ammattikorkeakouluopiskelijaa.

8.1 Pohdinta

Vastaajista noin 62 prosenttia oli naisia ja 38 prosenttia miehiä. Perusjoukossa sukupuolet jakautuvat siten, että naisia on 61 prosenttia ja miehiä 39 prosenttia (Haaga-Helia Opinto- toimisto Pasila 17.11.2015). Yleisin vastaajien ilmoittama ikäjakauma oli 20–24 ja toiseksi yleisin 25–29. Perusjoukossa oletetaan iän olevan aloittavilla opiskelijoilla keskimäärin 20 vuotta ja kaikkien keskuudessa 25 vuotta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 15). Voidaan olettaa ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden olevan suurimmaksi osaksi 20–24 vuotiaita, eli sopivan myös perusjoukon oletettuun ikään, ja muiden vuosikurssien opiskelijoiden olevan lähellä 25 vuoden ikää. Näin ollen otoksen voidaan sanovan olevan edustava, sillä otoksen vastaajien taustatiedot vastaavat perusjoukon taustatietoja sukupuolijakaumaltaan sekä iältään.

Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden yleisin tulonlähde on Kelan myöntämä opintotuki, joka sisältää sekä asumislisän että opintorahan. Opintotukea ilmoitti nostavansa 73,3 prosenttia vastaajista. Opintotuen yleisyys ei yllätä, koska se on tarkoitettukin olemaan opiskelijan jopa ainoa tai ainakin suurin tulonlähde. Varsinkin ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa opintotuen nostaminen oli yleistä, mutta kolmannen vuosikurssin kohdalla sen nostamisen yleisyys on alhaisempi. Tämä voi johtua esimerkiksi kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden opintojen etenemisestä: usea on voinut saada jo oman alan töitä, kun opinnot alkavat olla loppusuoralla, tai mahdollinen työharjoittelu on tuonut opiskelijalle osa-aikaisen työpaikan opintojen ohelle. Opintotukea kun ei voi nostaa enää, jos ansiotulot ovat liian korkeat tai opintopisteitä ei suoriteta tarpeeksi (Kela 2015). Usein myös työharjoittelu voi olla ajankohtaista kolmannen vuosikurssin aikana, jolloin siitä saatava palkka voi ylittää Kelan tulorajat, ja tällöin opintotukea ei voi enää nostaa.

Yleisin nostettava opintotuen kuukausittainen määrä opiskelijoilla, jotka ilmoittivat nostavansa opintotukea, oli 401–600 euroa kuukaudessa. Kelan tämänhetkinen maksimitukimäärä kuukaudessa pääkaupunkiseudulla asuvalle ammattikorkeakouluopiskelijalle on

noin 500 euroa (Kela, 2015). Voidaan siis päätellä, että suurin osa ammattikorkeakouluopiskelijoista nostaa Kelalta tuen maksimimäärää kuukausittain. Toiseksi yleisin ammattikorkeakouluopiskelijoiden nostama opintotuen määrä kuukausittain oli 1-200 euroa. Opintotuen määrään vaikuttaa muun muassa se, asuuko opiskelija omassa asunnossa tai vuokralla, vai omistaako hänen vanhempansa kenties asunnon, jossa opiskelija on vuokralla. Myös vanhempien luona asuva ammattikorkeakouluopiskelija voi saada opintotukea. (Kela 2015.)

Seuraavaksi yleisin tulonlähde Haaga-Helian ammattikorkeakouluopiskelijoilla on ansiotulot opintojen ohella tehtävästä työstä, jopa 67,3 prosenttia vastaajista ilmoittaa käyvänsä töissä opintojen ohella. Tämä tulos vastaa myös tilastokeskuksen julkaisemaa tietoa, jossa vuonna 2013 Uudenmaan ammattikorkeakouluopiskelijoista noin 65 prosenttia oli töissä opintojen ohella (Tilastokeskus 2015). Myös ennakkohypoteesi ”Useimmat Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat käyvät töissä” vahvistuu tämän tuloksen avulla, useimmat Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoista tosiaan käyvät töissä opintojen ohella. Pääkaupunkiseudulla opintojen ohessa työskenteleminen voi olla lähes välttämätöntä, kuten teoriaosuuden esimerkkitapauksessakin todettiin. Opintojen ohella työskentelemiseen syitä voivat olla muun muassa elinkustannusten kattaminen, elintason parantaminen sekä työkokemuksen kartuttaminen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 27). Opintojen ohella hankittu työkokemus voikin olla erittäin tärkeä tekijä valmistumisen jälkeen töitä hakiessa. Työnantajat arvostavat työkokemusta, jota on hankittu jo opiskelun aikana ja ilman kokemusta voikin olla melko vaikeaa erottautua muista hakijoista. (Taloussanomat 2010.) Tilastollisesti merkitsevää eroa työssä käymisen yleisyyden ja vuosikurssien välillä ei havaittu, joten työssä käymisen yleisyys ei eroa eri Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden vuosikurssien välillä.

Kolmanneksi tärkein tulonlähde opiskelijoilla on opintolaina, jota ilmoitti nostaneensa 40,6 prosenttia kaikista vastaajista. Opintolainaa nostaneista 32 vastaajaa ilmoitti nostaneensa opintolainaa käyttömenoihin, joka kertoo sen, että käyttömenojen kattamiseksi opiskeluaikana saadut tulot eivät ole yksinään riittäneet. Seuraavaksi yleisimmät opintolainan käyttötarkoitukset olivat sijoittaminen sekä tietty hankinta. Osa vastaajista ilmoitti myös matkustamisen kulujen kattamisen opintolainan nostamisen syyksi. Jopa ehkä hieman yllättävää oli huomata, että opintolainan sijoittaminen ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa ei olekaan niin yleistä (vain 7 vastaajaa ilmoitti nostaneensa opintolainaa sijoittamiseen), vaikka sen yleistymisestä on viime aikoina puhuttu paljon. Opintolainan nostaminen ei kuitenkaan ole läheskään yhtä yleistä kuin opintotuen nostaminen. Voi siis olla, että ammattikorkeakouluopiskelijat nostavat opintolainaa vasta kun sille on aivan pakottava tarve. Muuten pienillä tuloilla yritetään pärjätä esimerkiksi kulutusta vähentämällä tai

tekemällä töitä opintojen ohella ja saamalla ansiotuloja. Opintolainan nostamisessa ei havaittu tilastollisesti merkitsevää eroa eri vuosikurssien välillä.

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden tulot ja menot kuukaudessa olivat lähes samat. Molempien, sekä tulojen että menojen, mediaaniluokka oli 601–900 euroa. Kun tulot ja menot ovat kuukaudessa samat, ei opiskelijan säästäminen ole hirveän helppoa. Säästämisen vaikeudesta kertoo myös mielipideväättämän ”Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana” tulokset: ylivoimaisesti suurin osa vastaajista oli melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä tästä väittämästä. Opiskelijat kokevat säästämisen siis vaikeaksi, joka useimmiten johtuu tulojen riittämättömyydestä säästämiseen.

Ammattikorkeakouluopiskelijoista 67 prosenttia ilmoitti säästävänsä säännöllisesti. Säännöllisesti säästävien ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa oli niin opintojen ohella työssä käyviä kuin heitäkin, jotka eivät tee töitä opintojen ohella. Opintojen ohella työssäkäyvistä 75 prosenttia ilmoitti säästävänsä säännöllisesti, kun taas ei töissä olevista 51,5 prosenttia ilmoitti säästävänsä säännöllisesti. Opintojen ohella työskentelevät Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät säännöllisemmin kuin he, jotka eivät käy töissä. Tätä voi tuki selittää esimerkiksi suuremmilla tuloilla, kun säästettävää jää mahdollisesti enemmän kuin heillä, jotka eivät käy töissä opintojen ohella.

Mediaanisumma, jota säästetään kuukausittain, on 51–100 euroa ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa. Summa kuulostaa järkevältä, kun vertaillaan tuloja ja menoja kuukaudessa, jotka olivat mediaaniluokkina samat. 51–100 euroa kuukaudessa opiskelijaltakin on jo hyvä summa, sillä ”pienistä puroista kasvaa suuri joki”. Erityisen hyvä olisi, jos säästöt ohjautuisivat paremman tuottomahdollisuuden instrumentteihin, mutta jopa 45 prosenttia Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoista ilmoitti säästömuodokseen tilisäästämisen. Tilisäästäminen koetaan turvallisena, riskittömänä säästömuotona, mutta luultavasti esimerkiksi inflaation vaikutusta tilillä oleviin rahoihin ei tiedosteta. Voi myös olla, että opiskelijoiden riskinkantokyky on hyvin alhainen, ja varojen uskotaan olevan turvassa tilillä.

Toiseksi suosituin säästömuoto ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa oli asunotosäästöpalkkiotilille eli ASP-tilille säästäminen. Tämäkin on siis tilisäästämistä, ilman suurta riskiä varojen menettämisestä, mutta ASP-tilin yleisyyttä voi tuki selittää sen tuomilla eduilla, kuten maksuton valtiontakaus ja korkotuki lainalle (Makkonen 2012, 32). Etujen vuoksi ASP-tilisäästämistä ei voi sanoa kannattamattomaksi, vaikka onkin tilisäästämisen muoto. Usealle valtiontakaus lainalle voi olla painavakin etu lainan saamiseksi varsinkin, kun hirveän suuria säästöjä tai varallisuutta opiskeluaikana harvoin pääsee kertymään.

Vain 18 prosenttia vastaajista ilmoitti säästävänsä rahastoihin ja 13 prosenttia osakkeisiin. Muutama ilmoitti sijoittavansa asuntoihin kysymyslomakkeen ”Muu, mikä?” -vaihtoehdon vapaaseen vastaustilaan kirjoitettuna. Muita säästömuotoja ei asunnon lisäksi ilmennyt ”Muu, mikä?” -vaihtoehdon kautta, joten kyselylomakkeella annetut säästömuotovaihtoehdot sopivat siis hyvin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoille, ja niitä voidaan siis pitää yleisimpinä säästömuotoina, kuten teoriaosuudessa ne ovat otsikoitu. Voidaan päätellä, että Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat ovat melko varovaisia säästäjiä, sillä yleisimmät säästömuodot ovat riskittömiä, mutta myös täysin tuottamattomia, tilisäästömuotoja.

Vuosikurssien eroja tarkastellessa huomataan kuitenkin, että kolmannen vuosikurssin opiskelijat ovat vastanneet eniten säästävänsä rahastoihin ja osakkeisiin. Ensimmäisen ja toisen vuosikurssien opiskelijoiden suosimat säästömuodot suosituimmasta harvinaisempaan olivat tilisäästäminen, ASP-tilisäästäminen, rahastot ja osakkeet sekä asunto. Kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa rahastosäästäminen oli vain hieman vähemmän yleisempää kuin tilisäästäminen, ja ASP-tilin ja osakkeiden vastaajien määrien välilläkin oli vain yhden vastaajan ero. Kolmannen vuosikurssin opiskelijat ilmoittivat säästävänsä rahastoihin ja osakkeisiin huomattavasti enemmän kuin alempien vuosikurssien opiskelijat. Tämä voi johtua esimerkiksi sijoitustietämyksen kasvusta opintojen aikana tai esimerkiksi kasvaneesta riskinsietokyvystä esimerkiksi kertyneiden säästöjen kautta.

Yksi Haaga-Helian liiketalouden varovaisen tilisäästämisen suosiota selittävä tekijä voi löytyä heidän ilmoittamistaan säästämiseen motivoivista tekijöistä. Yleisin vastaajien ilmoittama säästämiseen motivoiva tekijä oli ”Suojautuminen yllättäviltä menoilta, yleinen pärjääminen” ja toiseksi yleinen motivoiva tekijä ”Tulevaisuuden suurempi investointi”. Kuten aikaisemmin todettiin, Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden tulot ja menot kuu- kaudessa ovat lähes samaa luokkaa, jolloin säästöön ei välttämättä jää rahaa, tai jos jää, niin suhteellisen vähän. Suurin osa ilmoittaa säästävänsä yleisen pärjäämisen takaamiseksi, joten voidaan päätellä, että tulojen epävarmuus ja -säännöllisyys motivoivat Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoita säästämään. Voidaan päätellä, että useat tilisäästäjistä ovat juurikin näitä yleisen toimeentulon vuoksi säästäviä, sillä tilisäästämisen etuja ovat esimerkiksi hyvä likviditeetti, jolloin rahat saa käyttöön heti tarvittaessa. Toiseksi suurin motivoiva tekijä säästämiseen oli tulevaisuuden suurempi investointi, joka voi tarkoittaa esimerkiksi asuntoa. Tästä voidaan päätellä myös yhteys siihen, miksi ASP-tilille säästäminen oli myös toiseksi suosituin säästömuoto. ”Tuottomahdollisuus sijoittamalla” - vastausvaihtoehtoa valittiin vähiten säästämiseen motivoivia syitä kysyttäessä.

Jos tarkastellaan Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden tyytyväisyyttä tämänhetkiseen säästötilanteeseensa, huomataan eroja säännöllisesti säästävien ja ei säännöllisesti sääs-

tävien välillä. Säännöllisesti säästävistä 41,2 prosenttia ilmoitti olevansa jokseenkin tyytyväinen säästötilanteeseensa. Heistä, jotka eivät säästä säännöllisesti, 36,4 prosenttia ilmoitti olevansa täysin tyytymättömiä tämänhetkiseen säästötilanteeseensa. Voidaan siis päätellä, että säännöllisesti säästävät Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat ovat jokseenkin tyytyväisiä tämänhetkiseen säästötilanteeseensa, mutta haluaisivat esimerkiksi säästää vielä enemmän kuukausittain tai toiseen säästömuotoon, joka laskee hieman heidän tyytyväisyyttään. Koska useimmat heistä, jotka eivät säästä säännöllisesti, ilmoittivat olevan täysin tyytymättömiä säästötilanteeseensa, voidaan päätellä heidän olevan halukkaita säästämään, mutta tämänhetkisen rahallisen tilanteen vuoksi se ei ole mahdollista. Säännöllisellä säästämällä on siis yhteys säästötilanteeseensa tyytyväisyydessä.

Tutkimuksessa asetettiin ennakkohypoteesiksi ”Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana” perustuen teoriaosuuden esimerkkeihin ja pohdintoihin opiskelijan tuloista ja menoista ja niiden riittävydestä edes elinkustannusten kattamiseen. Mieliideosiossa kysyttiin tähän väittämään mielihoidetta, ja suurin osa vastanneista ilmoitti olevansa ”Täysin samaa mieltä” ja seuraavaksi suurin osa ”Jokseenkin samaa mieltä”. Näin ollen myös ennakkohypoteesi ”Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana” saadaan vahvistettua, koska selvästikin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat pitävä säästämistä vaikeana opiskeluaikana. Tämä vahvistaa myös teoriaosuudessa käsiteltyjä asioita: opiskelijalla tulot ovat epäsäännöllisiä, mutta pääkaupunkiseudulla asuminen ja muut kulutusmenot korkeita, jolloin ylimääräistä ei välttämättä jää säästettäväksi.

Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoista suurin osa oli sitä mieltä, että pitkän aikavälin säästäminen on jokseenkin tärkeää opiskeluaikana. Tämä kertoo siitä, että opiskelijat tiedostavat, että säästöillä on merkitystä pitkällä aikavälillä. Opiskeluiden jälkeen usein hankintaan suurempia investointeja, kuten asunto, johon tarvitaan pankkien riskienhallinnan välineeksi ja esimerkiksi asiakkaan marginaalikoron laskemiseksi kertyneitä säästöjä (Makkonen 2012, 96).

Teoriaosuudessa on käsitelty pankkien tarjoamia säästövaihtoehtoja ja myös tarkisteltu sitä, mitä säästövaihtoehtoja pankeilla on tarjota opiskelijalle. Useat pankit suosittelevat säästömuodoksi rahastoja, ja varsinkin säännöllisen säästämisen välineeksi. Väittämään ”Pankit suosittelevat säästämistä ja/tai sijoittamista opiskelijoille” ammattikorkeakouluopiskelijat vastasivat vaihtelevasti. 27,7 prosenttia vastaajista ilmoitti olevansa jokseenkin samaa mieltä, joka voidaan tulkita niin, että heillä on jollain tasolla kokemusta pankkien säästämiseen suosittelemisesta. Kuitenkin seuraavaksi eniten vastattiin vaihtoehtoihin ”Ei eri eikä samaa mieltä” ja ”Ei kokemusta asiasta”, joista voidaan tulkita epävarmuutta asian suhteen ja myös se, että usealla vastaajalla ei ollut minkäänlaista kokemusta asiasta.

Pankit voisivat siis ehkäpä suositella säästömuotojaan ja -tapojaan opiskelijoille enemmän. Varsinkin rahastosäästämistä voisi jotenkin kohdennetummin suositella, koska pankit kyllä suositteleva sitä yleisesti, mutta silti Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden yleisin säästömuoto oli tutkimuksen mukaan kuitenkin tilisäästäminen. Vaikka oppaita rahastosäästämisen aloittamiseen on useita, eivät ne välttämättä tavoita opiskelijoita tarpeeksi.

Pankkien suosittelmien säännöllisen säästämisen muotojen korkoja ja kuluja on käsitelty teoriaosuudessa. Todettiin, että talletustilien koroissa on pieniä eroja, mutta varsinkin rahastojen hallinnointi-, merkintä- ja lunastuspalkkioiden määrissä voi olla hieman suurempia eroja. Kyselytutkimuksessa selvitettiin, vaikuttavatko säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut ammattikorkeakouluopiskelijan säästö- tai sijoitusmuodon valintaan. Suurin osa vastaajista (32,7 %) ilmoitti olevan joko samaa mieltä, eli voidaan tulkita, että he ovat jollain tavalla tutkineet eri vaihtoehtojen korkoja ja kuluja, mutta välttämättä ne eivät ole ainoat kriteerit säästö- tai sijoitusmuodon valinnassa. Toiseksi eniten vastaajat olivat täysin samaa mieltä väittämän kanssa, eli heidän kohdallaan eri säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut vaikuttavat suuresti valintaan. Kolmanneksi eniten vastauksia tuli kohtaan ”Ei kokemusta asiasta”, johon vastanneiden voidaan olettaa suurimmaksi osaksi olevan heitä, jotka eivät säästä säännöllisesti, tai eivät vain ole ajatelleet koko asiaa.

8.2 Johtopäätökset

Tutkimusongelmana tässä opinnäytetyössä on selvittää Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden säästämiseen motivoivat tekijät, yleisimmät säästömuodot sekä tulorakenne. Pää tutkimuskysymys on ”Miksi ja miten Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät?”. Alatutkimuskysymyksiä ovat ”Paljonko Haaga-Helian liiketalouden opiskelija säästää keskimäärin kuukaudessa?”, ”Onko sijoittaminen yleistä Haaga-Helian opiskelijoiden keskuudessa?”, ”Vaikuttaako opintojen ohella työssä käyminen säännölliseen säästämiseen?” ja ”Eroavatko säästämismuodot ja tulonlähteet eri vuosikurssien välillä?”. Tutkimukselle asetettiin myös kaksi ennakkohypoteesia ”Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana” ja ”Useimmat Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoista käyvät töissä opintojen ohella”.

Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoista 67 prosenttia säästää säännöllisesti. Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat säästävät yleisen toimeentulon turvaamiseksi sekä isompaa investointia varten. Tämä näkyy myös varovaisuutena säästämisessä: yleisin säästömuoto Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa on tilisäästäminen, joka on riskitön säästömuoto ja varat ovat lähes heti käytettävissä. Haaga-Helian liiketalouden

opiskelijat säästävät siis yleisen toimeentulon turvaamiseksi sekä tulevaisuuden suurempaa investointia varten, joka on luultavasti asunto. Asuntosäästöpalkkiotili on toiseksi suosituin säästömuoto. Myöskään opintolainan sijoittaminen tai säännöllinen säästäminen tuottomahdollisuuden vuoksi sijoittamisen kautta ei ole kovin yleistä. Säästäminen on siis Haaga-Helian opiskelijoiden keskuudessa varovaista.

Haaga-Helian liiketalouden opiskelijan mediaanisäästösumma kuukaudessa on 51–100 euroa. Opiskelijat pitävät pitkän aikavälin säästämistä tärkeänä, joten kuukausittain säästettävä 51–100 euron kuukausisäästämisestä voi opiskeluiden aikana säästettynä kertyä hyvä säästösumma. Toki paremman tuoton ja tätä kautta mahdollisesti suuremmat säästöt saisi kerrytettyä opiskeluaikana, jos summaa säästäisi esimerkiksi rahastoon, jossa edes inflaation vaikutus varoihin saataisiin katettua rahaston tuotolla. On kuitenkin positiivista huomata, että pääkaupunkiseudun kustannuksien ollessa korkealla ja opiskelijoiden tulojen ollessa epäsäännöllisiä, on säännöllinen säästäminen kuitenkin melko yleistä ja keskimääräinen kuukausittainen säästösumma suhteellisen korkea ajateltuna opiskelijan näkökulmasta. Myös se, että säännöllisesti säästävät opiskelijat ovat tyytyväisempiä säästötilanteeseen kuin he, jotka eivät säästä, kertoo siitä, että Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat haluavat säästää ja kokevat sen tärkeänä.

Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat, jotka käyvät töissä opintojen ohella, säästävät säännöllisesti enemmän kuin opiskelijat, jotka eivät käy opintojen ohella töissä. Opintojen ohella työssä käyminen siis vaikuttaa positiivisesti säännölliseen säästämiseen opintojen aikana, jonka voidaan olettaa johtuvan suuremmista tuloista ja tätä kautta mahdollisuudesta säästää. Säännöllisesti säästävät opiskelijat ovat myös huomattavasti tyytyväisempiä omaan säästötilanteeseensa kuin opiskelijat, jotka eivät säästä säännöllisesti. Tämä kertoo siitä, että opiskelijat pitävät säästämistä tärkeänä ja ovat myös halukkaita säästämään.

Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden tulot koostuvat opintotuesta, ansiotyöstä sekä opintolainasta. Yleisin tulonlähde Haaga-Helian liiketalouden keskuudessa on Kelan opintotuki, jota nostetaan keskimäärin 401–600 euroa kuukaudessa (mediaani). Toiseksi yleisin tulojen lähde opiskelijoilla on opintojen ohella työstä saatava ansiotulo. Kolmas Haaga-Helian liiketalouden opiskelijan tulonlähde on opintolaina, jota on nostonut noin kaksi viidestä opiskelijasta. Opintolainaa nostetaan yleisimmin käyttömeneihin, joten sen voidaan sanoa olevan yksi tulonlähteistä.

Kolmannen vuosikurssin opiskelijat säästävät ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoita yleisemmin rahastoihin sekä osakkeisiin. Kolmannen vuosikurssin opiskelijat sääs-

tävät muiden vuosikurssien tavoin yleisimmin tilille, mutta toiseksi suosituin säästömuoto kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden keskuudessa on rahastosäästäminen. Osakkeisiin kolmannen vuosikurssin opiskelijat säästävät myös yleisemmin kuin alempien vuosikurssien opiskelijat, jotka säästävät tilille sekä asuntosäästöpalkkiotilille eniten.

Vuosikurssien välisiä eroja tulorakenteessa havaittiin vain opintotuen kohdalla. Vuosikurssi vaikuttaa opintotuen nostamisen yleisyyteen Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa. Toisen vuosikurssin opiskelijat nostavat yleisimmin opintotukea, ja kolmannen vuosikurssin opiskelijat vähiten. Opintojen ohella tehtävän työn tai opintolainan nostamisen yleisyydessä ei havaittu tilastollisesti merkitsevää eroa eri vuosikurssien välillä.

Tutkimusongelma ja päätutkimuskysymys ratkaistiin, kun selvitettiin seuraavia asioita. Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoista 67 prosenttia säästää säännöllisesti. Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoita motivoi säästämiseen yleisen toimeentulon turvaaminen sekä isompaa hankintaa varten säästäminen. Säästömuotona Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat suosivat eniten tilisäästämistä. Tulot muodostuvat suurimmalla osalla opintotuesta, toiseksi yleisin tulonlähde on opintojen ohella työskentelystä saatavat ansiotulot ja viidesosa on nostanut opintolainaa.

Myös **alatutkimuskysymyksiin** saatiin vastaukset. Haaga-Helian liiketalouden opiskelija säästää keskimäärin 51–100 euroa kuukaudessa (mediaani). Säästäminen opiskelijoiden keskuudessa on varovaista, ja sijoittaminen ei ole kovin yleistä. Opintojen ohella työssä käyminen vaikuttaa säännöllisen säästämisen yleisyyteen, eli Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoista opintojen ohella työssä käyvät säästävät yleisemmin kuin he, jotka eivät käy töissä.

Säästämismuodoissa on eroa Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden vuosikurssien välillä, kun kolmannen vuosikurssin opiskelijat säästävät selvästi muita vuosikursseja enemmän rahastoihin ja osakkeisiin. Tilisäästäminen on kuitenkin kaikilla vuosikursseilla suosituin säästömuoto. Tulonlähteistä opintotuen nostamisessa on vuosikurssien välillä eroa: toisen vuosikurssin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat nostavat eniten opintotukea, kun taas kolmannen vuosikurssin opiskelijat vähiten. Muiden tulonlähteiden osalta vuosikurssien välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eli yleistettävissä olevaa eroa.

Molemmat **ennakkohypoteesit** vahvistettiin. ”Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana” -ennakkohypoteesi voidaan vahvistaa, koska suurin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoista oli kyseessä olevan väittämän kanssa täysin samaa mieltä ja toiseksi eniten opiskelijat olivat jokseenkin samaa mieltä. Myös säännöllisen säästämisen yleisyys tukee väitet-

tä: yli 30 prosenttia opiskelijoista eivät säästä säännöllisesti ollenkaan, johon yksi syistä on luultavasti juurikin säästämisen vaikeus esimerkiksi taloudellisen tilanteen vuoksi. Toinen ennakkohypoteesi ”Useimmat Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat käyvät töissä opintojen ohella” voidaan myös vahvistaa, sillä jopa 67,8 prosenttia opiskelijoista käy töissä opintojen ohella.

8.3 Luotettavuus

Tutkimus osoittautui validiksi, sillä kaikkiin ennalta määriteltyihin pää- ja alatutkimuskysymyksiin, sekä niiden kautta tutkimusongelmaan, saatiin vastaus. Myös molemmat ennakkohypoteesit pystyttiin vahvistamaan todeksi. Myös reliabiliteetti toteutui, kun otos todettiin edustavaksi, koska sukupuoli- ja ikäjakaumat vastaavat perusjoukon sukupuoli- ja ikäjakamaa. Tutkimuksen lopulliset tulokset olivat tilastollisesti merkittäviä, joten otoksesta saadut tulokset voidaan yleistää kaikkiin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoihin.

Kyselylomakkeen kysymykset muotoiltiin selkeiksi, jotta väärinymmärryksen mahdollisuus olisi mahdollisimman pieni. Kysymyksissä käsiteltiin yhtä aihetta kerrallaan, eivätkä kysymykset olleet johdattelevia. Kyselylomake jaenneltiin niin, että aluksi kysyttiin vastaajan taustatietoja, sitten aihealueeseen liittyviä valinta- ja monivalintakysymyksiä ja viimeisenä oli väittämäosio, jossa kysyttiin vastaajan mielipidettä.

Kysymyslomake sisälsi vastausohjeita ja täsmentäviä selitteitä tietyille kysymyksille. Tutkija oli itse paikalla kyselytutkimusta suorittaessa, jolloin ongelmien tai kysymysten ilmetessä niihin saatiin heti vastaus. Kyselylomaketta testattiin ennen varsinaista tutkimusta, jotta kyselylomakkeen selkeydestä varmistuttiin ja mahdolliset virheet huomattiin. Testauksen jälkeen korjattiin muutama kirjoitusvirhe. Tuloksien taulukoinnissa oltiin erityisen huolellisia virheiden välttämiseksi ja tilastoaineistoon kerätyt tiedot tarkistettiin muutamaan kertaan, jotta vältettiin esimerkiksi näppäilyvirheet.

Tutkimuksessa on käytetty monenlaisia lähteitä: kirjallisia lähteitä, verkkolähteitä, aiempia tutkimuksia, julkaisuja ja esitteitä sekä sähköpostikeskusteluita ja puhelinkeskusteluita. Sähköpostikeskusteluita ja puhelinkeskusteluita käytettiin lähteenä tutkimuksen perusjoukon koon ja sukupuolijakauman selvittämiseen. Lähteinä on käytetty myös muun kuin suomenkielisiä lähteitä.

Lähteitä vertailtiin niiden luotettavuuden kannalta, ja varmistettiin, etteivät erilaiset lähteet ole ristiriidassa keskenään. Lähteiden valinnassa on huomioitu myös niiden tuoreus: sähköiset lähteet ovat kaikki 2010-luvulta, ja kirjallisista lähteistä suurin osa on julkaistu vuo-

den 2007 jälkeen. Lähteet ovat merkitty lähdemerkintäohjeiden mukaisesti sekä tekstiviitein että aakkosellisessa järjestyksessä lähdeluetteloon.

Tutkijan omat mielipiteet eivät ole vaikuttaneet teorialähteiden valintaan, vaan ne on valittu niiden luotettavuuden ja asiayhteyden perusteella. Tutkimusmenetelmä on valittu sen sopivuuden perusteella sekä tutkimuksen tulokset ovat analysoitu teoriaperustaan verraten. Tutkimuksen teoriaosuus tukee empiriaosuutta ja toisinpäin.

9 Kehittämisehdotukset sekä oman oppimisen arviointi

Kvantitatiivisen kyselytutkimuksen avulla saatiin vastauksia liittyen Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden säästämiseen ja sijoittamiseen. Tutkimusongelmana tässä tutkimuksessa oli selvittää Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoita säästämiseen motivoivat tekijät, yleisimmät säästömuodot ja tulorakenne. Tutkimuksessa käsiteltiin myös eroja liiketalouden ensimmäisen, toisen ja kolmannen vuosikurssien opiskelijoiden säästömuotojen ja tulonlähteiden välillä. Tutkimuksen avulla selvitettiin myös yleisin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijan keskimääräinen säästämä summa kuukausittain sekä tarkasteltiin, onko opintojen ohella töissä käyvien ja ei työssä käyvien säännöllisen säästämisen yleisyydessä eroja ja sijoittamisen yleisyyttä opiskelijoiden keskuudessa.

Tähän tutkimukseen valittiin vertailukohteeksi Haaga-Helian liiketalouden eri vuosikurssit ensimmäisestä kolmanteen. Tässä tutkimuksessa tutkittiin vain Haaga-Helian opiskelijoita, koska Haaga-Heliassa opiskelee yli puolet pääkaupunkiseudun liiketalouden opiskelijoista sekä pääkaupunkiseutu eroaa yleisesti asumiskustannuksiltaan muista Suomen alueista. Jatkotutkimuksen mielenkiintoinen aihe voisi olla jonkun muun seudun ja oppilaitoksen liiketalouden opiskelijoiden säästämisen tutkiminen. Yksi hyvä kehittämissuositus olisi myös suorittaa säästämiseen liittyvä tutkimus eri koulutusohjelmien välillä. Säästävätkö liiketalouden opiskelijat muualla Suomessa tai muussa koulussa enemmän? Suosivatko he eri säästömuotoja kuin Haaga-Helian opiskelijat? Onko opintojen ohella työssä käyminen harvinaisempaa muun Suomen liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa? Eroavatko eri koulutusohjelmien opiskelijoiden säästämistavat toisistaan? Onko sijoittaminen yleisempää jonkun muun koulutusohjelman opiskelijoiden keskuudessa?

Aloitin opinnäytetyön suunnittelun keväällä 2015. Suunnittelin ja hahmottelin työtäni alkukesästä ja kesän aikana aloitin työn teoriaosuuden kirjoittamisen. Päädyin valitsemaani aiheeseen siksi, että säästäminen aiheena on kiinnostanut minua jo pitkään. Olen myös opinnoissani painottanut rahoitusta sekä pankkialan opintoja, joten olen saanut kattavasti tietoa säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä kokonaisuuksista. Työskentelen myös rahoitusosalalla, jossa säästäminen ja sijoittaminen ovat keskeisiä käsitteitä. Suunnittelin opinnäytetyön tekemisen vaiheet huolellisesti ja merkitsin itselleni opinnäytetyön parissa työskentelyyn varatut päivät. Aikataulutin kirjoittamisen sopiviin kohtiin muun koulun ohelle. Pohdin itselleni parhaiten sopivia työskentelytapoja, ja tulin siihen tulokseen, että minulle sopiva työskentelytapa on keskittyä työn kirjoittamiseen tiettyinä päivinä, ja muina päivinä kirjoittelin ajatuksia muistiin ja etsin sopivia lähteitä kirjastosta ja internetistä.

Kyselytutkimuksen suorittamisen ajoitin muutamalle päivälle, joiden aikana sain suunnitellusti suoritettua kaikki kyselyt. Kyselylomakkeen laatimisessa olisi voinut tarkentaa kysymystä, joka liittyi opintotuen nostamiseen. Monet vastaajista kysyivät tutkimusta tehdessä, tarkoittaako opintotuki vain opintorahan osuutta. Opintotuella tarkoitettiin tässä kyselylomakkeessa opintotukea kokonaisuudessaan sisältäen opintorahan sekä asumislisän, mutta tätä ei ollut erikseen määritelty kyselylomakkeella. Jälkeenpäin ajateltuna olisin myös voinut harjoitella enemmän kvantitatiiviseen tutkimukseen liittyviä tulosten analysointimenetelmiä, sillä ne tuntuivat aluksi vaikeilta, ja jouduin käyttämään paljon aikaa menetelmien tutkimiseen ja sopivien menetelmien valitsemiseen. Myös tutkimuksen perusjoukon täsmälliseen määrittämiseen tuhlaantui aikaa, sitä olisin voinut miettiä tarkemmin etukäteen.

Käytin hyödyksi kouluni tarjoamaa menetelmäpajaa, jossa hioin kyselylomaketta ja sain apua tutkimuksen tuloksien jäsentelyyn. Oma osaamiseni kehittyi erityisen paljon kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän osa-alueella ja opin paljon uutta kvantitatiiviseen tutkimukseen kuuluvista vaiheista ja käsitteistä. Myös Excel-osaamiseni kasvoi tämän opinnäytetyön tekemisen aikana. Tavoitteeksi opinnäytetyön valmistumiselle asetin marraskuun 2015, ja työn valmistumistavoitteessa pysyttiin.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyötä oli mielekäästä tehdä, koska aihealue oli minua kiinnostava ja opin paljon uutta säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä asioista, kuin myös kvantitatiivisen tutkimuksen suorittamisesta.

Lähteet

Aktia Pankki Oyj 2015. Aktian rahastojen kulut ja merkintätilit. Luettavissa: http://www.aktia.fi/documents/10552/140952/palkkiotaulukko+kaikki_fi_12122013.pdf/ea8de4ee-abf4-4457-a561-36570ccdc410. Luettu 30.9.2015.

Aktia Pankki Oyj 2015. Säästä ja sijoita. Luettavissa: <http://www.aktia.fi/fi/saasta-ja-sijoita;jsessionid=07b09b1fa5854d67381e1acd9b45>. Luettu 24.8.2015.

Danske Bank Oyj 2015. Säästä ja sijoita. Luettavissa: <http://danskebank.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/Saasta-ja-sijoita/Pages/Saasta-ja-sijoita.aspx>. Luettu 30.7.2015.

Danske Invest 2015. Sijoitusrahastojen hinnasto. Luettavissa: http://www.danskeinvest.fi/web/show_download.hent_fra_arkiv?p_vld=difm_pricelist_fi_20150908.pdf. Luettu 30.9.2015.

Finanssialan Keskusliitto 2014. Talletussuoja ja sijoittajan suoja. Luettavissa: https://www.fkl.fi/tietoa_meista/vastuullisuus/taloudellinen_vastuu/talletussuoja/Sivut/default.aspx. Luettu 29.9.2015.

Finanssivalvonta 2015. ASP-tili. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/ASP-tili/Pages/Default.aspx>. Luettu 28.9.2015.

Finanssivalvonta 2011. Sijoitusrahastoihin liittyvät riskit. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Riskit/Pages/Default.aspx>. Luettu 29.9.2015.

Finanssivalvonta 2015. Talletussuoja. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Korvausrahastot/Talletussuoja/Pages/Default.aspx>. Luettu 26.9.2015.

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2015. Liiketalouden koulutus, tradenomi (AMK). Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/koulutus/ammattikorkeakoulututkinnot/liiketalouden-koulutus-tradenomi-amk>. Luettu 16.11.2015.

Haaga-Helia Opintotoimisto Pasila. 6.11.2015. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Sähköposti.

Haaga-Helia Opintotoimisto Pasila 17.11.2015. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Sähköposti.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Edita. Helsinki.

Hultkranz, J. & Masalin, B. 2007. Elämäsi rahat. Nemo. Helsinki.

HOAS 2015. Näin haet asuntoa. Luettavissa:

<http://www.hoas.fi/www/hoaswww.nsf/sp2?open&cid=asunnonhaustakotiin>. Luettu 29.9.2015.

Into Group Oy 2015. Kun haet asuntolainaa. Luettavissa: <http://www.asuntolaina.org/hae-asuntolainaa/>. Luettu 24.8.2015.

Kajaanin ammattikorkeakoulu 2015. Opinnäytetyöpakki. Luettavissa:

<https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Otantamenetelma>. Luettu 10.11.2015.

Kauppalehti 2015. Psykologian professori antaa viisi säästövinkkiä. Luettavissa:

<http://www.kauppalehti.fi/uutiset/psykologian-professori-antaa-viisi-saastovinkkia/yzc7XePj>. Luettu 26.9.2015.

Kela 2015. Omien tulojen laskurit. Luettavissa: http://www.kela.fi/asioi-verkossa_opiskelijat_omat-tulot. Luettu 20.8.2015.

Kela 2015. Opintolaina. Luettavissa: http://www.kela.fi/opintotuki_opintolaina. Luettu 29.9.2015.

Keskisuomalainen 2015. Opiskelijoiden tulorajat ärsyttävät: ”Miksi pitää heti ottaa työhalut pois?”. Luettavissa: <http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/opiskelijoiden-tulorajat-arsyttavat-miksi-pitaa-heti-ottaa-tyohalut-pois/2109153>. Luettu 23.8.2015.

Keskisuomalainen 2014. Osa opiskelijoista tienaa sijoittamalla opintolainansa. Luettavissa: <http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/osa-opiskelijoista-tienaa-sijoittamalla-opintolainaa/1879373>. Luettu 30.9.2015.

Kontkanen, E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. Bookwell Oy. Jyväskylä.

Laurea Opintotoimisto Tikkurila. 8.11.2015. Laurea ammattikorkeakoulu. Puhelinkeskustelu. Helsinki.

Makkonen, A. 2012. Vastuullinen luotonanto. Bookwell Oy. Jyväskylä.

Metropolia Opintotoimisto Bulevardi. 6.11.2015. Metropolia ammattikorkeakoulu. Sähköposti.

Möttölä, M. 2008. Rahaa rahastoilla. HS Kirjat. Karisto.

Nordea Pankki Suomi Oyj 2015. Säästöt. Luettavissa: <http://www.nordea.fi/>. Luettu 30.7.2015

Nordea Pankki Suomi Oyj. Säästäjän rahastot. Fiksu ja helppo tapa säästää aktiivisesti 2011.

Nordea Pankki Suomi Oyj 2015. Tuotto ja riski. Luettavissa: <http://www.nordea.fi/henkil%C3%B6asiakkaat/s%C3%A4%C3%A4st%C3%B6t/sijoittaminen/tuotto+ja+riski/701814.html>. Luettu 28.9.2015.

Opetus- ja kulttuuriministerio 2014. Opiskelijatutkimus 2014. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:10. Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto. Luettavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/okm10.pdf?lang=fi>. Luettu 28.9.2015.

Opintopolku 2015. Yhteiskuntatieteet, liiketalouden ja hallinnon ala ammattikorkeakoulussa. Luettavissa: <https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/mita-amkssa-voipiskella/yhteiskuntatieteiden-liiketalouden-ja-hallinnon-ala/>. Luettu 9.11.2015.

OP Ryhmä 2015. Aloita säästäminen nyt. Luettavissa: <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/aloita-saastaminen-nyt?cid=151614401&srcpl=4>. Luettu 28.9.2015.

OP Ryhmä 2015. Säästöt ja sijoitukset. Luettavissa:

<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset?id=30000&srcpl=1>. Luettu: 30.7.2015.

OP Ryhmä 2015. Rahastoesite – yleinen osa. Luettavissa:

<https://www.op.fi/media/liitteet?cid=150192669&srcpl=3>. Luettu 30.9.2015.

Pesonen, M. 2014. Sijoituspokkari. Säästäjästä sijoittajaksi. Docendo Oy. Jyväskylä.

Puttonen, V. & Repo, E. 2007. Miten sijoitan rahastoihin. WSOYpro. Juva.

Pörssisäätiö 2014. Taloustietoa kouluihin. Luettavissa:

<http://www.porssisaatio.fi/blog/2014/09/22/taloustietoa-kouluihin/>. Luettu 10.11.2015.

Salonen, J. 17.9.2012. Mikä on p-arvo ja miten sitä mitataan?. Luettavissa:

<http://blite.iki.fi/artikkelit/p-arvo/>. Luettu 6.11.2015.

Sijoitusrobotti 2015. Uuden sijoittajan opas. Luettavissa: <http://sijoitusrobotti.fi/uuden-sijoittajan-opas>. Luettu 29.9.2015.

S-Pankki Oy 2015. Säästäminen ja sijoittaminen. Luettavissa: <https://www.s-pankki.fi/fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/>. Luettu 20.8.2015.

Summarum 2012. Rahastosijoittaminen. Luettavissa:

<http://www.summarum.fi/rahastosijoittaminen/>. Luettu 29.9.2015.

Suomen Kuluttajaliitto ry 2015. Valtti - tietosuora nuoren talouteen. Luettavissa:

<http://www.kuluttajaliitto.fi/valtti>. Luettu 20.10.2015.

Svenska Handelsbanken AB 2015. Handelsbankenin rahastot. Luettavissa:

https://www.handelsbanken.fi/shb/inet/istartfi.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=&nvid=10_Sijoittaminen&sa=/shb/inet/icentfi.nsf/Default/qE5BB30FD1F0C7FD8C22571100039F4FC. Luettu 30.9.2015.

Svenska Handelsbanken AB 2015. Sijoittaminen ja säästäminen. Luettavissa:

https://www.handelsbanken.fi/shb/inet/IStartfi.nsf/FrameSet?OpenView&id=Shbfi&navid=X_Henkiloasiakkaat&sa=/shb/inet/icentfi.nsf/default/qE1ADE3F79DAFFE70C22570F800469269?opendocument&iddef=Henkiloasiakkaat. Luettu 20.8.2015.

Talletussuojarahasto 2013. Talletustilit. Luettavissa:

http://talletussuoja.fi/tietoatallettajalle/suojattavat_tuotteet/talletustuotteet/Sivut/default.aspx. Luettu 23.10.2015.

Taloussanomat 2014. Taloudessa tuulee – minne sijoittaisin rahani? 16.8.2014. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/raha/2014/08/16/taloudessa-tuulee-minne-sijoittaisin-rahani/201411255/139>. Luettu 26.9.2015.

Taloussanomat 2015. Tällaisia asuntolainoja ei tipu enää – ehditkö saada? 17.3.2015. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/asuminen/2015/03/17/tallaisia-asuntolainoja-ei-tipu-ena-ehditko-saada/20153368/310>. Luettu: 30.7.2015.

Taloussanomat 2010. Tämän vuoksi työkokemuksesi eri riitä 30.11.2010. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/uutinen/2010/11/30/taman-vuoksi-tyokokemuksesi-ei-riita/201016306/243>. Luettu 10.11.2015.

Taloustieto 2014. Tarkista rahaston kulut. Luettavissa:

<http://www.taloustaito.fi/Sijoitukset/Rahastot/Tarkista-rahaston-kulut/>. Luettu 29.9.2015.

Tilastokeskus 2015. Ammattikorkeakoulujen opiskelijat ja suoritettut tutkinnot 1995-2014. Luettavissa: http://tilastokeskus.fi/til/akop/2014/akop_2014_2015-04-16_tau_004_fi.html. Luettu 30.9.2015.

Tilastokeskus 2015. Asuntojen vuokrat. Luettavissa:

http://www.stat.fi/til/asvu/2014/asvu_2014_2015-03-06_tau_004_fi.html. Luettu 29.9.2015.

Tilastokeskus 2015. Opiskelijoiden kulutus on jäänyt jälkeen muiden kulutuksesta. Luettavissa: http://tilastokeskus.fi/artikkelit/2014/art_2014-12-08_005.html?s=0. Luettu 29.9.2015.

Tilastokeskus 2015. Puolella kotitalouksista nettovarallisuutta yli 110 000 euroa vuonna.

Luettavissa: http://www.stat.fi/til/vtutk/2013/vtutk_2013_2015-04-01_tie_001_fi.html. Luettu: 22.7.2015.

Tilastokeskus 2015. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. Luettavissa:

<http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/?rxid=218acc45-bcd2-408a-b0c5-fb2ebaf90ed7>. Luettu: 11.8.2015.

Tilastokeskus 2015. Yliopistojen opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet yliopistoittain 2014. Luettavissa: http://tilastokeskus.fi/til/yop/2014/yop_2014_2015-05-06_tau_003_fi.html. Luettu 30.9.2015.

The Money Advice Service 2015. Investing in shares. Luettavissa: <https://www.moneyadviceservice.org.uk/en/articles/investing-in-shares>. Luettu 29.9.2015.

Thought Catalog 2014. 10 Great Quotes About Saving Money. Luettavissa: <http://thoughtcatalog.com/helen-zhang/2014/06/10-great-quotes-about-saving-money/>. Luettu 15.10.2015.

Valli, R. 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. PS-kustannus. Jyväskylä.

Valtiokonttori 2015. ASP-lainat. Luettavissa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Tietoa_Valtiokonttorista/Julkaisut_ja_tilastot/Tilastot/Rahoitustoiminta/ASPlainat. Luettu: 22.07.2015.

VirtuaaliAMK 2015. Otanta. Luettavissa: <http://www2.amk.fi/mater/tutkimusmenetelmat/kvantitat/kuvailu/otanta.htm>. Luettu 10.11.2015.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

OPINNÄYTETYÖKYSELY

1. Vastaajan sukupuoli

- ☐ Mies
- ☐ Nainen

2. Vastaajan ikä

- ☐ Alle 20
- ☐ 20-24
- ☐ 25-29
- ☐ 30-35
- ☐ Yli 35

3. Nostatko Kelan myöntämää opintotukea?

- ☐ Kyllä
- ☐ En >> siirry kysymykseen 5.

4. Paljonko nostat opintotukea kuukaudessa?

- ☐ 1-200
- ☐ 201-300
- ☐ 301-400
- ☐ 401-500
- ☐ 501-600 euroa

5. Oletko nostanut valtion takaamaa opintolainaa?

- ☐ Kyllä
- ☐ En >> siirry kysymykseen 7.

6. Mihin tarkoitukseen olet nostanut opintolainaa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- ☐ Käyttömenoihin
- ☐ Sijoittamiseen
- ☐ Tiettyä hankintaa varten

Muuhun, mihin?

☐

7. Käytkö töissä opintojen ohella?

- ☐ Kyllä
- ☐ En

8. Paljonko arvioit olevan kuukausittaisten tulojesi (opintotuki, opintolaina, ansiotulot ja muut tulot yhteensä)?

- ☐ 0-300
- ☐ 301-600
- ☐ 601-900
- ☐ 901-1200
- ☐ 1201-1500
- ☐ 1501-1800
- ☐ yli 1800 euroa

9. Paljonko arvioit olevan kuukausittaisten menojesi? (Sisältäen asumismenot ja muut kulutusmenot)

- ☐ 0-300
- ☐ 301-600
- ☐ 601-900
- ☐ 901-1200
- ☐ 1201-1500
- ☐ 1501-1800
- ☐ yli 1800 euroa

10. Säästätö säännöllisesti?

- ☐ Kyllä
- ☐ En >>siirry kysymykseen 14.

11. Paljonko säästät keskimäärin kuukaudessa?

- ☐ 1-50
- ☐ 51-100
- ☐ 101-150
- ☐ 151-200
- ☐ 201-250
- ☐ 251-300
- ☐ 301-350
- ☐ yli 350 euroa

12. Mikä motivoi sinua säästämään? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- ☐ Suojautuminen yllättäviltä menoilta, yleinen toimeentulo
- ☐ Tulevaisuuden suurempi investointi (esim. asunto, auto)
- ☐ Tulevaisuuden pienempi hankinta (esim. matka, hyödyke)
- ☐ Säästöjen tuottomahdollisuus sijoittamalla

Muu, mikä?

☐

13. Mitä säästömuotoa käytät? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- ☐ Tilisäästäminen (käyttötili, säästötili, määräaikaistalletustili)
- ☐ ASP-tili
- ☐ Rahasto
- ☐ Osakkeet

Muu, mikä?

☐

14. Valitse sopivin vaihtoehto väittämiin mielipiteesi mukaan.

	1 Täysin eri mieltä	2 Jotseenkin eri mieltä	3 Ei eri eikä samaa mieltä	4 Jotseenkin samaa mieltä	5 Täysin samaa mieltä	6 Ei kokemusta asiasta
Olen tyytyväinen tämänhetkiseen säästötilanteeseen (esim. kertyneiden säästöjen määrät ja kuukausittainen säästäminen).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää opiskeluaikana.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pankit suosittelevat säästämistä ja/tai sijoittamista opiskelijoille.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut vaikuttavat säästö- ja sijoitusmuodon valintaan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

KIITOS VASTAUKSISTASI JA MUKAVAA SYKSYN JATKOA!

Liite 2. Kvantitatiivisen kyselyn vastaukset

OPINNÄYTETYÖKYSELY

Yhteensä 101 vastaajaa

1. Vastaajan sukupuoli (vastaajia 101)

38 (37,6 %) Mies

63 (62,4 %) Nainen

2. Vastaajan ikä

11 (10,9 %) Alle 20

62 (61,4 %) 20-24

14 (13,9 %) 25-29

7 (6,9 %) 30-35

7 (6,9 %) Yli 35

3. Nostatko Kelan myöntämää opintotukea? (Vastaajia 101)

74 (73,3 %) Kyllä

27 (26,7 %) Ei

4. Paljonko nostat opintotukea kuukaudessa?

3 (4,1 %) 1-200

20 (27,0 %) 201-300

7 (9,5 %) 301-400

7 (9,5 %) 401-500

22 (29,7 %) 501-600

5. Oletko nostonut valtion takaamaa opintolainaa? (Vastaajia 101)

41 (40,6 %) Kyllä

60 (59,4 %) Ei

6. Mihin tarkoitukseen olet nostonut opintolainaa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

32 Käyttömenoihin

7 Sijoittamiseen

7 Tiettyä hankintaa varten

5 Muuhun, mihin?

7. Käytkö töissä opintojen ohella? (Vastaaajia 101)

68 (67,3 %) Kyllä

33 (32,7 %) Ei

8. Paljonko arvioit olevan kuukausittaisten tulojesi (opintotuki, opintolaina, ansiotulot ja muut tulot yhteensä)? (Vastaaajia 101)

17 (16,8 %) 0-300

10 (9,9 %) 301-600

27 (26,7 %) 601-900

20 (19,8 %) 901-1200

6 (5,9 %) 1201-1500

13 (12,9 %) 1501-1800

8 (7,9 %) yli 1800 euroa

9. Paljonko arvioit olevan kuukausittaisten menojesi? (Sisältäen asumismenot ja muut kulutusmenot) (Vastaaajia 101)

18 (17,8 %) 0-300

21 (20,8 %) 301-600

26(25,7 %) 601-900

22 (21,8 %) 901-1200

4 (4,0 %) 1201-1500

8 (7,9 %) 1501-1800

2 (2,0 %) yli 1800 euroa

10. Säästätkö säännöllisesti?(Vastaaajia 101)

68 (67,3 %) Kyllä

33 (32,7 %) Ei

11. Paljonko säästät keskimäärin kuukaudessa?(Vastaaajia 68)

16 (23,5 %) 1-50

23 (33,8 %) 51-100

11 (16,2 %) 101-150

2 (2,9 %) 151-200

8 (11,8 %) 201-250

1 (1,5 %) 251-300

0 (0,0 %) 301-350

7 (10,3 %) yli 350 euroa

12. Mikä motivoi sinua säästämään? Voit valita useamman vaihtoehdon.

41 Suojautuminen yllättäviltä menoilta, yleinen toimeentulo

38 Tulevaisuuden suurempi investointi (esim. asunto, auto)

31 Tulevaisuuden pienempi hankinta (esim. matka, hyödyke)

23 Säästöjen tuottomahdollisuus sijoittamalla

0 Muu, mikä?

13. Mitä säästömuotoa käytät? Voit valita useamman vaihtoehdon.

56 Tilisäästäminen

29 ASP-tili

22 Rahasto

16 Osakkeet

2 Muu, mikä?

14. Valitse sopivin vaihtoehto väittämiin mielipiteesi mukaan.(101 vastaajaa/väittämä)

	1 Täysin eri mieltä	2 Jotseenkin eri mieltä	3 Ei eri eikä samaa mieltä	4 Jotseenkin samaa mieltä	5 Täysin samaa mieltä	6 Ei kokemusta asiasta
Olen tyytyväinen tämänhetkiseen säästötilanteeseeni (esim. kertyneiden säästöjen määrät ja kuukausittainen säästäminen).	17 (16,8 %)	32 (31,7 %)	2 (2,0 %)	33 (32,7 %)	15 (14,9 %)	2 (2,0 %)
Säästäminen on vaikeaa opiskeluaikana.	6 (5,9 %)	14 (13,9 %)	10 (9,9 %)	34 (33,7 %)	35 (34,7 %)	2 (2,0 %)
Pitkän aikavälin säästäminen on tärkeää opiskeluaikana.	1 (1,0 %)	15 (14,9 %)	17 (16,8 %)	40 (39,6 %)	26 (25,7 %)	2 (2,0 %)
Pankit suosittelevat säästämistä ja/tai sijoittamista opiskelijoille.	5 (5,0 %)	8 (7,9 %)	24 (23,8 %)	28 (27,7 %)	13 (12,9 %)	23 (22,8 %)
Säästö- ja sijoitusmuotojen korot ja kulut vaikuttavat säästö- ja sijoitusmuodon valintaani.	4 (4,0 %)	12 (11,9 %)	9 (8,9 %)	33 (32,7 %)	24 (23,8 %)	19 (18,8 %)